

วารสาร

สังคมพัฒนศาสตร์

Journal of Social Science Development

P-ISSN: 2774-0412 ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562)

E-ISSN: Vol.2 No.2 (July - December 2019)

🌀 วัตถุประสงค์

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึงสหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภทบทความวิจัย และบทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความ วิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทักษะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะ และความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารสังคมพัฒนศาสตร์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ

วัดสนธิ์(นาสน)

89 หมู่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร.075-340-043 โทรสาร. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต,ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพวัชรบัณฑิต,ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพปัญญาสุธี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บรรณาธิการบริหาร

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

วัดสนธิ์(นาสน), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

วัดสนธิ์(นาสน), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ,รศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูสิริธรรมาภิรัต,ผศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระสาโรจน์ ธมมสโร,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ พัน ดอกบัว

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิศร ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศิลป์ บุญทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.ประนอม การชนะนันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร.อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.สุชาติพงษ์ ทรงทอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

พ.ต.อ.พิพากษ์ เกียรติกมลเสศ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

☯ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหานุชิต อนนตเมธี (ปราบพาล)

วัดหน้าพระบรมธาตุ

พระไกรสร ปิยสีโล (ต้นทัพไทย)

วัดสนธิ์(นาสน)

พระดิศรณ์ อีรปญโญ (สิงห์เพียง)

วัดสนธิ์(นาสน)

พระเดช ปุญญวโร (บุญโยดม)

วัดศาลามีชัย

พระบุรีศรี เตชพล (ศรีสุข)

วัดศาลามีชัย

พระเกียรติศักดิ์ กิตติสกุโก (ข้าเกลี้ยง)

วัดศาลามีชัย

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายศักดิ์ดา หารเทศ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นายอภินันท์ คำหารพล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวทิพย์วรรณ จันทรา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวจรวพร เหมรังษี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

☯ ออกแบบปก

นายวินัย อีระพิบูลย์วัฒนา

☯ จักรุปเล่ม

พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี (ชราสี)

วัดสนธิ์(นาสน)

☯ โรงพิมพ์

หจก.กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

Tel. 075-466-031 Fax. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2562 เล่มนี้เป็นปีที่ 2 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมพัฒนศาสตร์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ฉ)
วิธีใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช	1
SUBJECT EDUCATION USING HERBS FOR THE FIRE AFTER CHILDBIRTH WITH LOCAL WISDOM: A CASE STUDY THAI TRADITIONAL MEDICINE GROUP VILLAGE NO. 1, CHAMAI SUB-DISTRICT, THUNGSONG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND	
<i>สุเมษา มากคงแก้ว, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโซ แชน้ำแก้ว และอุดมศักดิ์ เดโซชัย</i>	
มันเหลือง: สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช	17
YELLOW OIL: THE PROBLEM OF PRODUCTION PROCESS HERBAL YELLOW OIL OF PROMPHROM BRAND IN BAN KO SAMRONG COMMUNITY MOO.9 SAIKHAO SUB-DISTRICT HUA SAI DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND	
<i>วัชร อินพรหม, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโซ แชน้ำแก้ว และอุดมศักดิ์ เดโซชัย</i>	
ออมทรัพย์บ้านเกลิง: แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช	32
OMTRABE BAN THALERNG: GUIDELINES FOR PROMOTING MANAGEMENT OF THE SAVINGS GROUP FOR THE PRODUCTION OF BAN THALERNG COMMUNITY RON PHIBUN SUBDISTRICT RON PHIBUN DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND	
<i>มณฑนา เถาอัน, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโซชัย และเดโซ แชน้ำแก้ว</i>	

คุกทำช้าง: วิธีการเลี้ยงปลาดุกอูยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน 47
กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอูย ในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5

ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

DOOK THA CHANG: THE PROCESS OF FEED THE CATFISH CAGE CULTURE TO PROMOTE OF CAREER OCCUPATIONS IN THE COMMUNITY: A CASE STUDY BAAN THA CHANG CATFISH CAGE KEEPING GROUP. MOO. 5 CHANG SAI SUB-DISTRICT CHANG KLANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

ชินวัฒน์ สิงห์พล, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และเดโช แชน้ำแก้ว

ท่าช้างเห็ดนางฟ้า: วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน 62
กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง ท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย
อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

THA CHANG HEDNANGFA: STRAW OYSTER MUSHROOM HOUSING TO PROMOTE OF CAREER OCCUPATIONS IN THE COMMUNITY: A CASE STUDY BAAN THA CHANG OYSTER MUSHROOM GROUP MOO.5 CHANG SAI SUB - DISTRICT CHANG KLANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

ประกอบศักดิ์ กิตติพนาศิลป์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, อุดมศักดิ์ เดโชชัย และเดโช แชน้ำแก้ว

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

79

วิธีใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน:
กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอกงหรา
จังหวัดนครศรีธรรมราช*

SUBJECT EDUCATION USING HERBS FOR THE FIRE AFTER CHILDBIRTH
WITH LOCAL WISDOM: A CASE STUDY THAI TRADITIONAL MEDICINE
GROUP VILLAGE NO. 1, CHAMAI SUB-DISTRICT, THUNGSONG
DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

สุเมษา มากคงแก้ว

Sumaysa Makkongkaew

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

เดช แขน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkhaew

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน 3) แนวทางการส่งเสริมการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1) วิธีใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนการนวดด้วยน้ำมันสมุนไพร ซึ่งมีส่วนผสมของ หัวไพล น้ำมันมะพร้าว และเมนทอล เป็นต้น 2) ขั้นตอนการนำลูกประคบสมุนไพร ซึ่งเตรียมไว้แล้ว มาประคบตามจุดต่าง ๆ ของร่างกาย 3) ขั้นตอนการห่มผ้าด้วยสมุนไพร ซึ่งห่อด้วยผ้า และสมุนไพร หลังจากนั้นจึงนำไปประคบส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย 4) ขั้นตอนสุดท้าย ผู้อยู่ไฟหลังคลอดจะเข้ากระโจมเพื่ออบสมุนไพรประมาณ 15 นาที จำนวน 2 รอบ จึงสิ้นสุดกระบวนการ 2) สภาพปัญหาวิธีใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด

* Received 15 July 2019; Revised 25 September 2019; Accepted 10 November 2019

ด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีสภาพปัญหาดังนี้ 1) ปัญหากลิ่นติดตามตัว 2) เพื่อศึกษาปัญหาสมุนไพรซึ่งเป็นส่วนผสม มักขาดแคลนเป็นบางชนิด 3) ปัญหาขั้นตอนการอยู่ไฟมีความซับซ้อน จึงทำให้ปฏิบัติตามได้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด 4) ปัญหาผู้อยู่ไฟต้องปรับตัว และต้องมีความอดทนสูง 3) แนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้านพบว่า 1) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งคนในชุมชน และผู้ที่สนใจ 2) มีการสืบทอดถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น 3) มีการส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านสมุนไพร

คำสำคัญ: วิธีการใช้สมุนไพร, การอยู่ไฟหลังคลอด, องค์ความรู้พื้นบ้าน

Abstract

The objectives of this research article were to 1) to study the methods of using herbs for post - natal fire with folk knowledge 2) to study the problem condition of using herbs for post-natal fire with folk knowledge 3) Guidelines for promoting herbs for postpartum fire with folk knowledge using a qualitative research methodology. The results of the research found that 1) The method of using herbs for postpartum fire with folk knowledge found that the steps are as follows: 1) Massage process with herbal oils, Which contains a mixture of raisins, coconut oil, menthol, etc. 2) The process of bringing the herbal compress ball prepared compress on various body points. 3) The process of crushing the salt pot with herbs which are wrapped in cloth and spices, after which it applied to various parts of the body 4) final step After giving birth, the person under fire will enter the tent to bake herbs for about 15 minutes, two rounds, then the process is over. 2) The problem condition of using herbs for postpartum fire with folk knowledge found that there were the following problems: 1) Body odor problem. 2) to study the problem of herbs which are ingredients. Often there is a shortage of some types. 3) The process of staying power is complicated. therefore unable to comply with the specified time 4) The people in the fire need to adapt and must have high patience. 3) Methods for promoting the use of herbs for postpartum fire with folk knowledge found that 1) Support knowledge exchange both people in the community and those who are interested; 2) it is passed on from generation to generation; 3) research is promoted. and develop a body of knowledge on herbs.

Keywords: Using Herbs, The Fire After Childbirth, Local Wisdom

บทนำ

ในอดีตการดูแลสุขภาพหลังคลอดใช้คำว่า “อยู่ไฟ” มีความสัมพันธ์กับการใช้ความร้อนในการดูแลร่างกายในระยะพักฟื้นหลังคลอด โดยจะครอบคลุมทุกกิจกรรมในการดูแล เช่น การนอนข้างกองไฟ ต้มน้ำต้มสมุนไพรอุ่น ใช้อิฐเผาไฟให้แห้งเอาน้ำราดแล้วห่อมาประคบหน้าท้องให้ท้องยุบ การนวดหลังคลอด การทักหม้อเกลือ ประคบสมุนไพร การเข้ากระโจมอบสมุนไพร เป็นต้น การอยู่ไฟหลังคลอด จึงเป็นการผสมผสานความรู้ และประสบการณ์ของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาเรียกว่า ภูมิปัญญาของคนไทย หรือการแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ด้วยวิธีถ่ายทอดสืบทอดกันมา การดูแลสุขภาพมารดาหลังคลอดเป็นการอยู่ไฟประจำท้องถิ่นในทุกภาคของประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญของการดูแลสุขภาพหลังคลอดด้วยการอยู่ไฟ (เสาวณีย์ กุลสมบูรณ์ และรุจิราภ อรรถสิขฐ, 2550) ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพหลังคลอดยังคงมีความเชื่อ และใช้แบบแผนการดูแลตนเอง โดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้าน การปฏิบัติแบบผสมผสานแพทย์แผนไทย โดยความช่วยเหลือของครอบครัว และหมอพื้นบ้านกลุ่มแพทย์แผนไทย

การอยู่ไฟหลังคลอดเป็นเรื่องคุ้นเคยกันดี และเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ของคนสมัยก่อน เพราะคนสมัยนั้น เชื่อว่าการตั้งครรภ์จะมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็น น้ำหนักตัว สรีระ หรือหน้าท้อง ทำให้หญิงหลังคลอดมีอาการปวดเมื่อยหรืออึดเสบของกล้ามเนื้อบริเวณสันหลัง หรือที่ขา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของหญิงหลังคลอด โดยมีวิธีการรักษาในรูปแบบบูรณาการ โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดมาผนึกเข้ากับแพทย์แผนปัจจุบัน ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ตำบลชะมาย อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้พบปัญหาการอยู่ไฟหลังคลอดแบบสมัยใหม่นั้น ผิดกับวิธีการอยู่ไฟกับคนสมัยก่อน ซึ่งขณะที่ยังใช้นั้นใช้กระเป่าน้ำร้อน โดยนำกระเป่าน้ำร้อนมาวางบริเวณหน้าท้อง ซึ่งวิธีนี้เป็นวิวัฒนาการล่าสุดของการอยู่ไฟ การใช้กระเป่าน้ำร้อนวางก็เพื่อช่วยบรรเทาความเจ็บปวดลงได้บ้าง แต่ถ้ากระเป่าน้ำร้อนเกินไปหรือเกิดร้อนขึ้นมา หน้าท้องอาจจะพองได้เช่นกัน และการใช้ไฟชุด หรือชุดคาดไฟ เป็นชุดที่ประกอบไปด้วยกลองอะลูมิเนียมสำหรับใส่ชุด ซึ่งเป็นเชื้อไฟ เมื่อจุดไฟแล้วใส่กลองไว้ กลองจะร้อน มีสายคาดรอบ ๆ เอว 3 - 4 กลอง ลักษณะคล้ายกับสายคาดลูกปัด ถ้าวอร์มมากเกินไปก็อาจทำให้ผิวหนังหน้าท้องพองได้ บางคนจึงพันผ้ารอบ ๆ กลองจนหนาขึ้นเพื่อป้องกันผิวหนังไหม้พอง ซึ่งปัญหานี้กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการศึกษาวิธีการที่ทำให้หญิงหลังคลอดได้ผ่อนคลายจากปัญหา โดยอาศัยภูมิปัญญาหมอชาวบ้าน หรือเรียกอีกอย่างว่า “หมอแม่ทาน” ที่มีการสืบทอดกันมาเป็นรุ่น ๆ จนมาถึงรุ่นปัจจุบัน ที่มีการบอกต่อหรือเล่าให้ลูกหลานวงศ์าคณาญาติ โดยมีความเชื่อว่า “การอยู่ไฟ” เป็นการพักฟื้น

สุขภาพมารดาหลังคลอดให้อวัยวะในร่างกายได้กลับสู่สภาพเดิม หรือที่เรียกว่า “ให้มดลูกเข้าอู่” ตามที่บรรพบุรุษที่ได้มีการปฏิบัติกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการอยู่ไฟนั้น ทำได้หลายวิธี เช่น การนวดด้วยน้ำมันวดสมุนไพร การประคบลูกประคบด้วยสมุนไพร การทาบหม้อเกลือด้วยสมุนไพร ที่ผ่านความร้อน แล้วนำมาประคบหน้าท้อง สะโพก และสะบั้นเอวหรือที่เรียกว่า “เขอ” นั้นเอง นอกจากนี้การดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ยังเกี่ยวกับอาหารที่ต้องห้าม และอาหารที่หญิงหลังคลอดควรทาน ห้ามทาน มะละกอ ขนุน น้ำเย็น หอยเห็ด แต่สิ่งที่หญิงหลังคลอดควรกิน คือ พริกไทย แง่งที่เผ็ดมากจะช่วยให้มดลูกแห้งเร็ว

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจเรื่องวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทยหมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการศึกษาถึงวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน สภาพปัญหาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน และแนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา: กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 15 คน ได้แก่ กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุน กลุ่มแพทย์แผนไทย จำนวน 7 คน ได้แก่ ครูชำนาญการ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, เลขาเทศบาลตำบลชะมาย, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการเทศบาลตำบลชะมาย, รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชะมาย, กำนันตำบลชะมาย และผู้ที่ได้รับการรักษาโดยการอยู่ไฟจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ การศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการวางประเด็นคำถามตามที่กำหนดไว้ตามขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา และการสัมภาษณ์เป็นแนว

พูดคุยแบบเปิดเผยเป็นกันเอง ตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยที่ให้ผู้ตอบคำถามเล่าถึงเรื่องต่าง ๆ ของผู้ตอบตามประเด็นที่วางไว้

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสัมภาษณ์ที่เข้าถึงกิจกรรมในวิถีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน ในวิธี และรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการ และผู้มารับการอยู่ไฟหลังคลอด รวมถึงสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริม

3. เครื่องบันทึกเสียง และภาพในขณะการสัมภาษณ์มีการบันทึกภาพ เพื่อช่วยในการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในขณะสัมภาษณ์

4. สมุดจดบันทึกข้อมูล เป็นการจดบันทึกข้อมูลในขณะสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาตามประเด็นที่วางไว้ เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจน และมีเนื้อหาที่มีการสัมภาษณ์ ได้แก่ วิธีการอยู่ไฟหลังคลอด สภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการรับความรู้ และรายละเอียดของการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและชัดเจนที่สุด โดยการลงตรวจพื้นที่ในการศึกษาหาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล และสำรวจข้อมูล อย่างเจาะลึกในแต่ละประเด็นของการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง

2. รวบรวมข้อมูล และสำรวจรายชื่อกลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการอยู่ไฟหลังคลอด

3. เริ่มการลงพื้นที่ เก็บข้อมูล และรายละเอียดแบบเจาะลึกแต่ละประเด็นกับกลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการถ่ายภาพประกอบ และหากขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดส่วนหนึ่ง จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การสรุปวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ที่สามารถบอกได้ถึงข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ลงสำรวจพื้นที่ การสังเกต และการมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบเนื้อหาให้ถูกต้องเรียบร้อย เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิธีการอยู่ไฟหลังคลอดแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลรอง เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การตรวจสุขภาพร่างกาย พบว่า มีปัจจัยสำคัญ คือ ขึ้นแรกต้องซักประวัติ หนีงหลังคลอดด้วยการสอบถาม การแพ้ยา โรคประจำตัว หรือเคยรักษามาหรือไม่ จับชีพจร วัดอุณหภูมิของร่างกายวัดความดันโลหิตให้แนชัดอีกครั้งเพื่อดูว่าปกติ หรือไม่ และให้เล่าถึงอาการ ที่หนีงหลังคลอดเป็นอยู่ วิเคราะห์ว่าหนีงหลังคลอดอยู่ในธาตุเจ้าเรือนในธาตุใด ต้องรักษาอาการ แบบใดบาง แต่การใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดสามารถใช้ได้กับหนีงหลังคลอดได้ทั้ง 4 ธาตุ

1.2 การเตรียมวัตถุดิบ อุปกรณ์ และสรรพคุณของยาสมุนไพรในการใช้สมุนไพร สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน

1.2.1 การนวดด้วยน้ำมันนวดมีวัตถุดิบ อุปกรณ์ และสรรพคุณ พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) น้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันปาล์ม สรรพคุณ ช่วยลดอาการปวดเมื่อยตาม ร่างกาย คลายเส้น คลาย กล้ามเนื้อ 2) หัวไพล สรรพคุณ ช่วยลดอาการ ขับโลหิต ลดอาการ บวมฟกช้ำ เค็ดขัดยอก แก้อาการปวดเมื่อยตามร่างกาย 3) ตะไคร้หอม สรรพคุณ เพิ่มกลิ่นหอม บำรุงธาตุ แก้ปวดเมื่อย และขับมดลูก 4) เมนทอล สรรพคุณ ช่วยให้ร่างกายสดชื่น ลดอาการปวด บวมของเส้นตามร่างกาย ส่วนอุปกรณ์มี 1) กระทะ 2) ไม้พาย 3) เตาถ่าน 4) ถ่าน 5) ผ้าขาวไว้กรอง น้ำมันนวดสมุนไพร 6) ขวดแก้ว 7) กระละมังสแตนเลส 8) กระชอนสแตนเลส ที่ทำได้จากท้องถิ่น และ สวนสมุนไพรที่ปลูกไว้บริเวณบ้านปลูกเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ และสามารถหาได้ง่ายเมื่อนำมาใช้เป็นยา รักษาหนีงหลังคลอด

1.2.2 การประคบด้วยลูกประคบสมุนไพรมีวัตถุดิบ อุปกรณ์ และ สรรพคุณของสมุนไพร พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) หัวไพล สรรพคุณ ช่วยคลายเส้น เคล็ดขัดยอก ขับเลือด กระจ่ายเลือดเสีย และช่วยแก้ธาตุพิการ 2) ว่านชักมดลูก สรรพคุณ ช่วยชักมดลูกให้เข้าอุ้งรีว ลดการอักเสบของมดลูก 3) ใบมะขาม สรรพคุณ ป้องกันเชื้อรา ไข้หวัด ทำให้ผิวสะอาด แก้ท้องผูก 4) พิมเสน สรรพคุณ ช่วยให้ สดชื่น เลือดไหลเวียนดี 5) การบูร สรรพคุณ ช่วยลดการอักเสบ ช่วย บำรุงธาตุในร่างกาย บำรุงหัวใจ แก้เลือดลม 6) ตะไคร้ สรรพคุณ ช่วยให้กลิ่นหอม ขับปัสสาวะ 7) ขมิ้นชัน สรรพคุณ ขับสารพิษ ออกจากร่างกาย ขับน้ำมัน สมานแผล ช่วยลดการอักเสบ 8) ใบมะกรูด สรรพคุณ ช่วยผ่อนคลายความเครียด ขับลม 9) ใบส้มป่อย สรรพคุณ พอกโลหิต ขับ เสมหะ ช่วยแก้เส้น ขัดยอก ส่วนอุปกรณ์ ในการทำลูกประคบสมุนไพร คือ 1) มีด 2) เขียง 3) กระละมัง 4) ครก 5) เชือก 6) ผ้าขนาดใหญ่ 7) ที่นั่งลูกประคบ 8) จานแก้ว จานสแตนเลสหรือจาน เบียง สมุนไพรสามารถใช้รักษาหนีงหลังคลอด ได้อย่างดี และใช้ได้กับธาตุเจ้าเรือนได้ทั้ง 4 ธาตุ คือ ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ และธาตุดิน

1.2.3 การทาบหม้อเกลือด้วยสมุนไพร มีวัตถุดิบ อุปกรณ์ และสรรพคุณ ของสมุนไพร พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) เกลือ สรรพคุณ ช่วยขับสารพิษออกจากร่างกาย 2) ใบพลับพลึง สรรพคุณ ช่วยลดอาการอักเสบ ฟกช้ำ 3) หัวไพล สรรพคุณ ช่วยคลายกล้ามเนื้อเส้น

อาการฟกช้ำ 4) ขมิ้นอ้อย สรรพคุณ ช่วยให้เลือดไหลเวียนดี แก้เลือดเป็นพิษ ช่วยขับน้ำคาวปลา ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย 5) การบูร สรรพคุณ แก้เคล็ดบวม แต่งกลิ่น บำรุงธาตุ บำรุงหัวใจ สมุนไพรได้จากท้องถิ่น บริเวณบ้าน และอุปกรณ์ในการทำหม้อเกลือ คือ 1) เตาถ่าน 2) ถ่าน 3) หม้อทะนุพร้อมฝา(หม้อดินที่ไม่มีหู) 4) เชียง 5) มีด 6) จานแก้ว หรือสแตนเลส 7) ถาด 8) ผ้าสีเหลี่ยมขนาดใหญ่ 9) เชือก ซึ่งวัตถุดิบ อุปกรณ์ และสรรพคุณของยาสมุนไพรสามารถปรับเปลี่ยนเป็นยาสมุนไพรอื่นได้ แต่ต้องมีสรรพคุณใกล้เคียงกัน

1.2.4 การเข้ากระโจมอบสมุนไพรมี วัตถุดิบ อุปกรณ์ และสรรพคุณของยาสมุนไพร พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) หัวเปราะ ขับเลือด ลดการอักเสบ ลดการฟกช้ำ 2) ใบหนาด แก้โรคผิวหนัง น้ำเหลืองเสีย 3) คนทีสอ เลือดไหลเวียนดี บำรุงธาตุ ช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ 4) ผิวมะกรูด ช่วยผ่อนคลาย บำรุงหัวใจ แก้ลม 5) ใบมะขาม แก้คัน ทำให้ผิวสะอาด แก้ไข้ 6) หัวไพล แก้ปวดเมื่อย คลายเส้นคลาย กล้ามเนื้อ 7) ขมิ้นชัน สมานแผล ขับลม 8) ใบส้มป่อย ฟอกเลือด ช่วยให้เส้นเอ็นอ่อน ชัดยอก 9) ตะไคร้ บำรุงธาตุ ให้กลิ่นหอม แก้อาการปวด 10) ขิง บำรุงธาตุ บำรุงน้ำนม ผิวพรรณดูมีน้ำมีนวล 11) พิมเสน บำรุงหัวใจ ดับพิษร้อนในร่างกาย แก้ลม แก้วิงเวียนศีรษะ 12) การบูร บำรุงธาตุ บำรุงหัวใจ แก้ปวดเมื่อย 13) ว่านหอมแดง ลดอาการปวด บวม รักษาแผล แก้หวัด ล้างสารพิษในร่างกาย” สามารถใช้ได้กับหญิงหลังคลอดให้สอดคล้องกับธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ สมุนไพรหาได้ตามท้องถิ่น พื้นที่บริเวณบ้าน มีการปลูกขยายพันธุ์ ส่วนอุปกรณ์ คือ มีด ดานเชียง โคม เตาแก๊ส หม้อขนาดเบอร์ 24 หรือจะใช้เป็นหม้อหุงข้าวไฟฟ้า ล้อมอบสมุนไพร หรือตู้อบสมุนไพร แก้วที่มีรูระบายอากาศ ผ้าสำหรับเปลี่ยนเข้าอบสมุนไพร

1.3 ขั้นตอนการทำน้ำมันสมุนไพร และวิธีการนวด ในการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ เป็นการทำน้ำมันนวดสมุนไพรแบบทอด มีสรรพคุณในการแก้อาการปวดเมื่อย คลายกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็น ลดอาการฟกช้ำ อักเสบบวม ตามร่างกาย เพื่อบรรเทาอาการลดลงตามลำดับ ซึ่งมีการทำ คือ นำสมุนไพรมาล้างทำความสะอาด สะเด็ดน้ำให้แห้ง นำสมุนไพรไม่ต้องปอกเปลือกออกมาหั่นเป็นชิ้น จากนั้นเตรียมกะทะ ใส่น้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันปาล์มลงในกะทะ ตั้งไฟให้น้ำมันร้อนแล้วนำหัวไพลลงไปทอดในน้ำมันก่อน จากนั้นนำตะไคร้ลงไปทอดจนกรอบ เมื่อกรอบแล้วนำขึ้นจากน้ำมันแล้วกรองน้ำมันในผ้าขาวบางเอากากออก ตั้งพักให้น้ำมันสมุนไพรเย็นลง นำเม้นทอลใส่ลงไปในคนให้เข้ากัน จากนั้นนำมาบรรจุในขวดแก้วที่เตรียมไว้ปิดฝาสามารถรักษาคงคุณภาพได้นาน เมื่อนำมาใช้ในการนวดให้หยดน้ำมัน ลงบนฝ่ามือใช้นวดหญิงหลังคลอด จัดให้หญิงหลังคลอดบุตรนอนหงาย และนอนคว่ำ จากนั้นนวดตั้งแต่ ฝ่าเท้า น่อง ขา เอว โภก ไหล่ แขน คอ หัว หู นวดตา จมูก ใบหน้า และนวดให้ทั่วทั้งร่างกายใช้เวลาในการนวด 30 นาที

1.4 ขั้นตอนการทำลูกประคบสมุนไพร และวิธีการประคบลูกประคบสมุนไพรในการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ

เป็นการนำสมุนไพรในอยู่ในท้องถิ่นนำมาใช้ประโยชน์ ด้วยการนำมาทำลูกประคบสมุนไพร ซึ่งมีวิธีทำ คือ 1) นำมาสมุนไพรมาล้างทำความสะอาด สะเด็ดน้ำให้แห้ง 2) นำสมุนไพรมาหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ 3) นำมาโขลกพอหยาบ แล้วนำมาผสมคลุกเคล้ากับพิมเสน และการบูรให้เข้ากัน 4) นำมาห่อด้วยผ้าดิบมัดให้เหมือนลูกส้มโอ 5) เมื่อใช้นานี้ 10 - 15 นาที นึ่ง 2 ลูก สลับประคบเมื่ออีกลูกเย็นลง ให้นำไปนึ่งอีกครั้ง วิธีประคบนำลูกประคบที่นึ่งไว้มาทดสอบหลังมือ เพื่อทดสอบความร้อนจัด ให้อุณหภูมิหลังคลอดนอน นำมาประคบให้ทั่วทั้งร่างกายของหญิงหลังคลอด

1.5 ขั้นตอนการทำหัตถ์หม้อเกลือด้วยสมุนไพร และวิธีการหัตถ์หม้อเกลือด้วยสมุนไพร สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ เป็นการนำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ด้วยการนำสมุนไพรพื้นบ้านทำเป็นยาสมุนไพรด้วยการนำสมุนไพรล้างให้สะอาด สะเด็ดน้ำให้แห้งไม่ต้องปอกเปลือกออก หั่นให้เป็นชิ้น นำมาโขลกให้พอหยาบ คลุกเคล้าให้เข้ากับการบูร พูแล้วนำสมุนไพรที่เตรียมไว้วางบนผ้า และใบปลีปลีวางบนสมุนไพร ตั้งให้เป็นเครื่องหมายบอก นำเกลือใส่หม้อดินให้เต็มถึงคอหม้อปิดฝาแล้วนำไปตั้งไฟปาน ร่อนเกลือในหม้อมีเสียงประทุขึ้นแสดงว่าได้ที่แล้วจึงนำลงมาตั้งบนสมุนไพรที่เตรียมไว้บนผ้าห่อผ้าให้แน่น จับถนัดมือ ก่อนนำมาประคบให้ทดสอบกับหลังมือก่อนเสมอเพื่อความปลอดภัยของหญิงหลังคลอด เพราะถ้าร้อนจนเกินไปอาจทำให้ผิวหนังไหม้ การหัตถ์ให้หัตถ์บริเวณหน้าท้องยกขึ้นจากข้างขึ้นบน หมุนวนให้รอบ แล้วหัตถ์ส่วนอื่นตามร่างกายให้ทั่วด้วยแรงหัตถ์ปานกลาง ใช้เวลาไม่เกินครึ่งชั่วโมง

1.6 ขั้นตอนการทำการเข้ากระโจมอบสมุนไพร และวิธีการเข้ากระโจมอบสมุนไพร ด้วยสมุนไพร สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ การเข้ากระโจมจะช่วย ขับของเสียออกจากร่างกายทางผิวหนัง ขับน้ำคาวปลา เป็นต้น 1) นำสมุนไพรมาล้างให้สะอาด สะเด็ดน้ำให้แห้ง 2) นำมาหั่นเป็นชิ้นแล้วนำมาตำพอหยาบ 3) นำมาใส่ในหม้อเติมน้ำ 3 ส่วน 4 ของหม้อ 4) นำตั้งไฟจนน้ำเดือดจะมีสี และกลิ่นที่เปลี่ยนไป 5) ให้อุณหภูมิหลังคลอดเปลี่ยน ผ้าถุงนุ่งกระโจมอบ 6) เมื่อต้มสมุนไพรจนเดือดได้ที่นำลงมาเติมการบูร และพิมเสนอย่างละ หนึ่งหยิบมือคนให้เข้ากัน 7) นำเข้าภายในตู้อบ หรืออบสมุนไพรให้ตั้งได้เก้าอี้ที่มีรูให้อุณหภูมิสามารถลอดผ่านได้ให้อุณหภูมิหลังคลอดเข้าไปอบ ครั้งละ 15 นาที 2 รอบ เมื่อรู้สึกร้อน หรืออึดอัด สามารถออกจากตู้อบได้ทันที

2. สภาพปัญหาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาในการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ

2.1.1 เรื่องของกลิ่นที่อยู่ในน้ำมันหอมระเหยบางตัวที่มีกลิ่นแรงกลืนติดตัว

2.1.2 เรื่องน้ำมันนวดเมื่อทาผิวจะมัน ล้างออกยาก ในเรื่องของผลข้างเคียงส่วนอื่นมีน้อย เพราะมีการซักประวัติหญิงหลังคลอดก่อนที่จะทำการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน

2.2 สภาพปัญหาในการใช้ระยะเวลาในการจัดหาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด ด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ

2.2.1 เกี่ยวกับฤดูกาลส่วนใหญ่จะมีปัญหาในฤดูฝน และฤดูร้อน จะทำให้สมุนไพรตายหาได้ยาก

2.2.2 สมุนไพรขาดพันธุ์ แต่ส่วนมากจะหามาปลูกเพื่อขยายพันธุ์สมุนไพรมาใช้ในการอยู่ไฟหลังคลอด

2.2.3 สภาพปัญหาด้านระยะเวลาของการรักษาตัวด้วยสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ คือ หญิงหลังคลอดไม่สามารถใช้เวลาอยู่ไฟหลังคลอดได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีภาระหน้าที่ อย่างน้อยในการอยู่ไฟอยู่ได้ต่ำสุด 3 วัน มากสุด 7 วัน

2.3 สภาพปัญหาด้านการดูแลหญิงหลังคลอดก่อน และหลังการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ

2.3.1 กลิ่นของสมุนไพรที่หมื่นชวนอวกหมื่นเขียว และกลิ่นติดตามตัวเมื่อเอามารวมกันอาจเกิดกลิ่นอันไม่พึงประสงค์

2.3.2 ความร้อน เพราะถ้าร้อนมากจนเกินไปอาจทำให้เกิดการอักเสบของผิวหนัง ข้อต่อ ปวดร้อนปวดแสบได้

3. แนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ประโยชน์ของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า เป็นแนวทางการส่งเสริมเพื่อปลูกฝังให้คนในชุมชน เด็ก เยาวชน และผู้ที่สนใจได้รู้ถึงประโยชน์ของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดให้ถูกวิธี

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านการสืบทอด ถ่ายทอดการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า เป็นการสืบทอดทางสายเลือด และถ่ายทอดผ่านการเรียนรู้จากผู้ที่สูงส่งมีความรู้ความสามารถส่งต่อรุ่นต่อรุ่น

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า มี เป็นการส่งเสริมเพื่อที่จะยกระดับยาสมุนไพร ส่งเสริมด้วยการให้เรียนรู้แต่้วยเยาว์ เพื่อเป็นยาสมุนไพรที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการส่งออก

อภิปรายผล

1.วิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน:
กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การตรวจสอบสุขภาพร่างกายของหญิงหลังคลอด พบว่าสอดคล้องกับการศึกษา อุดมรัตน์ เขมาลีลากุล เป็นการตรวจเช็คร่างกายที่ประกอบด้วย การซักประวัติของผู้ป่วยซึ่งเป็นรายละเอียดทั่วไปเป็นข้อมูลขั้นพื้นฐาน (อุดมรัตน์ เขมาลีลากุล, 2550) พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ จตุภูมิ นีละศรี แพทย์จะสังเกตอาการต่าง ๆ ในการตรวจร่างกาย ทุกครั้งเป็นขั้นพื้นฐานในการตรวจเช็คร่างกาย คือ การวัดชีพจร ความดันโลหิต อัตราการเต้นของหัวใจ และอุณหภูมิของร่างกาย (จตุภูมิ นีละศรี, 2561) ทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ กระทรวงสาธารณสุข การตรวจเช็คร่างกายมีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติมา ดำรงวัฒนะ การตรวจเช็คร่างกายต้องตรวจธาตุของหญิงหลังคลอดด้วยการซักถามอาการ การตรวจชีพจรที่ข้อมือเทียบกับหลังเท้า เพื่อตรวจดูว่าการเดินของเลือดลม การตรวจดูอวัยวะของหญิงหลังคลอด ทางหู ทางตา ทางผิวหนัง และทางกระดูก (จิตติมา ดำรงวัฒนะ, 2548)

1.2 การเตรียมวัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า สอดคล้องกับการศึกษา พรทิพย์ เต็มวิเศษ การนวด มีวัสดุและอุปกรณ์ คือ น้ำมันสำหรับนวดจากสมุนไพรผ่านกระบวนการกลั่นแล้ว และเสื่อรองนวด การประคบลูกประคบสมุนไพร มีวัตถุดิบ และอุปกรณ์ คือ 1) ผ้าสำหรับห่อลูกประคบขนาดใหญ่ ห่อแล้วสามารถเป็นด้ามจับได้ 2) เชือก 3) หม้อสำหรับนึ่งลูกประคบ 4) เตาถ่านหรือเตาแก๊ส 5) จานรองลูกประคบ 6) หัวไพล 7) ผิวมะกรูด 8) ตะไคร้บ้าน 9) ใบมะขาม 10) ใบส้มป่อย 11) ขมิ้น 12) เกลือ 13) การบูร (พรทิพย์ เต็มวิเศษ, 2548) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ ปิติพร การทบทวนเกลือ วัตถุดิบ และอุปกรณ์ ดังนี้ 1) ผ้าสีเหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างห่อหม้อเกลือได้ทั้งใบ จำนวน 2 ผืน 2) หม้อพะยอมพร้อมฝาละมี จำนวน 2 ใบ 3) เตาถ่านพร้อมถ่าน 4) เกลือเม็ดใหญ่ (เกลือทะเล) 5) จาน 6) ใบละหุ่ง หรือใบพลับพลึง 7) เปล้าใหญ่ 8) หัวไพล 9) ขมิ้นอ้อย 10) ขมิ้นชัน 11) ใบยอ 12) ใบกระป๋องเจ็ดตัว 13) ตะไคร้ (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2556) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระพงษ์เกรียงสินยศ และคณะ การเข้ากระโจมอบสมุนไพร มีวัตถุดิบ และอุปกรณ์ดังนี้ 1) กระโจมสำเร็จรูปหรือตู้อบไอน้ำ 2) หม้อต้มน้ำสมุนไพร หรือหม้อไฟฟ้า 3) แก้ว 4) เตาถ่านพร้อมถ่าน 5) หัวไพล 6) ขมิ้นอ้อย 7) ตะไคร้ 8) ใบส้มโอ 9) ใบมะขาม 10) ใบส้มเสี้ยว 11) ผักบุ้ง 12) รากหญ้าน้ำคา 13) ชะลูด 14) ลูกกระวาน 15) เกลือแกง 16) พิมเสน 17) การบูร (วีระพงษ์เกรียงสินยศ และคณะ, 2552)

1.3 ขั้นตอนการนําน้ำมันสมุนไพร และวิธีการนวด ในการใช้ยาสมุนไพร
สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย

อิงพินิจพงศ์ เป็นการนวดแผนไทยที่เป็นภูมิปัญญาที่มีค่าแต่สมัยโบราณ การนวดเป็นแบบเชลยศักดิ์ และการนวดแบบราชสำนัก ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ และผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจ (วิชัย อิงพินิจพงศ์, 2551) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของสุเทพ อภัยจิตร การนวดเป็นการบำบัดรักษาโรคมะเร็งใช้เจ็บที่เก่าแก่ที่สุด ด้วยการใช้มือ ปีบกด จับดึง ขยำ คลำ คลึง เคล้น และมีการนำสมุนไพรมาล้าง สะเด็ดน้ำให้แห้ง หั่นให้เป็นชิ้น แล้วนำมาทอดกับน้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันปาล์ม เมื่อสมุนไพรกรอบให้ตั้งขึ้นแล้วกรองด้วยผ้าบางตั้งให้เย็นใส่เมนทอลลงไปหนึ่งหยิบมือคนให้เข้ากันเมื่อเสร็จแล้วให้ใส่ขวดแก้วเก็บไว้ (สุเทพ อภัยจิตร, 2551)

1.4 ขั้นตอนการทำลูกประคบสมุนไพร และวิธีการประคบลูกประคบสมุนไพร

ในการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญศิริ คณะภักดิ์ เป็นภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการนำสมุนไพรที่หาได้ตามบ้านเรือน มาทำลูกประคบ (บุญศิริ คณะภักดิ์, 2562) พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิณณธร ไชยบุญเรือง และคณะ มีขั้นตอน คือนำสมุนไพรโขลกผสมให้เข้ากัน ห่อด้วยผ้าขาวขนาดใหญ่ลูกกลม ๆ นำไปนึ่งจนประมาณ 10 - 15 นาที นำไปประคบตามร่างกาย รวมทั้ง (ปิณณธร ไชยบุญเรือง, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ ปิติพร เป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ กระตุ้นการไหลเวียนของเลือด ในการประคบตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2556)

1.5 ขั้นตอนการทำการทักหม้อเกลือด้วยสมุนไพร และวิธีการทักหม้อเกลือ

สมุนไพรด้วยสมุนไพร สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ หอสมุดแห่งชาติ การทักหม้อเกลือนิยมใช้กับผู้หญิงหลังคลอด เป็นการกระตุ้นมดลูกเข้าอู่เร็วการกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิต (หอสมุดแห่งชาติ, 2553) เป็นต้น อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระพงษ์ เกรียงสินยศ และคณะ เป็นการนำสมุนไพรมาหั่นแล้วทำให้พอแตก นำมาวางบนผ้า และนำไปปลัปล้างวางบนสมุนไพร นำเกลือเติมลงในหม้อดินปิดฝาตั้งไฟถ่าน เมื่อหม้อเกลือมีเสียงดังขึ้นแสดงว่าได้ที่แล้วนำมาพักไว้ให้อุณหภูมิลดลง นำหม้อเกลือที่ได้วางบนผ้า และสมุนไพรไว้แล้วห่อผ้าให้แน่น (วีระพงษ์ เกรียงสินยศ และคณะ, 2552) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริทิพย์ วิษณุวรรณ นำมาประคบตามร่างกาย ห้ามทับแช่ไว้นาน อาจทำผิวหนังไหม้อักเสบได้ (สิริทิพย์ วิษณุวรรณ, 2553)

1.6 ขั้นตอนการทำการเข้ากระโจมอบสมุนไพร และวิธีการเข้ากระโจมอบ

สมุนไพรด้วยสมุนไพร สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน เป็นวิธีการในการอยู่ไฟหลังคลอด โดยการใช้ความร้อน และสมุนไพรเป็นหลักในการรักษาอาการของหญิงหลังคลอด พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติ ลีสยาม เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่นำสมุนไพรมาต้มด้วยความร้อนจนกลั่น และสีกจะเปลี่ยนไปจากเดิม แล้วนำเข้ากระโจมด้วยไอน้ำร้อนที่ระเหยขึ้นมากกระทบกับผิวหนังทำให้ระบบการไหลเวียนของเลือดดีขึ้น ผิวพรรณเปล่งปลั่งมีน้ำ

มินวล เป็นต้น (กิตติ ลีสยาม, 2555) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิมพิวิภา แพรกหา การอบสมุนไพร รอบละ 15 นาที 2 รอบ (พิมพิวิภา แพรกหา, 2560)

2. สภาพปัญหาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พบว่า กลิ่นแรงติดตัว และน้ำมันนวดล้างออกยาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพ, 2553) และสอดคล้องกับการศึกษาของ พรทิพย์ เต็มวิเศษ สมุนไพรขาดแคลนตามฤดูกาล ทำให้สมุนไพรบางตัวหาได้ยาก (พรทิพย์ เต็มวิเศษ, 2548) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวลจันทร์ ไจอารีย์ เรื่องการใช้ความร้อนกลืนสมุนไพรบางชนิดมีกลิ่นเหม็นเขียว กลิ่นสมุนไพรติดตามตัว อีกทั้งระยะเวลาในการหาสมุนไพรและระยะเวลาของการอยู่ไฟที่หญิงหลังคลอดไม่มีเวลามากพอในการอยู่ไฟเนื่องจากภาระหน้าที่ (นวลจันทร์ ไจอารีย์, 2558)

3. แนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน: กรณีศึกษา กลุ่มแพทย์แผนไทย หมู่ที่ 1 ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ประโยชน์ของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด

พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันพรหมวชิรญาณ มีประโยชน์ช่วยให้มดลูกหดตัวได้ดี มดลูกเข้าอู่ได้เร็ว ขับน้ำคาวปลาไหล ทำให้มีปริมาณน้ำนมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความร้อนจากตัวยาสมุนไพร และความร้อนจากไฟจะกระตุ้นให้เกิดการเผาผลาญไขมันหน้าท้อง ทำให้หน้าท้องยุบเป็นต้น (สถาบันพรหมวชิรญาณ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญศิริ คณะภักดิ์ บรรเทาอาการบวมตึง ทำให้โลหิตไหลเวียนได้ดีขึ้น ช่วยให้ฝึบและช่องคลอดแห้งเร็ว ช่วยลดอาการอักเสบและการติดเชื้อในช่องคลอดได้ดี และทำให้รู้สึกสด ซึ่งมีการส่งเสริมจัดอบรม และเรียนรู้ผ่านการสาธิต (บุญศิริ คณะภักดิ์, 2562) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาวรรณ ศรีสังข์ ส่งเสริมการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดควรที่จะศึกษาการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ของหญิงหลังคลอด และเป็นการเรียนรู้ที่คนทุกเพศทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ (วิภาวรรณ ศรีสังข์, 2562)

3.2 การส่งเสริมด้านวิธีการในการถ่ายทอดการของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน

พบว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันพรหมวชิรญาณ เป็นการสืบทอดทางสายเลือด และถ่ายทอดผ่านการเรียนรู้จากผู้ที่มาจากคนรุ่นต่อรุ่น พบว่า (สถาบันพรหมวชิรญาณ, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงฤทัย อรรถแสง ส่งเสริมวิธีการถ่ายทอด 2 รูปแบบคือ 1) วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่างอธิบายทุกขั้นตอน

ให้เข้าใจ และปฏิบัติตาม 2) วิธีการปฏิบัติจริงคือฟังคำบรรยายอธิบายการสาธิต และนำไปปฏิบัติจริง และปฏิบัติซ้ำซ้ำกันเกิดความ (ดวงฤทัย อรรถแสง, 2552) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ จารุวรรณ ธรรมวัตร วิธีการในการถ่ายทอดการของการใช้สมุนไพร เป็นการส่งเสริมให้หญิงหลังคลอด รู้ถึงวิธีการรักษาที่ถ่ายทอดกันมาช้านานได้ด้วยการอธิบายถึงขั้นตอนในการอยู่ไฟหลังคลอด และประโยชน์ต่อหญิงหลังคลอดเป็นการถ่ายทอดผ่านทางเรียนรู้ และทางสายเลือดจนมาถึงรุ่นปัจจุบัน (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2538)

3.3 การส่งเสริมด้านสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน พบว่า กระทรวงสาธารณสุข และองค์การภาครัฐ-เอกชนแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 (2560) เพื่อรักษาโรค และการส่งเสริมสุขภาพครอบคลุมกับการพัฒนาระบบการบริการการแพทย์แผนไทย การวิจัยตำรับยาสมุนไพร และสมุนไพรในอาหาร การเข้าถึงตำรับยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขการส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน และการส่งเสริมการใช้สมุนไพรที่ถูกต้อง เพื่อยกระดับยาสมุนไพรให้มีความก้าวหน้า (ชวลลลย เมฆสวัสดิชัย, 2561) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ วราวุธ เสริมสินสิริ ส่งเสริมด้านสมุนไพร จึงเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อผู้บริโภคทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ (วราวุธ เสริมสินสิริ, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้านนั้น จะต้องมีการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย ต้องซักประวัติหญิงหลังคลอดด้วยการสอบถาม การแพ้ยา โรคประจำตัว หรือเคยรักษามาหรือไม่ การเตรียมวัตถุดิบ อุปกรณ์ และยาสมุนไพร ในการใช้สำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน การทำน้ำมันสมุนไพร เพื่อใช้การนวด การทำลูกประคบสมุนไพร และวิธีการประคบลูกประคบ การทบทวนเกลือด้วยสมุนไพร และวิธีการทบทวนเกลือด้วยสมุนไพร การทำการเข้ากระโจมอบสมุนไพร และวิธีการเข้ากระโจมอบสมุนไพร ปัญหาวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด ระยะเวลาในการจัดหาสมุนไพร ปัญหาการดูแลหญิงหลังคลอดก่อน และหลังการใช้ยาสมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด แนวทางการส่งเสริมวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด การส่งเสริมการเรียนรู้ประโยชน์ของการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน การสืบทอดการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอด ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเรื่อง “ปัญหา และอุปสรรคของวิธีการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน ในชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช” 2) ควรศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช” 3) ควรศึกษาเรื่อง “ภูมิปัญญาในการใช้สมุนไพรสำหรับการอยู่ไฟหลังคลอดด้วยองค์ความรู้พื้นบ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพของการอยู่ไฟหลังคลอดในชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช”

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคล และหน่วยงานที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เพื่อประกอบการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.เดโช แชน้ำแก้ว และคณะกรรมการที่ควบคุมสารนิพนธ์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์อุดมศักดิ์ เดโชชัย ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณผู้แต่ง ผู้เรียบเรียงตำรา เอกสาร และงานวิจัย ผู้เขียนได้อ้างอิงตลอดจนกลุ่มแพทย์แผนไทย และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงประสงค์มีในเอกสารฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบเป็นกตเวทิตาแก่บิดามารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการอบรมสั่งสอน ทั้งวิทยากรคุณธรรมจริยธรรม จนทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็น และเหมาะสมสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์การสังเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กิตติ ลีสยาม. (2555). จุลสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพออนไลน์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การอบสมุณไพร. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.stou.ac.th.Schools/she/booklet/book5.5.3/cu/ture.htm>
- จตุภูมิ นีละศรี. (2561). ความรู้ และทักษะการตรวจร่างกายเบื้องต้น เพื่อประเมินการใช้ยาสำหรับเภสัชกร. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.thaihealthconsumer.org/wp-content/uploads/2018/05/>
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2538). วิเคราะห์ภูมิปัญญาอีสาน. มหาสารคาม: โรงพิมพ์สิริธรรมฟุ้ง.
- จิตติมา ดำรงวัฒนะ. (2548). แม่ทาน (วิถี พลัง อำนาจ และบทบาทในการให้กำเนิดเลี้ยงดูบุตร-ธิดาโดยกระบวนการภูมิปัญญาท้องถิ่น). นครศรีธรรมราช: สถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ชวัลลย์ เมฆสวัสดิชัย. (2561). บทบาท เภสัชสมุนไพรรักษาเคลือบ สาระบุรี เป็นจังหวัดสมุนไพร. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.hfocus.org/comtemt/2018/09/16298>
- ดวงฤทัย อรรถแสง. (2552). กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(4), 135-147.

- นวลจันทร์ ใจอารีย์. (2558). การแพทย์แผนไทยประยุกต์ สำหรับการดูแลหญิงก่อนตั้งครรภ์ ขณะตั้งครรภ์ การทำคลอด และหลังคลอด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญศิริ คณะภักดี. (2562). แพทย์แผนไทยประยุกต์ คนยุคใหม่รู้จักกันไหม อยู่ไฟหลังคลอด. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.honestdocs.co/lie-by-the-fire-after-ohidbirth>
- ปิ่นฉัตร ไชยบุญเรือง. (2560). 5 สุดยอดสมุนไพรไทยตลาดโลกต้องการสูง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- พรทิพย์ เต็มวิเศษ. (2548). การดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- พิมพ์วิภา แพรกหา. (2560). การอบสมุนไพร ดี อย่างไร. เรียกใช้เมื่อ 2562 กรกฎาคม 9 จาก <https://www.ttmed.psu.ac.thblog.php?=212>
- วรารุณ เสริมสินสิริ. (2558). เส้นทางพัฒนาสมุนไพรไทยสู่ความยั่งยืน. News letter Med.& Herb, 2(5), 8-9.
- วิชัย อังพินิจพงศ์. (2551). การนวดแผนไทยเพื่อการบำบัด. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิภาวรรณ ศรีสังข์. (2562). โครงการดูแลหญิงตั้งครรภ์ และหญิงหลังคลอด โดยการแพทย์แผนไทย. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2562 จาก <https://www.localfund.happy network.org/project/50/29>
- วีระพงษ์ เกรียงสินยศ และคณะ. (2552). อยู่ไฟหลังคลอด การจัดการความรู้การดูแลแม่ และเด็กภูมิปัญญาพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: แผนงานพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ เพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน มวลนิธิสุขภาพไทย.
- สถาบันพรหมวชิรญาณ. (2562). การดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย. เรียกใช้เมื่อ 31 กรกฎาคม 2562 จาก https://www.promwachirayan.org/th/93-บริการต่างๆ/217_การดูแลสุขภาพหญิงหลังคลอดด้วยการแพทย์แผนไทย
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพ. (2553). แนวเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทย (ว.ทท.) สำหรับฟื้นฟูสุขภาพแม่หลังคลอดในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานหลักประกันสุขภาพ.
- สิรินทิพย์ วิชญวนันท์. (2553). การทักหม้อเกลือ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.ttmed.psu.ac.th/blog.php?p=15>
- สุเทพ อภัยจิตร. (2551). ศิลปการนวด. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- สุภาภรณ์ ปิติพร. (2556). บันทึกของแผ่นดิน 5 สมุนไพร ประคบ อบ นวด. กรุงเทพมหานคร: ปรมัตถ์การพิมพ์.

- เสาวณีย์ กุลสมบุรณ์ และรุจินาถ อรรถสิษฐ์. (2550). สภาพ และทิศทางการวิจัยภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- หอสมุดแห่งชาติ. (2553). ยาสามัญประจำบ้าน ชุด สมุนไพรไทยและการอยู่ไฟหลังคลอด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา.
- อุดมรัตน์ เขมาลีลากุล. (2550). เอกสารประกอบการสอนกระบวนการวิชาศัลยศาสตร์ช่องปาก. เรียกใช้เมื่อ 9 กรกฎาคม 2562 จาก <https://www.wed1.dent.cmu.ac.th/mis/dis/Userfiles/Fil/Surg/plan%20DOS%20482/Sheet482Physicalexam.pdf>

มันเหลือง: สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม
ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัด
นครศรีธรรมราช*

YELLOW OIL: THE PROBLEM OF PRODUCTION PROCESS HERBAL
YELLOW OIL OF PROMPHROM BRAND IN BAN KO SAMRONG
COMMUNITY MOO.9 SAIKHAO SUB-DISTRICT HUA SAI DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

วัชร อินพรหม

Watchara Inprom

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

เดโช แขน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิธีผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม และแนวทางการส่งเสริมอาชีพการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม พบว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้ 1) การเตรียมวัตถุดิบ เลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ 2) การเตรียมอุปกรณ์ เช่น กระทะหม้อ กระบวย ผ้าขาวบาง ภาชนะบรรจุ 3) วิธีผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เริ่มด้วยนำสมุนไพรล้างทำความสะอาด นำไปตากแดดให้แห้ง แล้วจึงนำมาทอดด้วยน้ำมันมะพร้าว เมื่อทอดแล้ว นำกรองด้วยผ้าขาวบาง นำมาใส่โหลเพื่อผสมกับวัตถุดิบที่เป็นสูตรเฉพาะของน้ำมันเหลือง

* Received 5 July 2019; Revised 2 September 2019; Accepted 17 December 2019

ตราพร้อมพรหม 2) สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม 1) สภาพปัญหาวัตถุดิบสมุนไพร หายากและราคาแพง 2) สภาพปัญหาด้านผู้สืบทอด 3) สภาพปัญหาด้านการขาย และ 4) สภาพปัญหาด้านการส่งเสริมความรู้การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร 3) แนวทางการส่งเสริมอาชีพการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม พบว่า มีแนวทางส่งเสริม ดังนี้ 1) การส่งเสริมด้านวัตถุดิบสมุนไพร คือ การส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกพืชสมุนไพรที่เกี่ยวข้อง 2) การส่งเสริมด้านผู้สืบทอด พบว่า ต้องส่งเสริมให้เด็ก และผู้สนใจเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับยาสมุนไพร 3) ส่งเสริมด้านการขาย พบว่า ประชาสัมพันธ์ตามงานโอท็อป และสื่อออนไลน์ เช่น Facebook line เพื่อให้เป็นที่รู้จัก และ 4) การส่งเสริมความรู้ด้านการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย และต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย เช่น ขี้ผึ้งสมุนไพร สบู่สมุนไพร เป็นต้น

คำสำคัญ: ปัญหาการผลิต, น้ำมันเหลืองสมุนไพร, ตราพร้อมพรหม

Abstract

The objectives of this research article were to Study Prom-Phrom Brand's herbal yellow oil production method, Prom-Phrom brand's problems in producing yellow herbal oil, and Prom-Phrom brand occupational promotion of herbal yellow oil production, Ban Koh Samrong Community, Village No. 9, Sai Khao Sub-district, Hua Sai District, Nakhon Si Thammarat Province. by using qualitative research methods. The research results were as follows: 1) Prom Phrom brand's herbal yellow oil production method consisted of the following steps: 1) Preparation of raw materials. Select quality raw materials 2) Preparation of equipment such as pans, pots, dippers, white cloth, containers 3) Methods for producing yellow herbal oil Start with cleaning herbs. Put in the sun to dry and then fried with coconut oil. When fried, then filtered with a thin white cloth. Please put them in a jar to mix with ingredients that uniquely formulate for Prom Phrom Brand Yellow Oil 2) Problems in the production of Phrom Phrom Brand Yellow Oil 1) Problems with herbal raw materials It does found that rare and expensive 2) problems in inheritance, 3) problems in sales, and 4) problems in promoting knowledge of herbal yellow oil production, 3) Promprom brand's guidelines for career promotion in herbal yellow oil production. The promotion guidelines are as follows: 1) the promotion of medicinal raw materials, which is to encourage people in the community to plant-related medicinal plants; 2) the promotion of the

successor. And those interested in seeing the importance of herbal medicine 3) promoting sales found that the public relations at OTOP and online media such as a Facebook line to make them known and 4) to promote knowledge of herbal yellow oil making. It does find that developed the product quality was. Modernize the packaging and expand to various herbal ointments, herbal soaps, etc.

Keywords: The problems in Producing, Yellow Herbal Oil, Promphrom Brand

บทนำ

การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจแบบยั่งยืนมีพื้นฐานจากการผลิตที่อาศัยเทคโนโลยีของท้องถิ่นพร้อมภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นเศรษฐกิจแบบความพอดีมีความมั่นคง และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาผลิตเป็นสินค้า หรือบริการ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัด เพิ่มพูนรายได้ เกิดอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวอย่างพออยู่พอกินตามสภาพของท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ มีการสร้างสมความรู้ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของกลุ่มคน หรือชุมชนพื้นมาอย่างยาวนาน โดยมีส่วนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ โดยที่รู้จักกันดีในรูปของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ประพันธ์ ภักดีกุล, 2549)

ซึ่งสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่ง มักเกิดจากการนำเอาสมุนไพรที่มีในท้องถิ่นที่มีราคาถูก หรือหิบบได้จากธรรมชาติคิดนำมาแปรรูปสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในปัจจุบันได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพร ทั้งในด้านที่ใช้เป็นยารักษาโรค อาทิเช่น น้ำมันเหลืองสมุนไพร ทั้งนี้เนื่องจากสมุนไพรก่อให้เกิดอาการพิษ และอาการข้างเคียงน้อยกว่าสารสังเคราะห์ในปัจจุบัน ทำให้รัฐบาลไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ส่งเสริมให้มีการทำผลิตภัณฑ์ที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบเพื่อการรักษาโรค โดยการนำสมุนไพรมาทำการแปรรูปโดยผ่านขบวนการต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์อเนกประสงค์นานาชนิดสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น ผลิตภัณฑ์น้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม และยารักษาโรคตราพร้อมพรหมเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในเบื้องต้น ก่อนโรคภัยไข้เจ็บจะมาถึง ซึ่งชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้เล็งเห็นความสำคัญ หรือประโยชน์ดังกล่าวจึงรวมตัวกันนั้นสามารถนำมาผลิตใช้ในครอบครัว และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นอาชีพเสริมจากสมุนไพรที่มีในท้องถิ่น หรือประกอบเป็นธุรกิจในครอบครัวได้เป็นอย่างดี (เพ็ญจันทร์ กรุณมัยวงศ์, 2545)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญใน วิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรพร้อมพรหม สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม และแนวทาง

การส่งเสริมการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม เพื่อใช้ในการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเผยแพร่ความรู้การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรใกล้ตัวที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง และยึดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ที่มีความรู้ และวิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 คน ได้แก่ นายพร้อมพรหม พรหมทองแก้ว, นางสาวพรรณพร ชุ่มจันทร์ และนางสุปรียาพร พันธุ์จินดา

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนวิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 8 คน ได้แก่ นายสุรินทร์ สงหนู (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว), นางสาวปิยะพันธ์ กรู้งไรจักร (นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว), นายสมศักดิ์ หนูยิ้มซ้าย (ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 บ้านเกาะสำโรง), นายศุภกฤต อินพรหม (ผู้บริโภคร/ผู้ซื้อมาใช้เป็นประจำ), นายเสรีย์ สงหนู (ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) และนางเทียบ พรหมทองแก้ว (หมอยาชาวบ้านที่นำน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหมไปใช้ในการรักษาโรค/ปีบปวด) และนางอุบล อินพรหม (ผู้ที่เจ็บป่วยแล้วรักษาหายด้วยน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม) และนางวรรณณา จินดาง (ผู้ที่เจ็บป่วยแล้วรักษาหายด้วยน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม)

2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์การศึกษาค้นคว้านี้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีประเด็นคำถามที่กำหนด ตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และการสัมภาษณ์มีลักษณะ

การพูดคุยแบบธรรมชาติ และเป็นกันเอง ตามเวลาความเหมาะสม และโอกาสโดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนเองตามประเด็นที่วางไว้

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสัมภาษณ์เข้าไปที่ส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนที่ผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร รวมถึงสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริม

2.3 เครื่องบันทึกภาพ ขณะสัมภาษณ์มีการใช้โทรศัพท์มือถือในการถ่ายภาพ และถ่ายวิดีโอบางช่วง ในขณะที่สัมภาษณ์เพื่อเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ

2.4 สมุดจดบันทึก ซึ่งในขณะที่สัมภาษณ์จะมีการจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่สัมภาษณ์ได้แก่ วิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลงพื้นที่สำรวจผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญในวิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร

3.2 รวบรวมข้อมูล และสำรวจรายชื่อผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร รวมถึงผู้ที่บริโภคน้ำมันเหลืองสมุนไพร

3.3 เริ่มการลงพื้นที่ และเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกแต่ละประเด็นกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และถ่ายภาพประกอบ และหากขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใด ก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การสรุปผลวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มา โดยนำข้อมูลที่เป็นความจริงนั้นมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอยะหา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การเตรียมวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า การเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม เพราะเป็นขั้นตอนแรกของการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม โดยการเตรียมวัตถุดิบ และสมุนไพรที่นำมาผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ได้แก่ เมนทอล พิมเสน การบูร ไพรสด ขมิ้นอ้อย ผักเสี้ยนผี เสดดพังพอน ว่านหางจระเข้ น้ำมันมะพร้าว และอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุดิบตามตำราเฉพาะที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และจะต้องเตรียมให้พร้อม เพราะหากขาดสิ่งใดไป ก็จะทำให้การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม ขาดคุณภาพ และไม่ตรงตามตำรับตำราที่สืบทอดกันมา และจะทำให้สรรพคุณในตัวยาคิดแปลกไป ฉะนั้นแล้วการเตรียมวัตถุดิบเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นอันดับแรก ๆ

1.2 การเตรียมอุปกรณ์ พบว่า การเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพราะเป็นขั้นตอนแรกของการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร โดยการเตรียมกระทะสำหรับทอดหัวไพร หม้อ กระบวย ผ้าขาวบาง ภาชนะสำหรับผสมสาร ภาชนะบรรจุ เช่น ขวด และอุปกรณ์อื่น ๆ อีก และจะต้องเตรียมให้พร้อม เพื่อในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรพร้อมพร้อมออกมาเสร็จ และมีคุณภาพ

1.3 การทำความสะอาดสมุนไพร พบว่า เลือกเอาสมุนไพร เช่น ไพล ขมิ้นอ้อย ที่ติดดินหรือที่สิ่งสกปรกนำมาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ และเลือกสิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น ส่วนที่เสีย ๆ ออกจนดูสวยงาม

1.4 การตากแห้งสมุนไพร พบว่า นำสมุนไพรที่เตรียมไว้แล้ว เช่น ขมิ้นอ้อย ไพล และอื่น ๆ นำมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วเอาไปตากแดด หรือนำไปอบแห้งก็ได้เพราะการอบแห้งสมุนไพรจะทำให้สมุนไพรอยู่ได้นานขึ้น

1.5 การทอดสมุนไพร พบว่า นำสมุนไพรที่ตากแห้งไว้ หรือเตรียมไว้แล้ว เช่น ไพลสด ขมิ้นอ้อยนำมาทอดกับน้ำมันพืชชนิดอิมตัวด้วยไฟที่ปานกลาง เพราะถ้าใช้ไฟแรง หรือใช้น้ำมันชนิดไม่อิ่มตัวจะทำให้เกิดความไหม้ นอกจากนี้จะทำให้เกิดควันได้ง่าย และน้ำมันเหม็นหืน

1.6 การกรองสมุนไพร พบว่า เอาผ้าขาวบาง หรือตะแกรงเหล็กมากรองมา กันไว้ไม่ให้ชิ้นของสมุนไพรลงไป หรือตะกอนต่าง ๆ จนให้น้ำมันที่เหลืองอ่อนใสแล้วนำไป เก็บไว้ในขวดโหลเพื่อผสมกับวัตถุดิบอื่น

1.7 การผสมวัตถุดิบ พบว่า เอาขวดโหลสำหรับผสม และนำวัตถุดิบที่เป็นวัตถุดิบที่เป็นตำราสูตรเฉพาะของน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพร้อม ส่วนวัสดุบางอย่าง ได้แก่ เมนทอล การบูร พิมเสน อื่น ๆ แล้วก็คนให้ทุกอย่างระเหยเข้าด้วยกันเป็นเนื้อเดียวกัน จนให้น้ำมันสมุนไพรที่เหลืองอ่อน ๆ

1.8 การบรรจุผลิตภัณฑ์น้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพร้อม พบว่า นำน้ำมันที่เตรียมไว้ ใช้สาลี่ดูใส่ขวดให้พอดีขวดที่เตรียมไว้ และปิดฝาขวดให้สนิท นำผ้าขาวมาเช็ดทำความสะอาดขวด แล้วนำสติ๊กเกอร์ลิขสิทธิ์ตราพร้อมพร้อมมาติดเพื่อความสวยงามของบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการดึงดูดสินค้าสมุนไพร เพื่อทำให้คนซื้อเห็นแล้วอดซื้อไม่ได้

ภาพที่ 1 การเตรียมไพสด

ภาพที่ 2 การเตรียมขมิ้นอ้อย

ภาพที่ 3 การเตรียมน้ำมันมะพร้าว

ภาพที่ 4 การเลือกสมุนไพร

ภาพที่ 5 การล้างทำความสะอาด

ภาพที่ 6 การหั่นสมุนไพร (ไพสด)

ภาพที่ 7 การตากไพสด

ภาพที่ 8 การทอดไพสดกับขมิ้นอ้อย

ภาพที่ 9 การกรองสมุนไพร

ภาพที่ 10 การผสมวัตถุดิบสมุนไพร
ในขวดโหล

ภาพที่ 11 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรน้ำมันเหลือง
ตราพร้อมพรหม

2. สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะ ลำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาด้านวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า ปัจจุบันยาปฎิชีวนะหาได้ทั่วไป
เลยทำให้วัตถุดิบสมุนไพรในปัจจุบันนี้มันหาได้ยากมีราคาที่สูงขึ้นเลยทำให้ผู้ผลิตมีราคา
ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เช่น สมุนไพรพระเจ้าห้าพระองค์ ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนไม่ค่อยเห็น
คุณค่าของสมุนไพรที่เป็นประโยชน์

2.2 สภาพปัญหาด้านคนสืบทอด พบว่า เด็กรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจในเรื่อง
การทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพราะคนในปัจจุบันสนใจอาชีพอื่นมากกว่าที่จะมาผลิตน้ำมัน
เหลืองสมุนไพร และการทำน้ำมันเหลืองมีวิธีการทำที่ยุ่งยากมาก ซึ่งต้องมีความอดทนเป็นอย่าง
สูงที่จะทำน้ำมันเหลืองออกมาได้แต่ละขวดเลยไม่ค่อยมีใครมาสืบทอดมากนัก

2.3 สภาพปัญหาด้านการขาย พบว่า ตอนนี้มีการแข่งขันกันมาก ซึ่งสินค้า
มีขายซ้ำกันมากตามท้องตลาด และราคาถูกกว่าสมุนไพรตราพร้อมพรหม ผู้สนใจในเรื่องน้ำมัน
เหลืองสมุนไพรตอนนี้ก็มีน้อยมากเลยทำให้เป็นปัญหาในการขายบางคนก็ไม่น่าสนใจในตัว
สินค้าเลยไม่ค่อยซื้อจึงทำให้เป็นอุปสรรคในการขายเป็นอย่างมาก

2.4 สภาพปัญหาด้านการส่งเสริมความรู้การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า
เกิดจากคนมีความรู้ทางด้านการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรเหลือน้อย เลยไม่ค่อยมีใครสนใจที่
จะหาความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรขาย เพราะหน่วยงานราชการไม่ค่อยจัด
กิจกรรมอบรมการทำน้ำมันเหลืองบ่อยนัก เลยน้อยคนที่จะมาสนใจไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมที่
ส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องพืชสมุนไพรที่นำมาผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร คนในยุคนี้อยู่กับ
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

3. แนวทางการส่งเสริมการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า การส่งเสริมให้ผู้คนในชุมชนหันมาปลูกพืชสมุนไพร และเห็นถึงความสำคัญของสมุนไพรว่ามีสรรพคุณอย่างไร และส่งเสริมให้คนหันมาอนุรักษ์สมุนไพร ที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อน ๆ ที่สืบทอดต่อ ๆ กันมารุ่นสู่รุ่น จะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยส่งเสริม และสนับสนุนในวัตถุดิบที่สามารถนำมาผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพื่อกระตุ้นความสนใจจากผู้คน เพื่อช่วยลดต้นทุนในการผลิต และมั่นใจในคุณภาพของวัตถุดิบสมุนไพรนั้น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการผลิต

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านผู้สืบทอด พบว่า ส่งเสริมกลุ่มส่งเสริมอาชีพในตำบลทรายขาว เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และผู้สนใจ ปลูกฝังให้ลูกหลานตั้งแต่เด็ก ได้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับยาสมุนไพรเพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จัดการอบรมการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้กับกลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มผู้สนใจ ตลอดจนนักเรียน และเยาวชนในพื้นที่ได้เสริมสร้างการอนุรักษ์สมุนไพรในชุมชนให้เป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ

3.3 แนวทางส่งเสริมด้านการขาย พบว่า ส่งเสริมกลุ่มส่งเสริมอาชีพในตำบลทรายขาวได้มีการประชาสัมพันธ์ตามบูท ตามงานโอท็อปต่าง ๆ เพื่อที่สร้างชื่อเสียงให้กับกลุ่มน้ำมันเหลืองสมุนไพร และได้เป็นสินค้าโอท็อปของชุมชน ใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook line เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์น้ำมันสมุนไพรพร้อมพรหมให้เป็นที่รู้จักทั้งตัวผลิตภัณฑ์ และสรรพคุณที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้เป็นวงกว้าง

3.4 แนวทางส่งเสริมความรู้ด้านการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า ส่งเสริมให้มีศูนย์การเรียนรู้การทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้กับคนในชุมชนเข้ามาศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร หรือพัฒนาต่อยอดเป็นเครือข่ายของกลุ่มการน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้สนใจที่จะสามารถนำไปผลิตใช้เองในครอบครัว หรือต่อยอดเป็นอาชีพของครัวเรือน

อภิปรายผล

1. วิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) การเตรียมวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า การเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม เพราะเป็นขั้นตอนแรกของการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหม โดยการเตรียมวัตถุดิบ และสมุนไพรที่นำมาผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ได้แก่ เมนทอล พิมเสน ไพรสด ขมิ้นอ้อย ผักเสี้ยนผี เสดดพังพอน ว่านหางจระเข้

น้ำมันมะพร้าว น้ำหอมแต่งกลิ่น และอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุดิบตามตำราเฉพาะที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเทืองทิพย์ สุกมลจันทร์ เรื่อง การแปรรูปสมุนไพร ได้กล่าวว่า การนำพืชสมุนไพรมาแปรรูป คือ การตากแห้ง เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและสะดวกเพราะทำง่าย และเก็บรักษาไว้ได้ นาน ทั้งยังเป็นการ ลดน้ำหนัก ปริมาตร และช่วยให้นำไปแปรรูปอย่างอื่นได้ง่าย วิธีการตากแห้ง คือ แขนงพืชสมุนไพรที่อยู่รวมกันในห้องที่แห้ง กรณีเป็นรากลำต้น 2) การเตรียมอุปกรณ์ พบว่า การเตรียมสิ่งของต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพราะเป็นขั้นตอนแรกของการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร โดยการเตรียมกระทะสำหรับทอดหัวไพร หม้อ กระบวย ผ้าขาวบาง ภาชนะสำหรับผสมสาร ภาชนะบรรจุ เช่น ขวด และอุปกรณ์อื่น ๆ อีก และจะต้องเตรียมให้พร้อม เพื่อในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรตราพร้อมพรหมออกมาเสร็จ และมีคุณภาพ (ประเทืองทิพย์ สุกมลจันทร์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรศักดิ์ รักษาจันทร์ เรื่อง การเตรียมอุปกรณ์ทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร ได้กล่าวว่า การเตรียมอุปกรณ์ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรต้องเตรียมอุปกรณ์ได้แก่ กระทะสำหรับทอดหัวไพร หม้อ กระบวย ผ้าขาวบาง ภาชนะสำหรับผสมสาร ภาชนะบรรจุ เช่น ขวด และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้พร้อมเพื่อจะได้ปฏิบัติในขั้นตอนอื่นต่อไป 3) การทำความสะอาดสมุนไพร พบว่า เลือกเอาสมุนไพร เช่น ไพล ขมิ้นอ้อย ที่ติดดิน หรือที่สิ่งสกปรกนำมาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ และเลือกสิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น ส่วนที่เสีย ๆ ออกจนดูสวยงาม (พรศักดิ์ รักษาจันทร์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษานิพนธ์ พลุพิพัฒน์ เรื่อง การทำความสะอาดวัตถุดิบ ได้กล่าวว่า เป็นการนำสมุนไพร เช่น ไพล ขมิ้นอ้อย มาล้างด้วยน้ำ เพื่อให้สิ่งสกปรก เช่น ดิน ที่ติดมากับสมุนไพรหลุดไป และสะอาดไม่มีสิ่งสกปรกติดมา 4) การตากแห้งสมุนไพร พบว่า นำสมุนไพรที่เตรียมไว้แล้ว เช่น ขมิ้นอ้อย ไพล และอื่น ๆ นำมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วเอาไปตากแดดหรือว่านำไปอบแห้งก็ได้เพราะการอบแห้งสมุนไพรจะทำให้สมุนไพรอยู่ได้นานขึ้น (นิพนธ์ พลุพิพัฒน์, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรสสุคนธ์ พุ่มพันธุ์วงศ์ ได้กล่าวว่า เป็นการแปรสภาพโดยการทำให้แห้ง ไม่ว่าจะเป็วิธีตากแห้งโดยการใช้แดดอบให้แห้งในที่ร่ม ควรใช้อุณหภูมิที่เหมาะสม คือ อยู่ในช่วงระหว่าง 50-60 องศาเซลเซียส ซึ่งจะทำให้สารบางอย่างที่มีประโยชน์ไม่สูญหายไป 5) การทอดสมุนไพร พบว่า นำสมุนไพรที่ตากแห้งไว้ หรือเตรียมไว้แล้ว เช่น ไพลสด ขมิ้นอ้อยนำมาทอดกับน้ำมันพืชชนิดอมตัวด้วยไฟที่ปานกลาง เพราะถ้าใช้ไฟแรง หรือใช้น้ำมันชนิดไม่อิ่มตัวจะทำให้เกิดความหนืด นอกจากนี้จะทำให้เกิดควันได้ง่าย และน้ำมันเหม็นหืน (รสสุคนธ์ พุ่มพันธุ์วงศ์, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภาคภูมิ ธรรมะจาโร ได้ศึกษาเรื่องการทอดสมุนไพร กล่าวว่า เป็นการนำสมุนไพรมาสกัด เช่น ไพล ขมิ้นอ้อย มาทอดจนสมุนไพรนั้นกลั่นตัวยาออกมาเป็นน้ำมัน 6) การกรองสมุนไพร พบว่า เอาผ้าขาวบาง หรือตะแกรงเหล็กมากรองมากรองไว้ไม่ให้ชิ้นของสมุนไพรลงไป หรือตะกอนต่าง ๆ จนให้ได้น้ำมันที่เหลืองอ่อนใสแล้วนำไปเก็บไว้

ในขวดโหลเพื่อผสมกับวัตถุดิบอื่น (ภาคภูมิ ธรรมะจาโร, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สรินาฏ เวชรัตน์ ได้กล่าวว่า การกรอง เป็นวิธีทำสารให้บริสุทธิ์ หรือเป็นวิธีแยกสารออกจากกัน วิธีหนึ่ง การกรอง คือ นำผ้าขาวบางมากรองไว้ไม่ให้ชิ้นของสมุนไพรลงไป หรือตะกอนต่าง ๆ ลงไปในน้ำมันที่กรอง 7) การผสมวัตถุดิบ พบว่า เอาขวดโหลสำหรับผสม และนำวัตถุดิบที่เป็น วัตถุดิบที่เป็นตำราสูตรเฉพาะของน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตำราพร้อมพรหม ส่วนวัสดุบางอย่าง ได้แก่ เมนทอล การบูร พิมเสน อื่น ๆ แล้วก็นำทุกอย่างระเหยเข้าด้วยกันเป็นเนื้อเดียวกัน จนให้ได้น้ำมันสมุนไพรที่เหลืองอ่อน ๆ (สรินาฏ เวชรัตน์, 2559) พบว่า สอดคล้องกับการศึกษา ของเตือนใจ เหล่าสุวรรณ ได้กล่าวว่า การนำภาชนะสำหรับผสม และนำวัตถุดิบบางอย่าง ได้แก่ เมนทอล การบูร และพิมเสน เทใส่ภาชนะสำหรับผสมที่มีน้ำมันที่ได้จากทอด และ ผสมคนให้เป็นเนื้อเดียวกัน 8) การบรรจุผลิตภัณฑ์น้ำมันเหลืองสมุนไพร ตำราพร้อม พรหม พบว่า นำน้ำมันที่เตรียมไว้ใส่สลิ้งดูดใส่ขวดให้พอดีขวดที่เตรียมไว้ และปิดฝาขวดให้สนิท นำผ้าขาวมาเช็ดทำความสะอาดขวด แล้วนำสติ๊กเกอร์ติดตราพร้อมพรหมมาติดเพื่อความ สวยงามของบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการดึงดูดสินค้าสมุนไพร เพื่อทำให้คนซื้อเห็นแล้วอดซื้อไม่ได้ (เตือนใจ เหล่าสุวรรณ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ของสินค้าไม่ว่าจะเป็นกล่อง ขวด กระป๋อง หรือหีบห่ออื่น ๆ ตัวของมันเองนอกจาก จะเป็นสิ่งพิทักษ์ตัวสินค้าไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภค หรือบริโภคแล้ว ยังเป็นสื่อโฆษณาสินค้าใน ตัวเองอีกด้วยด้วยเหตุนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ทางมุ่งทั้งคุณภาพในทางพิทักษ์ค่าสินค้า และ พิกัดคุณภาพ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2545)

2. สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ตำราพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะ ลำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) สภาพปัญหาด้านวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า ปัจจุบันยาปฎิชีวนะหาได้ทั่วไป เลยทำให้วัตถุดิบสมุนไพรในปัจจุบันนี้มันหายากมีราคาที่สูงขึ้นเลยทำให้ผู้ผลิตมีราคาต้นทุน การผลิตที่สูงขึ้น เช่น สมุนไพรพระเจ้าห้าพระองค์ ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนไม่ค่อยเห็นคุณค่า ของสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสรา ตระกูลวงศ์ เรื่องสภาพ ปัญหาด้านวัตถุดิบสมุนไพร ได้กล่าวว่า เกี่ยวกับโอกาส อุปสรรค และข้อจำกัดของ การเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืชสมุนไพรของไทย รวมถึงแนวทางในการส่งเสริมการเพาะปลูก พืชสมุนไพร และจากการรายงานสถานการณ์การผลิต และการตลาดพืชสมุนไพรของกลุ่ม ส่งเสริมพืชสมุนไพร 2) สภาพปัญหาด้านคนสืบทอด พบว่า เด็กรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจในเรื่อง การทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพราะคนในปัจจุบันสนใจอาชีพอื่นมากกว่าที่จะมาผลิตน้ำมัน เหลืองสมุนไพร และการทำน้ำมันเหลืองมีวิธีการทำที่ยุ่งยากมาก ซึ่งต้องมีความอดทนเป็นอย่าง สูงที่จะทำน้ำมันเหลืองออกมาได้แต่ละขวดเลยไม่ค่อยมีใครมาสืบทอดมากนัก (ภัสรา ตระกูล วงศ์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรัตนชัย ม่วงงาม เรื่อง สภาพปัญหา ด้านคนสืบทอด

ได้กล่าวว่า ผู้ผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผู้ที่สนใจมีน้อยมาก ณ ปัจจุบัน เพราะเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทน และใช้ความประณีต เหมือนอาชีพอื่น ๆ เพราะผู้คนที่ปัจจุบันมีความขี้เกียจมากกว่าขยัน ไม่ชอบความลำบาก เพราะผู้ที่ผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรจะต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมาก ต้องจดจำสูตร และต้องใช้เวลา หรือไม่ว่ายังมีผู้ที่ ยังขาดความรู้ ขาดต้นทุน วัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยหลายอย่าง 3) สภาพปัญหาด้านการขาย พบว่า อาจเกิดจากพนักงานต้อนรับ ตัวของสินค้า เกี่ยวกับคุณภาพ เรื่องราคา สถานที่ตั้ง การแข่งขันทาง การขาย การโฆษณา การประกาศ การผลิตที่น้อยจนเกินไป หรือมาจนเกินไป หรือขาดความสนใจจากลูกค้า จากที่กล่าวมานี้ เป็นปัจจัยที่ทำให้การขายมีปัญหาทั้งสิ้น (รัตนชัย ม่วงงาม, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิจิต กิ่งนอก เรื่อง สภาพปัญหาด้านการขาย ได้กล่าวว่า ปัญหาของการขาย ไม่ว่าจะขายอะไรก็ตาม ย่อมมีปัญหาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านตัวบุคคลเอง คนขาย ไม่ค่อยพูดหรือพูดน้อย ไม่มีการโฆษณาสินค้าของตนเอง 4) สภาพปัญหา ด้านการส่งเสริมความรู้การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า สภาพปัญหาด้านการส่งเสริมความรู้ การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า เกิดจากคนมีความรู้ทางด้านการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรเหลือน้อย ขาดความรู้ และประสบการณ์ในการขาย การนำเสนอต่อลูกค้า จึงจำเป็นต้องออกขายตามงานแสดงสินค้าเพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ในการหาความรู้ และได้เรียนรู้สินค้าของผู้อื่นเพื่อนำมาปรับใช้ในผลิตภัณฑ์ของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนความรู้แก่กัน (วิจิต กิ่งนอก, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา อุไร จักรพล เรื่อง สภาพปัญหา ด้านการส่งเสริมความรู้การผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ได้กล่าวว่า ปัญหาการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เกิดจากคนมีความรู้ทางด้านการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรเหลือน้อย เลยไม่ค่อยมีใครสนใจที่จะหาความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพรขาย (อุไร จักรพล, 2557)

3 แนวทางการส่งเสริมการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ครัวพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1) แนวทางการส่งเสริมด้านวัตถุดิบสมุนไพร พบว่า การส่งเสริมให้ผู้คนในชุมชนหันมาปลูกพืชสมุนไพร และเห็นถึงความสำคัญของสมุนไพรว่ามีสรรพคุณอย่างไร และส่งเสริมให้คนหันมาอนุรักษ์สมุนไพร ที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อนๆ ที่สืบทอดต่อ ๆ กันมารุ่นสู่รุ่นจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยส่งเสริม และสนับสนุนในวัตถุดิบที่สามารถนำมาผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพื่อกระตุ้นความสนใจจากผู้คน เพื่อช่วยลดต้นทุนในการผลิต และมั่นใจในคุณภาพของวัตถุดิบสมุนไพรนั้น ๆ ที่จะนำมาใช้ในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมศักดิ์ กริชชัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมด้านวัตถุดิบสมุนไพร ได้กล่าวว่า ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และใกล้สูญพันธุ์ (สมศักดิ์ กริชชัย, 2557) 2) แนวทางการส่งเสริมด้านผู้สืบทอด พบว่า ส่งเสริมกลุ่มส่งเสริมอาชีพในตำบลทรายขาว เพื่อส่งเสริมให้

เด็ก เยาวชน และผู้สนใจ ปลุกฝังให้ลูกหลานตั้งแต่เด็ก ได้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับยาสมุนไพรเพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จัดการอบรมการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้กับกลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มผู้สนใจ ตลอดจนนักเรียน และเยาวชนในพื้นที่ได้เสริมสร้างการอนุรักษ์สมุนไพรในชุมชนได้เป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติชัย รัตนพันธ์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมด้านผู้สืบทอด ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้มีผู้คนมาทำอาชีพแบบภูมิปัญญาชาวบ้านเยอะ ๆ นั้น จะต้องหาข้อดีของอาชีพนี้ แล้วอธิบายให้ผู้คนเข้าใจ เพราะอาชีพนี้ ใช้ต้นทุนน้อย กำไรดี แต่ต้องแรกมาด้วยความเหนื่อย ความขยัน อดทน (กิตติชัย รัตนพันธ์, 2556) 3) แนวทางส่งเสริมด้านการขาย พบว่า ส่งเสริมกลุ่มส่งเสริมอาชีพในตำบลทรายขาวได้มีการประชาสัมพันธ์ตามบูท ตามงานโอท็อปต่าง ๆ เพื่อที่สร้างชื่อเสียงให้กับกลุ่มน้ำมันเหลืองสมุนไพร และได้เป็นสินค้าโอท็อปของชุมชน ใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook line เพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์น้ำมันสมุนไพรพร้อมพรหมให้เป็นที่ยอมรับทั้งตัวผลิตภัณฑ์ และสรรพคุณที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่จะเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้เป็นวงกว้าง อีกทั้งการศึกษาของ กศิพัญ์ ทองแกม และโสมสิต แพงสร้อย ที่พบว่า พื้นที่การตลาดไม่ได้อยู่บนห้างสรรพสินค้า หรือตลาดนัดเท่านั้น แต่ยังมีพื้นที่การตลาดออนไลน์ซึ่งมีลูกค้าส่วนหนึ่งอยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตด้วย (กศิพัญ์ ทองแกม และโสมสิต แพงสร้อย, 2562) 4) แนวทางส่งเสริมความรู้ด้านการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร พบว่า ส่งเสริมให้ศูนย์การเรียนรู้การทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้กับคนในชุมชนเข้ามาศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร หรือพัฒนาต่อยอดเป็นเครือข่ายของกลุ่มการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพรให้แก่ เด็ก เยาวชน และผู้สนใจที่จะสามารถนำไปผลิตใช้เองในครอบครัว หรือต่อยอดเป็นอาชีพของครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกศิพัญ์ ทองแกม และโสมสิต แพงสร้อย ที่กล่าวว่า สินค้าโอท็อปอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตกทอดกันมา และทำการผลิตในครัวเรือนเป็นหลัก (กศิพัญ์ ทองแกม และโสมสิต แพงสร้อย, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร จะต้องมีการเตรียมสมุนไพรที่ใช้เป็นวัตถุดิบตามตำราเฉพาะที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และเตรียมอุปกรณ์จะใช้ในการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร นำสมุนไพรมาล้างทำความสะอาด เลือกส่วนที่ส่วนที่เสีย ๆ ออก นำมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วเอาไปตากแดด นำสมุนไพรที่ตากแห้งไว้ นำมาทอดกับน้ำมันพืชชนิดอิมมัลชันด้วยไฟที่ปานกลาง เอาผ้าขาวบาง หรือตะแกรงเหล็กมากรองมากรองไว้ไม่ให้ชิ้นของสมุนไพรลงไป ขวดโหล นำไปผสมกับวัตถุดิบอื่น ๆ เข้าด้วยกันเป็นเนื้อเดียวจนให้น้ำมันสมุนไพรที่เหลืองอ่อน ๆ นำน้ำมันที่เตรียมไว้ ใช้สีกัดดูใส่ขวดให้พอดีขวดที่เตรียมไว้ และปิดฝาขวดให้สนิท นำผ้าขาวมาเช็ดทำความสะอาดขวด แล้วนำสติ๊กเกอร์ลิขสิทธิ์ตราพร้อมพรหมมาติดเพื่อความ

สวยงามของบรรจุภัณฑ์ สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ปัญหาในการจัดหาสมุนไพรในการผลิตเนื่องจาก ปัจจุบันสมุนไพรหาได้ยาก และปัญหาการสืบทอดการผลิต ปัญหาการแข่งขันในท้องตลาด ปัญหาการส่งเสริมความรู้ในการผลิต แนวทางในการส่งเสริมการผลิต ส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกพืชสมุนไพรที่ใช้ในการผลิต การส่งเสริมการขาย และการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) คว้าศึกษาเรื่อง วิธีการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) คว้าศึกษาเรื่อง น้ำมันเหลืองสมุนไพรเพื่อส่งเสริมอาชีพ ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง น้ำมันเหลือง: สภาพปัญหาการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร คว้าพร้อมพรหม ชุมชนบ้านเกาะสำโรง หมู่ที่ 9 ตำบลทรายขาว อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณา และอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.เดช แซ่น้ำแก้ว อาจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์อุดมศักดิ์ เดชชัย อาจารย์ ผู้ให้ความกรุณาเป็นพี่ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิด และช่วยเหลือด้านข้อมูล ตลอดจนแนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้องตามระเบียบวิธี จึงทำให้งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และแนะนำข้อเสนอแนะอื่น ๆ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ให้กำลังใจ และให้โอกาสการศึกษา อันมีค่ายิ่งตลอดจนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจเสมอมาจนการศึกษาในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กศิพัญญ์ ทองแกม และโสมสิต แพงสร้อย. (2562). ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการขายสินค้าโอท็อปบนตลาดออนไลน์ เชิงพุทธในจังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 4627-4644.

กิตติชัย รัตนพันธ์. (2556). แนวทางการส่งเสริมด้านผู้สืบทอด. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2561 จาก <http://www.thaimescenter.com>

เตือนใจ เหล่าสุวรรณ. (2551). เทคนิคการแปรรูปสมุนไพร. กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยแผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- นิชนันท์ พลุฑิพัฒน์. (2556). คู่มือการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร. ขอนแก่น: ศูนย์การแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเทืองทิพย์ สุกุมลจันทร์. (2545). การเตรียมวัตถุดิบสมุนไพร. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ ภักดีกุล. (2549). การพัฒนาเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ.
- พรศักดิ์ รักษาจันทร์. (2545). การทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร. กรุงเทพมหานคร: อักษรศิลป์การพิมพ์ พิมพ์เพ็ญ.
- เพ็ญจันทร์ กรุณามัยวงศ์. (2545). การแปรรูปสมุนไพร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- ภัสรา ตระกูลวงศ์. (2558). โอกาส อุปสรรค และข้อจำกัดของการเพาะปลูก. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2561 จาก <https://banraipaina.wordpress.com/>
- ภาคภูมิ ธรรมะจาโร. (2547). สมุนไพรไทย. พิมพ์: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- รสสุคนธ์ พุ่มพันธุ์วงศ์. (2545). การแปรรูปสมุนไพร. เพชรบุรี: ศูนย์ตำราแพทย์แผนไทย.
- รัตนชัย ม่วงงาม. (2549). ภูมิปัญญาชาวบ้านในผู้สืบทอด. เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2561 จาก <https://sites.google.com/site/darunee>
- วิจิต กิ่งนอก. (2556). ปัญหาของการขายสินค้าออนไลน์ และอุปสรรค. เรียกใช้เมื่อ 17 กันยายน 2561 จาก <https://taokaemai.com/10-cause-sale-fall/>
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2545). วิวัฒนาการโฆษณา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. เข้าถึงได้จาก นนทบุรี
- สมศักดิ์ กริชัย. (2557). การจัดทำฐานข้อมูลส่งเสริมการปลูกสมุนไพร. เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2561 จาก <https://rdo.psu.ac.th/th/images/D2/budget/>
- สรินาฏ เวชรัตน์. (2559). การผสมวัตถุดิบสมุนไพร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพพิทักษ์.
- อุไร จักรพล. (2557). ปัญหาการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตน้ำมันเหลืองสมุนไพร. เรียกใช้เมื่อ 18 กันยายน 2561 จาก <https://localfund.happynetwork.org/project/23099/finalreport>

**ออมทรัพย์บ้านเถลิง: แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์
จังหวัดนครศรีธรรมราช***

**OMTRABE BAN THALERNG: GUIDELINES FOR PROMOTING
MANAGEMENT OF THE SAVINGS GROUP FOR THE PRODUCTION OF
BAN THALERNG COMMUNITY RON PHIBUN SUBDISTRICT
RON PHIBUN DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
THAILAND**

มณฑนา เถาอัน

Mantana Thaoun

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

เดโช แชนน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: udomsak_dec@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร กลุ่มคณะกรรมการและสมาชิก คือ ผู้ดำเนินการแนวทางการส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

* Received 1 September 2019; Revised 20 November 2019; Accepted 22 December 2019

ชุมชนบ้านเกลิง จำนวน 11 คน กลุ่มผู้สนับสนุน คือ ผู้ที่เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านเกลิง จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า 1) มีเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกัน 2) มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกเดือน 3) มีหลักคุณธรรม 5 ประการที่สมาชิกปฏิบัติต่อกัน เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น 4) สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 5) มีการแสดงบัญชีรายรับ - รายจ่าย 2) สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า 1) ยังขาดประสบการณ์ในการบริหารเงินทุน 2) ขาดการอบรมความรู้อย่างสม่ำเสมอ 3) ทางกลุ่มยังมีปัญหาหนี้เสีย 3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า 1) มีแนวทางการส่งเสริมการวางแผนระบบวินัยทางการเงินของสมาชิก 2) มีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ จากพื้นที่รูปธรรมอื่น ๆ 3) มีแนวทางการส่งเสริมระบบสวัสดิการ 4) มีแนวทางในการส่งเสริมให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเองได้

คำสำคัญ: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, การบริหารจัดการ, ชุมชนบ้านเกลิง

Abstract

The objectives of this research article were to 1) to study the management of savings group for production Ban Thaloeng Community Ron Phibun Subdistrict Ron Phibun District Nakhon Si Thammarat Province 2) to study the problem of the management of savings groups for production Ban Thaloeng Community Ron Phibun Subdistrict Ron Phibun District Nakhon Si Thammarat Province and 3) to study the guidelines for promoting the management of savings groups for production. Ban Thaloeng Community Ron Phibun Subdistrict Ron Phibun District Nakhon Si Thammarat Province Using a qualitative research methodology. The population, the committee group, and its members are 11 people who carry out the guideline for promoting the savings group for the production of the Ban Thaleeng community. Produced six people in the Ban Thaleeng community. The results showed that 1) management methods of savings groups for production found that 1) had common goals 2) had a learning exchange platform every month 3) had moral principles 5 The way members treat each other, such as honesty, sacrifice, responsibility mutual support 4) Members participated in expressing their opinions. 5) Showing income-expense accounts. 2) Problems in the

management of production savings groups. It found that 1) lack of experience in management. 2) Lack of regular training 3) The group still has bad debt problems 3) Guidelines for promoting the management of savings groups for production found that 1) there were guidelines for promoting members' financial disciplinary planning. 2) There is a way to promote learning from other concrete areas 3) There are guidelines for promoting the welfare system 4) There are guidelines to encourage members to be self-reliant.

Keywords: Savings Group for Production, Management, Ban Thaloeng Community

บทนำ

การพัฒนาคนให้คิดได้ และทำได้ เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ จะต้องแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนให้ประสบผลสำเร็จก่อนเป็นอันดับแรก โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนคิด และแก้ปัญหาของตนเองให้พ้นจากวัฏจักรของความ ยากจน โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ปัญหาหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลให้ครัวเรือนไม่หลุดพ้นจากวงจรแห่งความยากจน การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ และปัญหาหนี้สินจึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ถ้าไม่มีเงินหรือมีเงินทุนน้อย ส่งผลให้ผลผลิตและรายได้น้อย การดำรงชีพของครัวเรือนจะประสบปัญหา ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในที่สุด วิธีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยให้ประชาชนคิด และแก้ปัญหาของตนเอง ซึ่งได้รับการยอมรับว่าประสบผลสำเร็จ สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนแบบยั่งยืนให้กับประชาชนได้ คือ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนของประชาชน โดยประชาชน ซึ่งมีรัฐเป็นผู้สนับสนุนทางด้านความรู้ และวิธีการ ใช้ทรัพยากรในหมู่บ้านหรือตำบลเป็นหลัก

ในการดำเนินการ โดยใช้การรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้าน สะสมเงินที่จะได้จากการออมอย่างสม่ำเสมอจากรายได้ของตนเอง หรือครอบครัว เพื่อใช้เงินทุนที่ได้จากการสะสมร่วมกันเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพของตนเอง และบุคคลอื่น ๆ ภายในชุมชน ตลอดจนจนถึงการใช้จ่ายในครอบครัว (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่, 2560) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประวัติความเป็นมา และสาเหตุการเริ่มก่อตั้งกลุ่มเนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัญหาการ

ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ราษฎรต้องกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกมาลงทุน ทำให้เป็นหนี้สิน คณะกรรมการหมู่ที่ 3 บ้านเกลิง ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และเห็นว่า แนวทางการช่วยเหลือตนเองที่ดีที่สุดในเรื่องเงินทุน ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ขึ้นเพื่อให้เป็นสถาบันท้องถิ่นที่สมาชิกจะได้กู้ยืมไปใช้จ่ายในการประกอบอาชีพของตน จึงมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านเกลิง หมู่ที่ 3 ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดตั้งเมื่อ วันที่ 11 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2530 มีสมาชิกก่อตั้งจำนวน 34 คน โดยมีเงินสัจจะครั้งแรก 3,000 บาท และใช้พื้นที่โรงเรียนวัดเกลิงกิตติยารามเป็นที่ทำการกลุ่ม ซึ่งดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเพียงชุดเดียว ต่อมาในวันที่ 11 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2532 ได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามรูปแบบของกรมการพัฒนาชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่อง ออมทรัพย์บ้านเกลิง: แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการศึกษาปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ และมีการส่งเสริมระบบการจัดการทุนของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้โดยมุ่งส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิก และช่วยเหลือแบ่งปันกันในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีการพัฒนาต่อไป โดยที่ท่าข้อมูลไว้ในวิจัยฉบับนี้ จะได้ทราบถึงการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และสภาพปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์ตลอดถึงแนวทางการส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 3 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 กลุ่มคณะกรรมการและสมาชิก คือ ผู้ดำเนินการแนวทางการส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11 คน ได้แก่ นางปริณดา แซ่ตั้ง (ประธานกรรมการ) นางสุทิน บุญส่ง (รองประธาน

กรรมการ) นายบุญฤทธิ์ ทองแท้ (เลขานุการ) นางชนิตา จินดารัตน์ (เหรัญญิก) นายสุเทพ พูลช่วย (กรรมการ) นางอุบล เขียวเสน (กรรมการ) นางสุภาวดี สิ่งที่รัก (กรรมการ) นางมณฑา เก้าอ้น (กรรมการ) นางสาวตา กำลั้งเกื้อ (กรรมการ) นายสุภาพ เทวภักดิ์ (กรรมการ) และนางรัชฎา สืบคง (กรรมการ)

1.2 กลุ่มผู้สนับสนุน คือ ผู้ที่เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) นางสาวชัชวาลภีร์ อำนัณณ (นักพัฒนาชุมชน) 2) นายเกษม จันทน์นาค (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) 3) นายธีระวิทย์ สกุนา (ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเกลิงกิตติยาราม) 4) นายวิฑูรย์ หม่อมปลัด (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ในกลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ นายชะอ้อม ทองเนื่องาม (อดีตประธานกลุ่มออมทรัพย์) และนายซังพงศ์ พิบูลย์ (อดีตผู้ใหญ่บ้าน)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแนวคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอก ไม่เข้าร่วมในกิจกรรม

2.3 เครื่องบันทึกภาพนิ่ง เป็นการถ่ายภาพจากโทรศัพท์มือถือเพื่อถ่ายรูปประกอบในวิจัย

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลโดยในการบันทึกเสียงนั้นหากข้อมูลส่วนใดที่ผู้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้บันทึกเสียงก็จะหยุดการบันทึกเสียง ณ เวลานั้นทันที

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวเบื้องต้นให้เข้ากับสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพร้อมทั้งสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

3.3 ประสานงานโดยการขออนุญาตจากประธานกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะจง โดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล และรายละเอียดแต่ละประเด็นโดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ สรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใด ก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มา และนำข้อมูลที่เป็นจริงมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษา ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน พบว่า การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการวางแผนการทำงานให้มีระบบขั้นตอน มีการบริหารเงินที่ดี มีระบบการทำงาน และระบบบัญชีที่เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อที่จะพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่อไป

1.2 การให้คำแนะนำที่ดี ที่ถูกต้องสมบูรณ์ พบว่า วิธีการให้คำแนะนำต่อสมาชิก คณะกรรมการต้องเตรียมพร้อมในการรับฟังปัญหา และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์แก่สมาชิกได้รับทราบเป็นที่ปรึกษาที่ดีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และให้คำปรึกษาด้วยความเต็มใจ

1.3 รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีระเบียบวินัยในการทำงานแบบไว้วางใจกัน มีการเสียสละ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ปฏิบัติตามนโยบายโดยการยึดหลัก คุณธรรม 5 ประการ

1.4 ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมความเท่าเทียมกันของสมาชิก เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นธรรม ให้แก่ทุกฝ่ายทั้งสมาชิก และคณะกรรมการ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และช่วยเหลือกันในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1.5 มีการรายงานผลการดำเนินงานทุกระยะ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีขั้นตอนของการรายงานผล โดยการจัดประชุม มีการตรวจสอบบัญชี และหลักฐานทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ และมีการจัดทำเอกสาร สรุปผลแบบรายเดือน และรายปี

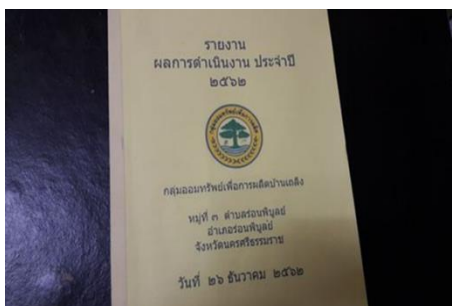
ภาพที่ 1 แสดงการร่วมมือร่วมใจกันทำงาน

ภาพที่ 2 แสดงการให้คำปรึกษา

ภาพที่ 3 แสดงความคิดเห็นของสมาชิก

ภาพที่ 4 แสดงการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาการบริหารการเงินทุน และทรัพยากร พบว่า ปัญหาด้านการบริหารเงินทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านเกลิงคณะกรรมการยังไม่มี ความชำนาญพอในการบริหารเงิน ขาดผู้ที่มีความสามารถในด้านนี้เท่าที่ควร เพราะคณะกรรมการขาดความรู้ และประสบการณ์ ในการบริหารการเงินของกลุ่ม ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านเกลิงยังไม่มี ความรู้ด้านเทคโนโลยี จึงทำให้มีความล่าช้าต่อการทำงาน

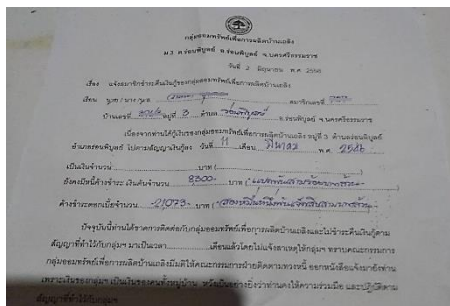
2.2 ปัญหาการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ คณะกรรมการยังมีประสบการณ์น้อย ขาดการฝึกอบรม ขาดผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในกลุ่มออมทรัพย์เกิดจากคณะกรรมการขาดความรู้ในอีกหลาย ๆ ด้าน ทำให้ คณะกรรมการยังจัดวางแผนงานไม่ค่อยดีพอ

2.3 ปัญหาผลประโยชน์ต่อสมาชิก และชุมชน พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกไม่พร้อมต่อการปฏิบัติงาน และมีปัญหาด้านคณะกรรมการที่มีไม่เพียงพอต่อหน้าที่การงานในกลุ่มออมทรัพย์ และมีปัญหาด้านการกั๊ยืมทำให้เกิดปัญหาด้านสมาชิกที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ภาพที่ 5 แสดงคณะกรรมการมีไม่เพียงพอต่อสมาชิก ภาพที่ 6 แสดงสมาชิกขาดการส่งเงิน

ภาพที่ 7 แสดงการติดตามหนี้

3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินการทางการเงิน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการส่งเสริมการดำเนินการทางการเงิน คือ การวางแผนทางการเงินที่ดี และให้สมาชิกตระหนักถึงการฝากเงินกับกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกได้มีวินัยในการส่งเงินสัจจะเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอเพื่อฝึกวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบมีการส่งเสริมการทำบัญชีของกลุ่ม

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินธุรกิจ พบว่า แผนการดำเนินธุรกิจของกลุ่มออมทรัพย์ คือมีการศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ นำมาเป็นแนวทางในการจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กลุ่มมีการจัดทำแผนดำเนินงานโดยการประชุมในทุก ๆ เดือน

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านการจัดสวัสดิการ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการจัดสวัสดิการ โดยมีสวัสดิการหลัก ๆ ที่สำคัญ คือ เงินปันผลประจำปี ค่ารักษาพยาบาล ค่าทุนการศึกษา และเงินฌาปนกิจศพของสมาชิก ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่ไม่ได้หวังผลตอบแทน และเป็นการช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีสวัสดิการมีสิทธิคุ้มครองที่จะได้รับในการเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ การจัดสวัสดิการจึงสามารถช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3.4 แนวทางการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต คือ สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หนี้สินน้อยลง และมีทุนในการประกอบอาชีพกลุ่มออมทรัพย์ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีความรู้ความสามารถ และสามารถพึ่งตนเองได้

ภาพที่ 8 แสดงการฝากเงินของสมาชิก

ภาพที่ 9 แสดงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ระเบียบวาระที่ 7 เรื่อง รายงานการดำเนินงาน กิจกรรมชุมชนแม่บ้าน พ.ศ. 2562

รายการ	จำนวนเงิน	รายการ	จำนวนเงิน
1 เงินฌาปนกิจสมาชิก 2561	292,778.68 -	ค่าพาหนะและเงิน - ฌาปนิน	1,220 -
2 เงินอุดหนุนจากกลุ่ม 2 %	17,770 -	จ่ายเงินสงเคราะห์ศพ 3 ราย	75,000 -
3 เงินค่าบำรุงสมาชิก ปี 2562	79,950 -	ทุนการศึกษาสมาชิก 19 ราย	19,000 -
ดอกเบี้ยฝากธนาคาร	1,670.99 -	สมาชิกคลอดบุตร 4 ราย	4,000 -
		ค่าพวงมาลัย ฌาปนกิจ	4,500 -
		สมาชิกเจ้าพนักงานที่ รพ. 32 ครั้ง	32,000 -
รวมรายรับ	392,169.67 -	รวมค่าใช้จ่าย	135,720 -

คงเหลือ 392,169.67 - 135,720 = 256,449.67 - 1777
 คงเหลือเงินกองทุนสวัสดิการและสมาชิก ยอดคงเหลือปี 2563 = 256,449.67 - 1777

ภาพที่ 10 แสดงสวัสดิการของกลุ่ม

ภาพที่ 11 แสดงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก

อภิปรายผล

1 วิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 การกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน พบว่า การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการวางแผนการทำงานให้มีระบบขั้นตอน มีการบริหารเงินที่ดี มีระบบการทำงาน และระบบบัญชีที่เป็นปัจจุบันส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อที่จะพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงนภา เพชรแท้ เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการทำงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทับซุงมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงานได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด (ดวงนภา เพชรแท้, 2559)

1.2 การให้คำแนะนำที่ดี ที่ถูกต้องสมบูรณ์ พบว่า วิธีการให้คำแนะนำต่อสมาชิกคณะกรรมการต้องเตรียมพร้อมในการรับฟังปัญหา และให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์แก่สมาชิกได้รับทราบเป็นที่ปรึกษาที่ดีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และให้คำปรึกษาดด้วยความเต็มใจ มีการพูดโดยใช้ความเป็นกันเองกับสมาชิก พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของจิรพรรณ กาญจนจิตรา เรื่อง พัฒนาชุมชน พบว่า บุคคลรวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีกิจกรรมร่วมกันที่ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ มีการปฏิสัมพันธ์กัน มีความผูกพันว่าเป็นพวกเดียวกันทั้งกลุ่ม และบุคคลแยกกันไม่ได้จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมีความสนใจร่วมกัน และมีพฤติกรรมตามบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มเหล่านี้เป็นหน่วยสังคมขั้นพื้นฐานที่จะเสริมบุคลิกภาพ และอุดมการณ์ของบุคคล (จิรพรรณ กาญจนจิตรา, 2538)

1.3 รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีระเบียบวินัยในการทำงานแบบไว้วางใจกัน มีการเสียสละ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำตามกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้วางไว้ การทำงานของคณะกรรมการมีการแบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน ทำงานตรงต่อเวลา ปฏิบัติตนตามนโยบายโดยการยึดหลัก คุณธรรม 5 ประการ และมีการเคารพในกฎกติกาที่มาจากข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงนภา เพชรแท้ เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยึดหลักการมีส่วนร่วมคณะกรรมการ และสมาชิก โดยใช้หลักคุณธรรม 5 ประการเป็นสำคัญ ได้แก่ 1) สมาชิกเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการบริหารจัดการงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2) คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบ ข้อบังคับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด 3) คณะกรรมการจัดทำบัญชี ทะเบียน เอกสารการเงินที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ชัดเจนครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน 4) สมาชิกสามารถตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างโปร่งใส 5) คณะกรรมการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ยุติธรรมแก่ทุกคน (ดวงนภา เพชรแท้, 2559)

1.4 ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมความเท่าเทียมกันของสมาชิก เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่ายทั้งสมาชิก และคณะกรรมการ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน และช่วยเหลือ

กันในหน้าที่การงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอำมาลา ศักดิ์, และคณะ, เรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า การมีคุณธรรม/จริยธรรม และหลักการเปิดเผย/โปร่งใสในการปฏิบัติงานต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และ ตรงไปตรงมาโปร่งใส (อำมาลา ศักดิ์, และคณะ, 2558)

1.5 มีการรายงานผลการดำเนินงานทุกระยะ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีขั้นตอนของการรายงานผล โดยการจัดประชุม มีการตรวจสอบบัญชี และหลักฐานทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ และมีการจัดทำเอกสาร สรุปผลแบบรายเดือน และรายปี พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงนภา เพชรแท้ เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของชุมชน เป็นเป้าหมายที่กรมการพัฒนาชุมชนให้ความสำคัญ จึงได้จัดทำเกณฑ์ตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น คือ เมื่อมีการประเมินผลตามเกณฑ์ชี้วัดแล้ว หากมีข้อใดหรือประเด็นใดไม่ผ่านเกณฑ์ คณะกรรมการกลุ่มต้องนำประเด็นที่ไม่ผ่านเกณฑ์จะต้องนำมาวางแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป ปัจจุบันมีเครื่องมือสำหรับใช้พัฒนากลุ่ม 2 เกณฑ์ชี้วัด ได้แก่ 1) การประเมินผลการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการประเมินเพื่อทราบเกณฑ์นำไปพัฒนาต่อไป 2) การตรวจสอบสุขภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการค้นหาปัจจัยที่เสี่ยงของกลุ่มฯ และเจ้าหน้าที่รัฐที่รับผิดชอบต้องให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพ (ดวงนภา เพชรแท้, 2559)

2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเกลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาการบริหารเงินทุน และทรัพยากร พบว่า ปัญหาด้านการบริหารเงิน ทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านเกลิงคณะกรรมการยังไม่มี ความชำนาญพอในการบริหารเงิน ขาดผู้ที่มีความสามารถในด้านนี้เท่าที่ควร เพราะคณะกรรมการขาดความรู้ และประสบการณ์ ในการบริหารการเงินของกลุ่ม ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนบ้านเกลิงยังไม่มี ความรู้ ด้านเทคโนโลยี จึงทำให้มีความล่าช้าต่อการทำงาน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ศรีวิชา และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่ามี ปัญหา และอุปสรรคที่พบเจอ ดังนี้ 1) ขาดทรัพยากรด้านเงินทุน เพราะจำนวนเงินทุน ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก 2) การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่จะมาสานต่อ งานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอนาคต (ฉัตรชัย ศรีวิชา และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์, 2560)

2.2 ปัญหาการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร พบว่า การบริหารจัดการ กลุ่มออมทรัพย์ คณะกรรมการยังมีประสบการณ์น้อย ขาดการฝึกอบรม ขาดผู้ที่มีความรู้

ความชำนาญ ในกลุ่มออมทรัพย์ เกิดจากคณะกรรมการขาดความรู้ในอีกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี นาคมูล เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่กับพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้แก่ 1) ด้านเจ้าหน้าที่ ขาดความรู้ / ทักษะในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนกลุ่ม 2) ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มมีพฤติกรรมไม่โปร่งใส ไม่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม 5 ประการ 3) ด้านสมาชิกกลุ่ม มีการนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ และไม่ชำระคืน เงินกู้ในบางพื้นที่ (รัตนาวดี นาคมูล, 2554)

2.3 ปัญหาผลประโยชน์ต่อสมาชิก และชุมชน พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกไม่พร้อมต่อการปฏิบัติงาน และมีปัญหาด้านคณะกรรมการที่มีไม่เพียงพอต่อหน้าที่การงานในกลุ่มออมทรัพย์ อีกทั้งยังมีปัญหาการใช้เทคโนโลยี ภายในกลุ่มขาดผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนี้ และมีปัญหาด้านการกู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำมาลา ศักดิ์, และคณะ เรื่อง แนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรนำผลกำไรของกลุ่มมาจัดสรรเป็นส่วน ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด และจัดสรรผลกำไรโดยยึดหลักคุณธรรมทั้งนี้ เป็นเพราะว่าคณะกรรมการบางคนมีพฤติกรรมไม่โปร่งใส ไม่ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม รวมทั้งในการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุม (อำมาลา ศักดิ์, และคณะ, 2558)

3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินการทางการเงิน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการส่งเสริมด้านการดำเนินการทางการเงิน คือการวางแผนทางการเงินที่ดี และให้สมาชิกตระหนักถึงการฝากเงินกับกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกได้มีวินัยในการส่งเงินสัจจะเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอเพื่อฝึกวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบมีการส่งเสริมการทำบัญชี รวมทั้งสอดคล้องกับบทความวิจัยของอิสรนนท์ ทรงเนติเขาวลิต และฐิติมา เวชพงศ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม พบว่า การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการด้านการจัดทำบัญชี การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก และการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (อิสรนนท์ ทรงเนติเขาวลิต และฐิติมา เวชพงศ, 2557)

3.2 แนวทางการส่งเสริมด้านการดำเนินธุรกิจ พบว่า แผนการดำเนินธุรกิจของกลุ่มออมทรัพย์ คือมีการศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ นำมาเป็นแนวทางในการจัดการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กลุ่มมีการจัดทำแผนดำเนินงานโดยการประชุมในทุก ๆ เดือนรวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา ชูวานนท์ เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร พบว่า คณะบุคคลนำนโยบายที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยมีการแปลง

นโยบายเป็นแผนงาน และมีการสั่งการดำเนินการ และควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (จันทิมา ชูวานนท์, 2553)

3.3 แนวทางการส่งเสริมด้านการจัดสวัสดิการ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการจัดสวัสดิการ โดยมีสวัสดิการหลัก ๆ ที่สำคัญ คือ เงินปันผลประจำปี ค่ารักษาพยาบาล ค่าทุนการศึกษา และเงินฌาปนกิจศพของสมาชิก ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่ไม่ได้หวังผลตอบแทน และเป็นการช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีสวัสดิการมีสิทธิคุ้มครองที่จะได้รับในการเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ การจัดสวัสดิการจึงสามารถช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียม รวมทั้งสอดคล้องกับบทความวิจัยของปิยะพงษ์ สนิทไชย และประจักษ์ บัวผัน เรื่อง การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน พบว่า การจัดสวัสดิการจึงเน้นการช่วยเหลือสมาชิกในส่วนที่สมาชิกยังขาดหลักประกันหลักในชีวิต แก่นนำที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ คุณค่า ความสำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชน ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุนสวัสดิการในด้านต่าง ๆ การวางแผนของกองทุนสวัสดิการ องค์ประกอบของกองทุนสวัสดิการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการ และการควบคุมการทำงานของกองทุนสวัสดิการ (ปิยะพงษ์ สนิทไชย และประจักษ์ บัวผัน, 2556)

3.4 แนวทางการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต คือสมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หนี้สินน้อยลง และมีทุนในการประกอบอาชีพ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่อย่างพอเพียง และมีความสุข ในชีวิตกลุ่มออมทรัพย์ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ให้มีความรู้ ความสามารถ และสามารถพึ่งตนเองได้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงมีประโยชน์ต่อชุมชนเพื่อที่จะให้สมาชิกได้กู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพได้ รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของพริดา พริดา จริยะกุลญาติดา, และคณะ, เรื่อง แนวทางส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงต้องส่งเสริมสมาชิกในการพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้โดยกลุ่มมีบทบาทด้านการสนับสนุนเงินทุน รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกมีที่อยู่อาศัยมั่นคง (พริดา จริยะกุลญาติดา, และคณะ, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คณะกรรมการกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม จะต้องมีการวางระเบียบวินัยในการทำงานของกลุ่ม การให้คำแนะนำสมาชิกกลุ่ม และการปฏิบัติงานด้วยความเท่าเทียม มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัญหาการบริหารจัดการเงินทุน ปัญหาขีดความสามารถขององค์กร ปัญหาผลประโยชน์ของ

สมาชิก แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งเสริมการดำเนินการด้านการเงิน การส่งเสริมด้านการทำนุบำรุง การจัดการสวัสดิการ ส่งเสริมด้านคุณภาพชีวิต ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดนครราชสีมา 2) ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดนครราชสีมา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ออมทรัพย์บ้านเถลิง: แนวทางการส่งเสริมบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ชุมชนบ้านเถลิง ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้จาก อาจารย์ ดร. จิตติมา ดำรงวัฒนะ โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. เดโช แชน้ำแก้ว และอาจารย์อุดมศักดิ์ เดโชชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวคิด ตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอดจนสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้แต่ง และผู้เรียบเรียงตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้อ้างอิง ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีในเอกสารฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบเป็นกตเวทิตา แก่บิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนร่วมในการอบรมสั่งสอนทั้งวิทยาการ คุณธรรม จริยธรรม จนทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา ชูวานนท์. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารคณะวิชาภาษาต่างประเทศสำหรับมหาวิทยาลัยจัดตั้งใหม่ของรัฐ ในประเทศไทย. *จันทร์เกษมสาร*, 16(31): 116-126.
- จิรพรรณ กาญจนจิตรา. (2538). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรชัย ศรีวิชา และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2560). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต: กรณีศึกษาตำบล นาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ งานประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะภายใต้ประเทศไทย 4.0 ณ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2562 จาก <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/0e3a7-0-64-.pdf>.
- ดวงนภา เพชรแท้. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านทับซุงตำบลห้วยเหนียว อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน *วิทยานิพนธ์*

- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ และกิจการสาธารณะ.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะพงษ์ สนิทไชย และประจักษ์ บัวผัน. (2556). การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนองค์การบริหาร ส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6 (3), 571-585.
- พริดา จริยะกุลญาติ, และคณะ. (2556). แนวทางส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- รัตนาวดี นาคมูล. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่กับพฤติกรรม การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบลจังหวัด อุตรดิตถ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนา ประชาคมเมืองและชนบท. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. (2560). กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2562 จาก <http://district.cdd.go.th/hot/services/>
- อำมาลา ศักดิ์, และคณะ. (2558). แนวทางการพัฒนากลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัด อุตรดิตถ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนา ประชาคมเมืองและชนบท. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อิสรนนท์ ทรงเนติเชาวลิต และฐิติมา เวชพงศ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ ดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(2), 1313-1338.

ดูท่าช้าง: วิธีการเลี้ยงปลาตู้กอยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน
กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาตู้กอย ในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5
ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช*

DOOK THA CHANG: THE PROCESS OF FEED THE CATFISH
CAGE CULTURE TO PROMOTE OF CAREER OCCUPATIONS IN
THE COMMUNITY: A CASE STUDY BAAN THA CHANG CATFISH
CAGE KEEPING GROUP. MOO. 5 CHANG SAI SUB-DISTRICT
CHANG KLANG DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
THAILAND

ชินวัฒน์ สิงโพล

Chinnawat Singhopon

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

เดโช แขน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

Email: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเลี้ยงปลาตู้กอยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเลี้ยงปลาตู้กอยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงปลาตู้กอยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการเลี้ยงปลาตู้กอยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน พบว่า 1.1) การเลือกสถานที่ในการเลี้ยงปลาจะต้องเป็นสถานที่ซึ่งรถสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และแหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ 1.2) เตรียมบ่อ และกระชังโดย

* Received 21 August 2019; Revised 23 September 2019; Accepted 10 November 2019

การเลี้ยงปลาน้ำจืด 1.3) การเตรียมพันธุ์ปลาดุกอายุ ให้สังเกตจากลักษณะภายนอกของปลา ซึ่งจะต้องแข็งแรงสมบูรณ์มีอวัยวะครบทุกส่วน 1.4) อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลาดุก 1.5) ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาดุกอายุ 1.6) จัดจำหน่ายปลาดุกอายุที่ตลาด หรือใช้พ่อค้าคนกลาง 1.7) การเก็บรักษาผลผลิตโดยการแช่แข็ง และทำเป็นปลาดุกร้าปลาแดดเดียว 2) สภาพปัญหา สภาพปัญหาการเลี้ยงปลาดุกอายุกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน พบว่า 2.1) ปัญหาปลาเป็น โรคสังเกตได้จากปลาจะมีอาการผิดปกติจะมีแผลตามลำตัว 2.2) ปัญหาน้ำเสียเป็นปัญหาหลัก ของการเลี้ยงปลาดุกซึ่งสังเกตได้จากน้ำจะเริ่มเปลี่ยนสี และจะส่งกลิ่นเหม็น 2.3) ปัญหาปลา มีกลิ่นคาวอาจเกิดจากกลิ่นเศษอาหาร 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงปลาดุกอายุกระชัง เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน พบว่า 3.1) แก้ไขปัญหาปลาเป็นโรคโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้านรักษา 3.2) แก้ปัญหาน้ำเสีย หรือบำบัดน้ำเสียโดยใช้ผักตบชวา 3.3) แก้ปัญหาปลา มีกลิ่นคาวโดยใช้ น้ำหมักชีวภาพใส่ลงในบ่อเลี้ยงปลาทุกเดือน

คำสำคัญ: ปลาดุกอายุ, ปลาดุกอายุในกระชัง, ส่งเสริมอาชีพ

Abstract

The objectives of this research article were to study the methods of raising catfish to promote careers in the community. To look at the problems of raising catfish to promote jobs in the community and learn the solution to the problem of raising catfish to promote careers in the community by using a qualitative research methodology. The research results were as follows: 1) Methods of raising catfish to promote occupation in the community were found: 1.1) The selection of a place for raising fish must be a place that can be accessed easily by vehicles. And abundant water sources. 1.2) Prepare ponds and cages by washing the ponds thoroughly. 1.3) Preparation of catfish breeds. Observe the external appearance of the fish, which must be healthy and complete with all organs. 1.4) Food used for catfish culture 1.5) Time for raising catfish 1.6) Distributing catfish at the market. Or use a mediator. 1.7) Keep the produce by freezing. And made as a sun-dried catfish 2) The problem condition of raising catfish to promote occupation in the community found that 2.1) The problem of fish is a disease that can be observed from the fish that there will be abnormal symptoms. There will be lesions on the body 2.2) Wastewater is the main problem of catfish farming, which is noticeable when the water changes color. 2.3) Fishy smell problems may be caused by the smell of food scraps.

3) Approaches to solving the problem of raising catfish to promote occupation in the community found that. 3.1) Fish disease problem can be solved using traditional herbal treatment. 3.2) solve the problem of wastewater or wastewater treatment by using water hyacinth 3.3) Solve fishy smell problems by using bio-fermented water to put into fish ponds every month.

Keywords: Catfish, Catfish Cage culture, Promote of Career Occupations

บทนำ

ปลาดุกในประเทศไทยที่นิยมนำมาเพาะเลี้ยงแต่ที่นิยมในการเพาะเลี้ยงอย่างมากได้แก่ ปลาดุกอุยเป็นปลาพื้นบ้านของไทยชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ดรูปร่างเรียวยาวมีหนวดที่ริมฝีปากผิวหนังมีสีน้ำตาล เนื้อมีสีเหลืองรสชาติอร่อยนุ่มนวลเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายความสำเร็จของการเลี้ยงปลาในชุมชนส่วนมากจะเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน และถ้าเหลือก็นำไปขาย

การส่งเสริมการเลี้ยงปลาดุกเพื่ออาชีพในเกิดจากการร่วมเวทีประชาคมในการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการสร้างงานสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนโดยนำโครงการที่คนในชุมชนต้องการมาบรรจุแผนพัฒนาหมู่บ้าน และร่วมผลักดันให้แผนได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงาน (สุจินต์ เหล่าทอง, 2560) ลักษณะบริบทชุมชนบ้านท่าช้างชุมชนข้างซ้ายเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ราบลุ่ม และมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำการเกษตร ทำสวน หรือเลี้ยงสัตว์ประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และสวนยางพารา

ความสนใจของผู้วิจัยศึกษาเรื่อง ดุกท่าช้าง: วิธีการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะเห็นว่าคนในชุมชนมีการทำอาชีพเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังเป็นการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม และการเลี้ยงไว้บริโภคภายในครัวเรือน และปลาดุกอุยเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย ใช้เวลาไม่นานมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นในตลาดลงทุนน้อย และคุ้มค่าต่อการลงทุน และสามารถทำจนได้เป็นอาชีพหลักได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขการเลี้ยงปลาตู้กดยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน
กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาตู้กดยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตู้กดย คือ เกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงปลาตู้กดย
กระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาตู้กดยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5
ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) นางอุบล
อากาศโชติ 2) นางกานดา มาลา 3) นางวิมล มาศเมฆ 4) นายธีรยุทธ หอยสังข์ 5) นางปริง
มาศเมฆ 6) นายสนธิ จันทรพร้อย

1.2 กลุ่มผู้ส่งเสริมการเลี้ยงปลาตู้กดย คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้กลุ่ม
เกษตรกรมีการเลี้ยงปลาตู้กดยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาตู้
กดยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม นครศรีธรรมราช จำนวน 8
คน ได้แก่ 1) นายชูศักดิ์ เกร็ดฤกษ์ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างซ้าย) 2) นางสาวพิน
สิงโพล (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5) 3) นายประสิทธิ์ ดิษสระ (นักพัฒนาชุมชน) 4) นางนิตยา พลุทธิมย์
(นักวิชาการส่งเสริมเกษตรชำนาญการ) 5) นางเพชรสมร มณีวงศ์ (ร้านส้มตำปลาตู้กดย) 6)
นางราตรี (ร้านส้มตำปลาตู้กดย) 7) นางดวงจิตร์ พุ่มจิ้น (ตัวแทนจำหน่ายปลาตู้กดย) และ
8) นายมานะ พุ่มจิ้น (ตัวแทนจำหน่ายปลาตู้กดย)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยมีประเด็นคำถามที่กำหนด ตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และการสัมภาษณ์มีลักษณะการ
พูดคุยแบบธรรมชาติ และเป็นกันเอง ตามเวลาความเหมาะสม และโอกาสโดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่อง
ต่าง ๆ ของตนเองตามประเด็นที่วางไว้

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสัมภาษณ์เข้าไปที่ส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนที่เลี้ยงปลาตู้กดย รวมถึงสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข

2.3 เครื่องบันทึกภาพ ขณะสัมภาษณ์มีการใช้โทรศัพท์มือถือในการถ่ายภาพ
และถ่ายวิดีโอบางส่วน ในขณะสัมภาษณ์เพื่อเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ

2.4 สมุดจดบันทึก ซึ่งในขณะสัมภาษณ์จะมีการจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะ
สัมภาษณ์ได้แก่วิธีการเลี้ยงปลาตู้กดย ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลงพื้นที่สำรวจผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในวิธีการเลี้ยงปลาตู้กดย

3.2 รวบรวมข้อมูล และสำรวจรายชื่อผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการเลี้ยงปลา
ดุกอญกระชังรวมถึงผู้ที่บริโภคปลาดุกอญ

3.3 เริ่มการลงพื้นที่ และเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกแต่ละประเด็นกับ
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และถ่ายภาพประกอบ และหากขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
เพื่อนำไปสู่การสรุปผลวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มา โดยนำข้อมูลที่เป็นความจริงนั้นมาวิเคราะห์
ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิธีการเลี้ยงปลาดุกอญกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยง
ปลาดุกอญในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัด
นครศรีธรรมราช

1.1 การเลือกสถานที่ พบว่า การเลือกสถานที่ในการเลี้ยงปลาดุกอนั้นต้องเป็น
สถานที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาแหล่งน้ำจะต้องมีคุณภาพน้ำไม่สกปรก หรือเน่าเสียมีน้ำ
ตลอดน้ำไม่แห้ง และมีความลึก2เมตรขึ้นไปสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงปลาจะต้องไม่ห่างไกลจาก
บ้าน หรือสถานที่ที่เราสามารถดูแลได้ตลอดเพื่อป้องกันสัตว์หรือโจรที่จะมาขโมยปลาดุกอญ
ที่เราเลี้ยงไว้ และเราสามารถเดินทางไปยังบ่อได้ง่าย และสะดวก

1.2 การเตรียมบ่อและกระชัง พบว่า เตรียมบ่อเริ่มแรกต้องทำความสะอาด
บ่อ และตากบ่อให้แห้งใช้ปูนขาวหว่านให้ทั่วบ่อ และบ่อจะต้องมีความกว้าง และความลึก
ที่เหมาะสมกับกระชังที่จะใช้เลี้ยงปลาควรเลือกกระชังที่มีความพอดีกับบ่อปลา และการนำ
กระชังลงบ่อโดยการปักเสา 4 เสาในบ่อ และนำกระชังผูกยึดทั้ง 4 มุม และนำตาข่ายปิด
ด้านบนเพื่อป้องกันใบไม้ที่หล่นจากต้นไม้ตกลงในกระชัง

1.3 การเตรียมพันธุ์ปลา พบว่า ควรเลือกพันธุ์ปลาจากแหล่งเพาะพันธุ์ปลา
ที่มีคุณภาพเช่นการเลือกซื้อพันธุ์ปลาจากสำนักงานประมง หรือฟาร์มที่ได้รับการยอมรับ และ
เป็นที่นิยมของเกษตรกรที่เลี้ยงปลาดุกอญมาก่อน และลักษณะภายนอกของลูกปลาดุกอญ
จะต้องมีความแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่พิการ ไม่มีแผลตามลำตัวมีอวัยวะครบถ้วน และก่อนปล่อย
ลูกปลาควรนำลงปลาไปแช่ไว้ในน้ำในที่ร่มๆไม่โดยแดดจัดเพื่อให้ลูกปลาปรับตัวใน
ร่างกายจะทำให้ปลาไม่เครียด

1.4 อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลา พบว่า อาหารที่จะใช้ในการเลี้ยงปลาจะเป็น
อาหารปลาสำเร็จรูปเพราะหาซื้อได้ง่ายตามร้านขายอาหารสัตว์ทั่วไปซึ่งอาหาร ปลาดุกจะมี
หลายขนาดเลือกใช้ตามขนาดปลาที่เราเลี้ยงบางก็มีการให้อาหารเสริมประเภทเนื้อสัตว์ที่เหลือ

ใช้หรือผักต่างๆเช่น ใส่ไก่ ใส่ปลา และเศษผักที่เหลือใสนำมาสับให้ละเอียดให้ปลาดุกกินจะทำให้ปลาโตเร็ว และปลาจะแข็งแรงสมบูรณ์

1.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยง พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลาขึ้นอยู่กับอาหารการกินของปลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลาดุก และการให้อาหารตามขนาดของปลาดุก และความดูแลเอาใจใส่ของคนเลี้ยงโดยส่วนมากจะใช้เวลาในการเลี้ยงปลาดุกอยู่ประมาณ 4-5 เดือน ก็สามารถจับปลาดุกขายได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภคด้วยว่าต้องการนำปลาดุกไปใช้ประกอบอาหารแบบไหน หรือนำปลาดุกไปทำอะไร

1.6 การจัดจำหน่ายปลาดุก พบว่า สถานที่ที่นำปลาไปขายในชุมชนจะมีตลาดที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่คนในชุมชนมานิยมมาจับจ่ายใช้สอยกันจำนวนมากจึงทำให้สามารถนำปลาดุกที่เลี้ยงไว้ไปขายที่ตลาดในชุมชนได้ และก็ขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่ต้องการรับซื้อปลาดุกไปขายต่อ หรือไปส่งต่อ และราคาปลาดุกจะไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับราคาในท้องตลาด และการนำปลาดุกมาแปรรูปเพื่อจัดจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชนเป็นการเพิ่มราคาปลาดุกให้ได้มากขึ้นซึ่งผู้บริโภคปลาดุกส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน

1.7 การจัดเก็บดูแลรักษาผลผลิต พบว่า การจัดเก็บรักษาดูแลปลาดุกให้อยู่ได้นานโดยการนำปลาไปแช่แข็งโดยทำความสะอาดปลาให้เรียบร้อย และนำไปแช่แข็ง หรือนำปลาดุกที่ได้มาแปรรูปโดยการนำปลาดุกมาทำเป็นปลาดุกร้า หรือปลาดุกแดดเดียวเป็นการถนอมอาหารเพื่อจะย่นระยะเวลาในการดูแลรักษาปลาดุกให้สามารถเก็บไว้บริโภคได้นานซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน

ภาพที่ 1 แสดงที่ตั้งของบ่อ

ภาพที่ 2 แสดงการทำ
ความสะอาดบ่อ และตากบ่อ

ภาพที่ 3 แสดงการลงกระชัง

ภาพที่ 4 แสดงลักษณะของลูกปลาตก

ภาพที่ 5 แสดงการปล่อยลูกปลาตกอุยลงกระชัง

ภาพที่ 6 แสดงอาหารสำเร็จรูปชนิดเม็ดลอยน้ำ

ภาพที่ 7 แสดงการลงจับปลาตกอุยในกระชัง

ภาพที่ 8 แสดงการจำหน่ายปลาตก

ภาพที่ 9 แสดงปลาตกแดดเดียว

2. สภาพปัญหาการเลี้ยงปลาตกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเลี้ยงปลาตกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาปลาเป็นโรคที่เกิดในปลาตกอุย พบว่า ปลาที่เป็นโรคเกิดจากปลาติดเชื้อแบคทีเรียเนื่องจากน้ำในบ่อไม่มีคุณภาพ หรือน้ำในบ่อเน่าเสียจะทำให้ปลาเป็นโรคได้ง่ายโรคที่ปลา มักจะเป็นจะมีโรคครีบูบวมซึ่งสังเกตได้จากบริเวณครีบูบวมของปลาจะบวม โรคท้องบวมจะสังเกตได้จากบริเวณท้องปลาจะบวมโรคเป็นแผลตามลำตัวให้สังเกตได้จากบริเวณลำตัวของปลาตกอุยจะมีแผลเปื่อยตามลำตัวของปลา และปลาจะกินอาหารน้อยลงหรือไม่กินอาหารเลยอาจจะทำให้ปลาตายได้

2.2 สภาพปัญหาน้ำเสียในบ่อปลาตกอุย พบว่า เกิดจากการให้อาหารปลาในปริมาณที่มากเกินไปจนทำให้น้ำเน่าเสีย และจะเกิดในฤดูแล้งน้ำในบ่อจะแห้ง หรือเกิดจากเศษใบไม้ที่ลงไปบ่อในปริมาณมากจนทำให้ใบไม้เน่าอยู่ภายในบ่อจนทำให้น้ำเน่าเสียได้วิธีสังเกตว่าน้ำเน่าเสีย หรือไม่ให้สังเกตว่าน้ำมีกลิ่นเหม็น และสีของน้ำเปลี่ยนไปจากเดิมผลกระทบจากปัญหาน้ำเสียจะทำให้ปลาเป็นโรคได้ง่ายเพราะน้ำมีแบคทีเรียมากจนเกินไปปัญหาน้ำเสียเป็นสาเหตุหลักที่จะทำให้ปัญหาอื่นตามมาได้ง่าย

2.3 สภาพปัญหาหลักอื่นสาบ พบว่า ปัญหาหลักอื่นสาบในตัวปลาเกิดจากโคลน และกลิ่นน้ำเสียเพราะน้ำในบ่อมีผลต่อกลิ่นสาบของปลามากถ้าในบ่อมีกลิ่นเหม็นจะส่งผลทำให้ปลาถูกอุยมีกลิ่นสาบตามไปด้วย และปริมาณอาหารที่ให้ปลามากจนเกิดความต้องการจนทำให้ปลากินอาหารไม่หมดอาหารจึงตกค้างเน่าเสียในบ่อ และซากพืชซากสัตว์ที่เน่าในบ่อทำให้ปลาดูดซึมกลิ่นนั้นจนทำให้ปลามีกลิ่นสาบผลกระทบจากปัญหาปลามีกลิ่นสาบจะทำให้ปลา มีราคาตกลง และรับประทานไม่อร่อย

ภาพที่ 10 แสดงปลาที่เป็น โรคครีบหุบวม

ภาพที่ 11 แสดงน้ำในบ่อแห้ง

ภาพที่ 12 แสดงน้ำเสียในบ่อปลา ทำให้กลิ่นน้ำเสียติดตัวปลา

3. แนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการแก้ปัญหาปลาเป็นโรค พบว่า สาเหตุหลัก ๆ เกิดจากน้ำที่ทำให้ปลาเป็นโรคเพราะฉะนั้นควรดูแลน้ำในบ่อไม่ให้น้ำในบ่อเน่าเสีย และให้ปลากินอาหารที่มีคุณภาพ และหากปลาเป็นโรคให้แยกปลาที่เป็นโรคออกจากบ่อ หรือใช้ต้มน้ำในบ่อปลาเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้รักษาปลาที่เป็นโรค และมันตรวจสอบอาการของปลาการใส่เกลือลงในบ่อปลาจะช่วยรักษาปลาที่เป็นโรคได้

3.2 แนวทางแก้ไขน้ำเน่าเสีย พบว่า ปัญหาน้ำเน่าเสียเกิดจากการให้อาหารปลาในปริมาณที่มากเกินไปทำให้อาหารตกค้างในบ่อ และเน่าเสียในบ่อควรให้อาหารปลาในปริมาณที่เหมาะสม และใช้น้ำหมักชีวภาพสาดในบ่อเลี้ยงปลาเพื่อปรับสภาพน้ำ และการใส่ผักตบชวาในบ่อปลาเพื่อช่วยในการบำบัดน้ำเสีย และหมักน้ำลงในบ่อจะช่วยไม่ให้เน่าเสียได้ง่ายการใส่แหล่งในบ่อปลาจะช่วยบำบัดน้ำเสียในบ่อปลาได้ และปลาสามารถกินเป็นอาหารได้อีกด้วย

3.3 แนวทางการแก้ปัญหาปลามีกลิ่นสาบ พบว่า ปลามีกลิ่นสาบเกิดเศษอาหารเน่าเสีย หรือเศษใบไม้ที่เน่าเสียในบ่อเลี้ยงปลาจะส่งผลทำให้น้ำในบ่อเน่าเสีย และถูกดูดซึม

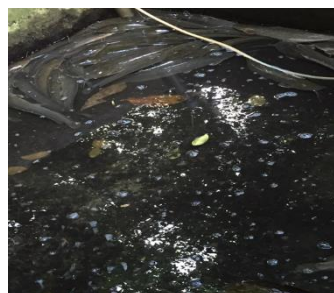
เข้าสู่ตัวปลาจึงควรให้อาหารปลาแต่พอเหมาะ และการสาดน้ำหมักชีวภาพลงในบ่อเลี้ยงปลาจะช่วยลดปัญหาปลาหมักกลิ่นสาบได้ และการนำปลามาชั่งไว้ในน้ำสะอาด 7 - 14 วันก่อนจับปลาขาย และการควบคุมการให้อาหารปลาในปริมาณที่พอดีกับปริมาณปลาดุกอยู่ที่เลี้ยง

ภาพที่ 13 แสดงอาหารปลาที่มีคุณภาพไม่ขึ้นรา

ภาพที่ 14 แสดงการใช้ผักตบชวาในการบำบัดน้ำ

ภาพที่ 15 แสดงการเลี้ยงในน้ำสะอาดก่อนขายเพื่อลดกลิ่นสาบ

อภิปรายผล

1. วิธีการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดศรีธรรมราช

1.1 การเลือกสถานที่ พบว่า การเลือกสถานที่ในการเลี้ยงปลาดุกนั้นต้องเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงปลาแหล่งน้ำจะต้องมีคุณภาพน้ำไม่สกปรก หรือน้ำเสียมีน้ำตลอดน้ำไม่แห้ง และมีความลึก 2 เมตรขึ้นไปสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงปลาจะต้องไม่ห่างไกลจากบ้าน หรือสถานที่ที่เราสามารถดูแลได้ตลอดเพื่อป้องกันสัตว์หรือโจรที่จะมาขโมยปลาดุกอุยที่เราเลี้ยงไว้ และเราสามารถเดินทางไปยังบ่อได้ง่าย และสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกรียงศักดิ์ สดภูมินทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การเลือกสถานที่ในการเลี้ยงปลาดุก พบว่า การเลือกสถานที่เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการเลี้ยงปลาในกระชังเพราะแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์จะส่งผลให้ปลาเจริญเติบโตไวทำให้ผู้เลี้ยงได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า น้ำต้องมีคุณสมบัติที่ดี และมีปริมาณเพียงพอตลอดทั้งปี (เกรียงศักดิ์ สดภูมินทร์, 2545)

1.2 การเตรียมบ่อและกระชัง พบว่า เตรียมบ่อเริ่มแรกต้องทำความสะอาดบ่อ และตากบ่อให้แห้งใช้ปูนขาวหว่านให้ทั่วบ่อ และบ่อจะต้องมีความกว้าง และความลึกที่เหมาะสมกับกระชังที่จะใช้เลี้ยงปลาควรเลือกกระชังที่มีความพอดีกับบ่อปลา และการนำกระชังลงบ่อโดยการปักเสา 4 เสาในบ่อ และนำกระชังผูกยึดทั้ง 4 มุม และนำตาข่ายปิดด้านบนเพื่อป้องกันใบไม้ที่หล่นจากต้นไม้ตกลงในกระชัง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเมทนี สุคนธรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การเตรียมบ่อและกระชังปลา พบว่า มีวิธีการเตรียมบ่อดังนี้บ่อใหม่ใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินในอัตรา 60-100 กิโลกรัม/ไร่ กำจัดศัตรูปลาเมื่อเตรียมบ่อ

เสร็จจากนั้นให้นำเสาเหล็กปักลงในน้ำ 4 เสาตามขนาดที่เราต้องการและนำตัวกระชังมาผูกยึดไว้กับเสาทั้งสี่ด้านทั้งด้านบน และด้านล่างของเสาโดยด้านบนจะให้ตัวกระชังเหนือน้ำประมาณ 50 เซนติเมตร (เมทนี สุคนธรักษ์, 2545)

1.3 การเตรียมพันธุ์ปลา พบว่า ควรเลือกพันธุ์ปลาจากแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพเช่นการเลือกซื้อพันธุ์ปลาจากสำนักงานประมง หรือฟาร์มที่ได้รับการยอมรับ และเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรที่เลี้ยงปลาดุกอยู่มาก่อน และลักษณะภายนอกของลูกปลาดุกอยู่จะต้องมีความแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่พิการ ไม่มีผลตามลำตัวมีอวัยวะครบถ้วน และก่อนปล่อยลูกปลาควรนำถุงปลาไปแช่ไว้ในน้ำในที่ร่มๆ ไม่โดยแดดจัดเพื่อให้ลูกปลาปรับตัวอุณหภูมิในร่างกายจะทำให้ปลาไม่ช็อกน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอภิชาติ ศรีสะอาด ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมพันธุ์ปลาดุก พบว่า การเลือกซื้อลูกปลาควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ แหล่งพันธุ์หรือบ่อเพาะฟัก ควรดูจากความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้ในเรื่องคุณภาพพันธุ์ที่มีคุณภาพมีความชำนาญในการขนส่งลูกปล (อภิชาติ ศรีสะอาด, 2556)

1.4 อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลา พบว่า อาหารที่จะใช้ในการเลี้ยงปลาจะเป็นอาหารปลาดุกสำเร็จรูปเพราะหาซื้อได้ง่ายตามร้านขายอาหารสัตว์ทั่วไปซึ่งอาหารอาหารปลาดุกจะมีหลายขนาดเลือกใช้ตามขนาดปลาที่เราเลี้ยงบางก็มีการให้อาหารเสริมประเภทเนื้อสัตว์ที่เหลือใช้หรือผักต่างๆเช่นสั้ไก่สั้ปลา และเศษผักที่เหลือใช้นำมาสับให้ละเอียดให้ปลาดุกอยู่กินจะทำให้ปลาโตเร็ว และปลาจะแข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประมุข แก้วมา ได้ศึกษาเรื่อง อาหารปลาดุก พบว่า ปลาดุกเป็นปลาที่มีนิสัยการกินอาหารได้ทั้งเนื้อ และพืชอาหารจำพวกพืชผักได้แก่ รำข้าวปลายข้าว และผักต่างๆเพื่อเป็นการเพิ่มสารอาหาร (ประมุข แก้วมา, 2548)

1.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยง พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลาขึ้นอยู่กับอาหารการกินของปลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลาดุกอยู่ และการให้อาหารตามขนาดของปลาดุกอยู่ และความดูแลเอาใจใส่ของคนเลี้ยงโดยส่วนมากจะใช้เวลาในการเลี้ยงปลาดุกอยู่อยู่ประมาณ 4-5 เดือน ก็สามารถจับปลาดุกอยู่ขายได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภคด้วยว่าต้องการนำปลาดุกอยู่ไปใช้ประกอบอาหารแบบไหน หรือนำปลาดุกอยู่ไปทำอะไร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรพีพร สุทาธรรม ได้ศึกษาเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลาดุก พบว่า หากเริ่มเลี้ยงจากลูกปลาขนาด 2-3 เซนติเมตรโดยใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 3 – 4 เดือน จะได้ปลาดุกที่มีขนาดน้ำหนักตัวละประมาณ 200-400 กรัม (รพีพร สุทาธรรม, 2550)

1.6 การจัดจำหน่ายปลาดุก พบว่า สถานที่ที่นำปลาไปขายในชุมชนจะมีตลาดที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่คนในชุมชนมานิยมมาจับจ่ายใช้สอยกันจำนวนมากจึงทำให้สามารถนำปลาดุกอยู่ที่เลี้ยงไว้ไปขายที่ตลาดในชุมชนได้ และก็ขายให้กับพ่อค้าคนกลางที่ต้องการรับซื้อ

ปลาถูกอุยไปขายต่อ หรือไปส่งต่อ และราคาปลาถูกจะไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับราคาในท้องตลาด และการนำปลาถูกมาแปรรูปเพื่อจัดจำหน่ายตามร้านค้าในชุมชนเป็นการเพิ่มราคาปลาถูกอุยให้ได้มากขึ้นซึ่งผู้บริโภคปลาถูกอุยส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อานุภาพ วรรณคณาพล ได้ศึกษาเรื่องการจำหน่ายปลาถูก พบว่า ปลาถูกจากการเลี้ยงในลักษณะบ่อหรือฟาร์มนั้นถ้าผู้เลี้ยงต้องการกระจายปลาก่อนวิดบ่อปลาผู้เลี้ยงจะต้องไปติดต่อพ่อค้าคนกลางก่อนซึ่งมีทั้งพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น และพ่อค้าคนกลางในจังหวัดโดยผู้เลี้ยงจะพยายามขายปลาให้ได้ราคาดีที่สุดโดยพ่อค้าคนกลางมีบทบาทค่อนข้างสูงในการกำหนดราคา ร่วมกับความต้องการของตลาดราคาปลาถูกค่อนข้างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขึ้นอยู่กับปริมาณ และฤดูกาล (อานุภาพ วรรณคณาพล, 2554)

1.7 การจัดเก็บดูแลรักษาผลผลิต พบว่า การจัดเก็บรักษาดูแลปลาถูกอุยให้อยู่ได้นานโดยการนำปลาไปแช่แข็งโดยทำความสะอาดปลาให้เรียบร้อย และนำไปแช่แข็ง หรือนำปลาถูกที่ได้มาแปรรูปโดยการนำปลาถูกมาทำเป็นปลาถูกร้า หรือปลาถูกแดดเดียวเป็นการถนอมอาหารเพื่อจะย่นระยะเวลาในการดูแลรักษาปลาถูกอุยให้สามารถเก็บไว้บริโภคได้นานซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนิสา เจียมตัว ได้ศึกษาเรื่องการจัดเก็บดูแลผลผลิตปลาถูก พบว่า การใช้มีดแทงเหงือกปลาด้านข้างจากซ้ายไปขวา หรือขวาไปซ้ายก็ได้แล้วแต่ถนัดเพื่อให้เลือดในตัวปลาออกหลังจากนั้นล้างเลือดปลาออกให้หมดแล้วให้เอายางวงรัดที่เหงือกปลาไว้แล้วนำไปใส่ช่องแช่แข็งของตู้เย็นไว้เพียงเท่านี้ก็สามารที่จะเก็บรักษาความสดของปลาน้ำจืดไว้ได้นานเป็นเดือนเมื่อนำมาประกอบอาหารในครั้งต่อไปเนื้อปลาจะไม่เละดูน่ารับประทาน (สุนิสา เจียมตัว, 2556)

2. สภาพปัญหาการเลี้ยงปลาถูกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเลี้ยงปลาถูกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 สภาพปัญหาปลาเป็นโรคที่เกิดในปลาถูกอุย พบว่า ปลาที่เป็นโรคเกิดจากปลาติดเชื้อแบคทีเรียเนื่องจากน้ำในบ่อไม่มีคุณภาพ หรือน้ำในบ่อเน่าเสียจะทำให้ปลาเป็นโรคได้ง่ายโรคที่ปลามักจะเป็นจะมีโรคครีบหุบวมซึ่งสังเกตได้จากบริเวณครีบของปลาจะบวมโรคท้องบวมจะสังเกตได้จากบริเวณท้องปลาจะบวมโรคเป็นแผลตามลำตัวให้สังเกตได้จากบริเวณลำตัวของปลาถูกอุยจะมีแผลเปื่อยตามลำตัวของปลา และปลาจะกินอาหารน้อยลงหรือไม่กินอาหารเลยอาจจะทำให้ปลาตายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี อุดมสิน ได้ศึกษาเรื่อง ปลาเป็นโรค พบว่า โรคแผลตามลำตัวของปลาถูกเกิดขึ้นเนื่องจากโปรตีนตัวจำพวกเห็ดประดัง และปลิงใสเข้ามาเกาะตามลำตัวปลาทำให้บริเวณนั้นบวมขึ้นมีสีแดง และเป็นแผลตามลำตัวต่อมาแบคทีเรียที่อาศัยอยู่ในน้ำเข้าทำลายผิวหนัง และแผลเริ่มเปื่อยลึกลงไปจน

เห็นกล้ามเนื้อ และเน่าเปื่อยลุกลามออกไปอย่างรวดเร็วเป็นเหตุทำให้ปลาตายได้ (ดุขฎิ อุดมสิน, 2543)

2.2 ปัญหาเน่าเสียในบ่อปลาถูกอุย พบว่า เกิดจากการให้อาหารปลาในปริมาณที่มากเกินไปจนทำให้น้ำเน่าเสีย และจะเกิดในฤดูแล้งน้ำในบ่อจะแห้ง หรือเกิดจากเศษใบไม้ที่ลงไปบ่อในปริมาณมากจนทำให้ใบไม้เน่าอยู่ภายในบ่อจนทำให้น้ำเน่าเสียได้วิธีสังเกตว่าน้ำเน่าเสีย หรือไม่ให้สังเกตว่าน้ำมีกลิ่นเหม็น และสีของน้ำเปลี่ยนไปจากเดิม ผลกระทบจากปัญหาน้ำเสียจะทำให้ปลาเป็นโรคได้ง่ายเพราะน้ำมีแบคทีเรียมากจนเกินไป ปัญหาน้ำเสียเป็นสาเหตุหลักที่จะทำให้ปัญหาอื่นตามมาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมณีนลิน ตันกุลเวศม์ ได้ศึกษาเรื่อง บ่อปลาน้ำเน่าเสีย พบว่าการเลี้ยงปลานั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงมักประสบปัญหาน้ำในบ่อเน่าเสียเร็วโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งน้ำในบ่อเลี้ยงปลา และสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ จะเน่าเสียเร็วมากทำให้ผู้เลี้ยงต้องเปลี่ยนน้ำบ่อย ๆ ไมเช่นนั้นจะส่งผลทำให้เกิดโรคระบาด และตายได้ (มณีนลิน ตันกุลเวศม์, 2538)

2.3 สภาพปัญหาการกลืนสาบ พบว่า พบว่า ปัญหาการกลืนสาบในตัวปลาเกิดจากโคลนและกลิ่นน้ำเสียเพราะน้ำในบ่อมีผลต่อกลิ่นสาบของปลามากถ้าในบ่อมีกลิ่นเหม็นจะส่งผลทำให้ปลาดุกอุยมีกลิ่นสาบตามไปด้วย และปริมาณอาหารที่ให้ปลามากจนเกิดความต้องการจนทำให้ปลากินอาหารไม่หมดอาหารจึงตกค้างเน่าเสียในบ่อ และซากพืชซากสัตว์ที่เน่าในบ่อทำให้ปลาดูดซึมกลิ่นนั้นจนทำให้ปลามีกลิ่นสาบผลกระทบจากปัญหาลาปลาที่มีกลิ่นสาบจะทำให้ปลามีราคาลดลง และรับประทานไม่อร่อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุดม เรืองนพคุณ ได้ศึกษาเรื่อง ปลาดุกมีกลิ่นสาบ พบว่าปัญหาหลักหนักใจในการเลี้ยงปลาดุกนั้นนอกจากจะมีเรื่องของต้นทุนค่าอาหารสูงแล้ว กลิ่นสาบในเนื้อปลายังกลายเป็นปัญหาด้านตลาด และราคาที่สำคัญ หากผลิตปลาดุกให้มีสีสวยกลิ่นสาบที่ติดตัวปลาเกิดจากน้ำเสียหรือโคลนที่ปลาดูดซึมเข้าไปในผิวหนังปลา (อานุภาพ วรรณคนาพล, 2554)

3 แนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 แนวทางการแก้ปัญหาปลาเป็นโรค พบว่า สาเหตุหลักๆเกิดจากน้ำที่ทำให้ปลาเป็นโรคเพราะฉะนั้นควรดูแลน้ำในบ่อไม่ให้เน่าเสีย และให้ปลากินอาหารที่มีคุณภาพ และหากปลาเป็นโรคให้แยกปลาที่เป็นโรคออกจากบ่อ หรือใช้ตันยี่เห่แซในบ่อปลาเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้รักษาปลาที่เป็นโรค และมันตรวจสอบอาการของปลาการใส่เกลือลงในบ่อปลาจะช่วยรักษาปลาที่เป็นโรคได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปราโมทย์ วีรานวัตรดี ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางแก้ไขโรคปลาดุก พบว่า ผู้เลี้ยงไม่ควรนำอาหารเป็นพิษมาให้ปลากิน ไม่เลี้ยงปลาในปริมาณที่แน่นจนเกินไปควรฆ่าเชื้อในบ่อเลี้ยงหลังจากสูบน้ำออกแล้วโรยปูนขาว

ให้หัวบ่อสำหรับปลาที่เกิดโรคให้ต้นสาบเสือปริมาณ 1 กำมือแช่ไว้ในบ่อ 7 วัน (ปราโมทย์ วีรานุวัตต์, 2549)

3.2 แนวทางแก้ไขน้ำเน่าเสีย พบว่า ปัญหาน้ำเน่าเสียเกิดจากการให้อาหารปลาในปริมาณที่มากเกินไปทำให้อาหารตกค้างในบ่อ และเน่าเสียในบ่อควรให้อาหารปลาในปริมาณที่เหมาะสม และใช้น้ำหมักชีวภาพสาบในบ่อเลี้ยงปลาเพื่อปรับสภาพน้ำ และการใส่ผักตบชวาในบ่อปลาเพื่อช่วยในการบำบัดน้ำเสีย และหมั่นเติมน้ำลงในบ่อจะช่วยไม่ให้เน่าเสียได้ง่ายการใส่แหนลงในบ่อปลาจะช่วยบำบัดน้ำเสียในบ่อปลาได้ และปลาสามารถกินเป็นอาหารได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรวิทย์ ชีวาพร ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขน้ำเสียในบ่อปลาดุก พบว่าน้ำหมักชีวภาพสาบให้หัวบ่อจะช่วยปรับสภาพน้ำในบ่อเลี้ยงปลาทำให้ไม่เน่าเสียเร็วเป็นการประหยัดน้ำในช่วงหน้าแล้งช่วยปรับสภาพน้ำไม่ให้มีกลิ่นเหม็นคาว (วรวิทย์ ชีวาพร, 2542)

3.3 แนวทางการแก้ปัญหาปลามีกลิ้นสาบ พบว่าปลามีกลิ้นสาบเกิดเศษอาหารเน่าเสีย หรือเศษใบไม้ที่เน่าเสียในบ่อเลี้ยงปลาจะส่งผลทำให้น้ำในบ่อเน่าเสีย และถูกดูดซึมเข้าสู่ตัวปลาจึงควรให้อาหารปลาแต่พอเหมาะ และการสาดน้ำหมักชีวภาพลงในบ่อเลี้ยงปลาจะช่วยลดปัญหาปลามีกลิ้นสาบได้ และการนำปลามาขังไว้ในน้ำสะอาด 7 - 14 วัน ก่อนจับปลาขาย และการควบคุมการให้อาหารปลาในปริมาณที่พอดีกับปริมาณปลาดุกอยู่ที่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประวดี ต้นบุญเอก ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปลาดุกมีลิ้นสาบ พบว่า ปัญหาปลามีกลิ้นสาบเนื่องจากอาหารตกค้างในบ่อเราสามารถแก้ปัญหาโดยการเลี้ยงปลาดุกในกระชังจะเลี้ยงแบบแขวนกระชังปลาในบ่อดินโดยแขวนกระชังลอยให้สูงจากพื้นบ่อประมาณ 1 เมตรระยะห่างจากขอบบ่อเล็กน้อย (ประวดี ต้นบุญเอก, 2534)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

วิธีการเลี้ยงปลาดุกอยู่ในกระชัง เริ่มแรกคือการเลือกสถานที่ในการเลี้ยง จะต้องเป็นบ่อที่มีน้ำตลอดมีความลึกไม่น้อยกว่า 2 เมตร ในการเตรียมบ่อ ต้องมีการทำความสะอาดบ่อและตากบ่อให้แห้ง และนำปูนขาวไปหว่านให้ทั่วบ่อ การเลือกพันธุ์ปลา ต้องเป็นปลาที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์มีอวัยวะครบถ้วนไม่มีรอยแผลตามตัวอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลาดุกอาหารหลักจะเป็นอาหารสำเร็จรูปเนื่องจากหาซื้อได้ง่าย บางก็ให้อาหารเสริมเช่น ไล่ไก่ ไล่ปลา ผักสับละเอียด และอื่น ๆ ซึ่งระยะเวลาในการเติบโตขึ้นอยู่กับอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงเหล่านี้ ปัญหาในการเลี้ยง ปัญหาโรคในปลาที่เกิดจากเชื้อ ปัญหาเน่าเสียที่เกิดจากการให้อาหารปลามากเกินไป ปัญหาปลากลิ้นสาบโคลนติดตัวปลา แนวทางในการแก้ไขปัญหา ปัญหาโรคและน้ำเน่าเสียเกิดจากอาหารปลาที่ไม่ได้คุณภาพและการให้อาหารที่มากเกินไป จนทำให้น้ำเน่าเสีย และเกิดแบคทีเรีย แก้ได้โดยการให้อาหารที่เหมาะสมกับจำนวนปลา ส่วนปัญหาตัวปลามีกลิ้นโคลนแก้ได้

โดยการนำปลาไปเลี้ยงในน้ำสะอาด 7 - 14 วันก่อนนำมาขายหรือแปรรูป ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรส่งเสริมให้ศึกษาเรื่อง วิธีการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพะพรม จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ควรศึกษาเรื่อง ปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุยในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพะพรม จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) ควรมีการวิจัยเรื่องการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังบ้านเลียบ หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพะพรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ดูกท่าช้าง: วิธีการเลี้ยงปลาดุกอุยกระชังเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเลี้ยงปลาดุกอุย ในกระชังบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพะพรม จังหวัดนครศรีธรรมราชสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณ อาจารย์อุดมศักดิ์ เดโชชัย ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้การช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้ความรู้ชี้แนะแนวทางอันเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์ ดร.เดโช แขน้ำแก้ว กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้แนะนำช่วยเหลือเพิ่มเติมทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ จนทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จ

คุณความดี และประโยชน์อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดามารดา และญาติพี่น้องในครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ สดภูมินทร์. (2545). การเลี้ยงปลาน้ำจืด. กรุงเทพมหานคร: โครงการหนังสือเกษตรกรชุมชน.
- ดุขฎิ อุดมสิน. (2543). คู่มือโรคติดต่อและแบคทีเรียสัตว์น้ำ. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัย.
- ประมุข แก้วมา. (2548). อาหารปลาดุก. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2562 จาก <https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article>

- ประวัติ ตันบุญเอก. (2534). ขจัดกลิ่นสาบปลาตุก. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2562 จาก <http://www.easycoongmenu.com/index.php/knowledge/removal-fishy-smell>
- ปราโมทย์ วีรานุกัตต์. (2549). รักษาปลาตุกเป็นโรค. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=4119&s=tblanimal>
- มันสิน ตันจุลเวศม์. (2538). การควบคุมคุณสมบัติน้ำในบ่อเลี้ยงปลา. กรุงเทพมหานคร: กรมประมง.
- เมทนี สุคนธรักษ์. (2545). การสร้างบ่อ และการจัดการบ่อปลา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รพีพร สุทาธรรม. (2550). ความหมายปลาตุกขุย. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2562 จาก <https://sites.google.com/site/khnrakpla/pla-duk-xuy>
- วรวิทย์ ชีวาพร. (2542). การจัดการ และบำบัดคุณภาพน้ำเสียในบ่อปลา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจินต์ เหล่าทอง. (2560). การเลี้ยงปลาตุกในบ่อดิน. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2562 จาก http://cddata.cdd.go.th/cddkm/prov/km1_viewlist.php?action=view&div=60&kid=30505
- สุนิสา เจียมตัว. (2556). วิธีการเก็บรักษาปลา. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2563 จาก <http://www.truelookpanya.com/learning/detail/620/002060>
- อภิชาติ ศรีสะอาด. (2556). หลักการเพาะเลี้ยงปลา. กรุงเทพมหานคร: กรมประมง.
- อานูภาพ วรรณคนาพล. (2554). ราคาปลาตุก. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม 2563 จาก <https://sites.google.com/site/pladook40/rakha-pla-duk>
- อุดม เรืองนพคุณ. (2549). การเกิดกลิ่นโคลนในสัตว์น้ำ. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.fisheries.go.th/fpo-chiangrai/web/information/003.htm>

ทำช้างเห็ดนางฟ้า: วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริม
ในชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง ท่าช้าง หมู่ที่ 5
ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THA CHANG HEDNANGFA: STRAW OYSTER MUSHROOM HOUSING
TO PROMOTE OF CAREER OCCUPATIONS IN THE COMMUNITY:
A CASE STUDY BAAN THA CHANG OYSTER MUSHROOM GROUP
MOO.5 CHANG SAI SUB - DISTRICT CHANG KLANG DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

ประกอบศักดิ์ กิตติพานิลป์

Prakobsak Kitipanasil

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

เดโช แชน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้างหมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน 1) การเตรียมโรงเรือนเพาะเห็ดต้องดูขนาดความเหมาะสมของโรงเรือนไม่แคบจนเกิดไปมีอากาศถ่ายเทสะดวก และไม่มีน้ำขัง 2) การทำก้อนเชื้อโดยนำขี้เลื่อยมาเป็น

* Received 4 August 2019; Revised 29 October 2019; Accepted 15 December 2019

วัตถุดิบ 3) หยอดเชื้อที่มีสีขาวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี 4) ระยะเวลาในบ่มเชื้อเห็ด 5) วิธีเก็บเห็ดที่ถูกต้อง 2) สภาพปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน 1) หัวเชื้อเห็ดไม่ได้มาตรฐาน 2) ต้องมีวิธีรดน้ำที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดเชื้อราในเห็ด 3) ปัญหาจากการเลือกหัวเชื้อที่เหมาะสม 4) ปัญหาแมลงเข้าทำลาย 3) แนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน พบว่า 1) หมั่นรักษาอุณหภูมิโดยให้มีอุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่เสมอ 2) แนวทางการคัดเลือกวัตถุดิบที่ไม่ปนเปื้อนเชื้อโรค 3) เลือกใช้หัวเชื้อจากแหล่งที่ได้มาตรฐาน 4) มีแนวทางควบคุมมาตรฐานโรงเพาะเห็ด 3) แนวทางส่งเสริมการทำทุเรียนนอกฤดูกาล มีแนวทางส่งเสริมดังนี้ 1) ภาครัฐมีแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล 2) มีการประกันราคา 3) มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น 4) มีการศึกษาดูงาน 5) มีการสนับสนุนการขายผ่านเครือข่ายออนไลน์

คำสำคัญ: เห็ดนางฟ้า, วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือน, อาชีพเสริม

Abstract

The objectives of this research article were to study Methods for cultivating fairy mushrooms in the greenhouse to create different careers in the community. To study the problem of cultivating fairy mushrooms in the greenhouse to create additional occupations in the community and to study the approaches to solving the cultivation method of greenhouse fairy mushrooms to create additional occupations in the community. A case study of Ban Tha Chang Fairy Mushroom Cultivation Group, Village No. 5, Chang Sai Sub-district, Phra Phrom District, Nakhon Si Thammarat Province. by using qualitative research methodology. The research results were as follows: 1) A method of cultivating fairy mushrooms in a greenhouse to create additional occupations in the community. 1) The preparation of the mushroom house must look at the appropriate size of the house, not so narrow that it has good ventilation. And no water retention 2) inoculation by using sawdust as raw material 3) inoculation with white color for good yield 4) mushroom incubation time 5) correct mushroom storage method 2) condition Problems in cultivating fairy mushrooms, greenhouses to create additional occupations in the community 1) Non-standard mushroom inoculation 2) Must have the correct watering method to prevent fungus in mushrooms 3) Problems from choosing the proper inoculation 4) Insect problems 3) Approaches to solving the problem of cultivating fairy mushrooms

to create additional occupations in the community found that 1) always maintain the temperature with an appropriate temperature 2) Guidelines for selecting raw materials that don't contaminate with pathogens 3) choose to use 4) There are guidelines for controlling mushroom farm standards. 3) Guidelines to promote off-season durian production. The promotion guidelines are as follows: 1) The government has guidelines for promoting off-season durian production 2) There is a price guarantee 3) There is a transfer from one generation to the following 4) There is a study tour 5) There is an online sales support.

Keywords: Fairy mushrooms, Housing fairy mushrooms cultivation, Additional occupation

บทนำ

เห็ดนางฟ้าเป็นราชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่จัดเป็นพืชหรือสัตว์ไม่มีสารสีเขียวเหมือนพืช จึงไม่สามารถปรุงอาหารกินเองได้ไม่มีระบบประสาทหรืออวัยวะการเจริญเติบโตของเห็ดมีลักษณะเป็นเส้นใยรวมกันการสืบพันธุ์ของเห็ดใช้วิธีการสร้างสปอร์ซึ่งสปอร์ของเห็ดนั้นเล็กมากจนสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าแต่ถ้าสปอร์ของเห็ดรวมกลุ่มกันจำนวนมาก ๆ เวลาเร่งจากครีบของเห็ดจะเห็นเป็นละอองฝุ่นสปอร์ของเห็ดถ้าได้รับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็สามารถงอกได้เช่นเดียวกับเมล็ดพืช และเจริญไปตามวงจรชีวิตเห็ดจัดเป็นอาหารที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับผักดอกเห็ดมีน้ำเป็นองค์ประกอบเป็นโปรตีนไขมันเกลือแร่ และวิตามินซึ่งประกอบด้วยวิตามินบี 1 และบี 2 เห็ดนำไปแปรรูปได้หลายอย่าง เช่น น้ำเห็ดข้าวเกรียบเห็ด และเห็ดแห้ง

ซึ่งมีวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน มีการรวมกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าทำซ้าง จะมีการส่งเสริมให้กลุ่มในชุมชนมีการผลิตก้อนเห็ดนางฟ้าขึ้นเองซึ่งสามารถลดต้นทุนได้มีการรวมกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ภายในกลุ่มเพื่อนำมาต่อยอดในการพัฒนากลุ่มเห็ดนางฟ้าทำซ้างให้พัฒนายิ่งขึ้นคนชุมชนสามารถหาซื้อได้ในชุมชนโดยไม่ต้องไปซื้อตามท้องตลาดซึ่งมีราคาสูงกว่าในกลุ่มเห็ดนางฟ้าทำซ้าง และมีการขายโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งคนในชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้มาเพาะเห็ดนางฟ้าไว้รับประทานเอง และสามารถสร้างอาชีพเสริมในชุมชนได้

ชุมชนบ้านท่าซ้างก่อนจะมีอาชีพการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนในชุมชนประชาชนในชุมชน มีอาชีพหลัก คือ ทำสวนควบคู่ไปกับการทำเกษตรกรรมที่ตนเองมีความผูกพัน และคุ้นเคย เนื่องจากในพื้นที่มีอาชีพทำสวนแต่บวกกับเศรษฐกิจที่ตกต่ำราคายางพาราลดลงจึงทำให้ชาวบ้านหาช่องทางการเพิ่มรายได้เข้ามาโดยมีการเล็งไปเห็นการเพาะเห็ดนางฟ้า

โรงเรียนที่กำลังมาแรง และเป็นที่ต้องการในตลาดจึงเกิดเป็นความสนใจมากขึ้น โดยมีการศึกษาหาข้อมูลในสื่อออนไลน์ หนังสือและหน่วยงาน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การเพาะเห็ดนางฟ้า: วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียน เพื่อสร้างอาชีพเสริมเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะเห็นว่าคนในชุมชนมีการทำอาชีพการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเป็นอาชีพเสริม และยังเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในเห็ดนางฟ้ามีประโยชน์อย่างมาก และเราก็ยังสามารถนำไปหารายได้เสริมอีกด้วยดังนั้นการเพาะเห็ดนางฟ้าขึ้นมา เพราะมองเห็นถึงคุณค่าประโยชน์ของเห็ดนางฟ้าการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนลงทุนไม่มาก ประหยัดค่าใช้จ่าย แต่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่า เช่น นำไปประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน และการนำไปขายเพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) นางวัลลภา มณีชุม (ประธานกลุ่ม) 2) นางอาภรณ์ ทวีปะ 3) นางกิมริน โจนะ 4) นางอุไร ไทยเกิด 5) นางหนูเรียม จันทร์พ้อย 6) นางจรี วัตรศรี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มส่งเสริมการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7 คน ได้แก่ 1) นายชูศักดิ์ เกริกฤกษ์ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างซ้าย) 2) นางสาวพิน สิงโพล (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5) 3) นายประสิทธิ์ ดิษระ (นักพัฒนา

ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลช้างซ้าย) 4) นางสาวต สว่างวงศ์ (ตัวแทนจำหน่ายเห็ดนางฟ้าท่าช้าง) 5) วรณา ยงเยื้องคง (ผู้บริโภคร) 6) นาย นฤชา สารพันธ์ (ผู้อำนวยการกองช่าง) 7) นาง นิตยา พูลภิรมย์ (เกษตรอำเภอ)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีประเด็นคำถามที่กำหนด ตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และการสัมภาษณ์มีลักษณะการพูดคุยแบบธรรมชาติและเป็นกันเอง ตามเวลาความเหมาะสม และโอกาสโดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนเองตามประเด็นที่วางไว้

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสัมภาษณ์เข้าไปที่ส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องเห็ดนางฟ้าในโรงเรียน รวมถึงสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไข

2.3 เครื่องบันทึกภาพ ขณะสัมภาษณ์มีการใช้โทรศัพท์มือถือในการถ่ายภาพ และถ่ายวิดีโอบางส่วนช่วย ในขณะสัมภาษณ์เพื่อเป็นการศึกษาปรากฏการต่าง ๆ

2.4 สมุดจดบันทึก ซึ่งในขณะสัมภาษณ์จะมีการจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะสัมภาษณ์ได้แก่วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียน ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลงพื้นที่สำรวจผู้ที่มีความรู้และความชำนาญในการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียน

3.2 รวบรวมข้อมูล และสำรวจรายชื่อผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าในโรงเรียนรวมถึงผู้บริโภครเห็ดนางฟ้า

3.3 เริ่มการลงพื้นที่ และเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกแต่ละประเด็นกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และถ่ายภาพประกอบ และหากขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใด ก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การสรุปผลวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มา โดยนำข้อมูลที่เป็นความจริงนั้นมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1 วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรียนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ที่5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ด้านขั้นตอนการเตรียมโรงเรียนเพาะเห็ดนางฟ้า พบว่า วัสดุที่ใช้ในการทำโรงเรียนเพาะเห็ดจะเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ไม้สน ไม้ยูคาลิปตัสในการทำโครงสร้าง และมุงหลังคาด้วยจาก หรือหญ้าคา ส่วนโรงบ่มจะมุงด้วยสังกะสี และการเลือกทำเลที่เหมาะสมจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตและทำให้เห็ดสามารถออกดอกได้ดี ซึ่งมีปัจจัยที่ควรคำนึงถึง คือ ควรเป็นที่ที่น้ำไม่ท่วมขัง ใกล้แหล่งน้ำ และสามารถถ่ายเทอากาศได้สะดวก

หลังคามุงด้วยจากหรือหญ้าคา อายุการใช้งานประมาณ 3 – 4 ปี แบบที่ 2 คือ โรงเรือนถาวร และดูแลตั้งอยู่ในที่อากาศถ่ายเทดีอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ต้องมีลักษณะโปร่งโล่งอากาศถ่ายเท มีผนังทั้งสี่ด้าน และมีประตูเปิดปิด

1.2 ด้านขั้นตอนการทำการก่อนเชื้อเห็ดนางฟ้า พบว่า วัสดุอุปกรณ์ในการในก้อนเชื้อเห็ด มีวัสดุเพาะเชื้อ ได้แก่ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา หรือขี้เลื่อยไม้เนื้ออ่อนอื่น ๆ หรือใช้ฟางข้าว อาหารเสริม เช่น รำอ่อน น้ำตาลทราย ปูนขาว ยิปซัม ดิกลี้อ วัสดุสำหรับบรรจุ ขั้นตอนการทำการก่อนเชื้อ นำส่วนผสมทั้งหมดมาผสมให้เข้ากัน เติมน้ำเพื่อให้ก้อนเชื้อมีความชื้น เมื่อส่วนผสมเข้ากันแล้วจึงนำมากรอกใส่ถุง แล้วจึงใส่คอขวดและปิดปากขวดปิดทับด้วยกระดาษ แล้วจึงนำก้อนเชื้อไปนึ่งฆ่าเชื้อในถัง และสถานที่ทำการก่อนเชื้อต้องไม่มีน้ำท่วมขัง ไม่มีสิ่งสกปรก ต้องมีอากาศถ่ายเท ต้องเป็นลานกว้าง พื้นต้องเทคอนกรีต เพื่อสะดวกในการผสม จะได้ไม่ต้องมีสิ่งสกปรกเจือปน

1.3 ด้านขั้นตอนการหยอดเชื้อและบ่มเชื้อเห็ดนางฟ้า พบว่า อุปกรณ์ในการหยอดเชื้อเห็ดนางฟ้า เช่น แอลกอฮอล์สำหรับฆ่าเชื้อโรค ยางวง กระดาษ 4 x 4 นิ้ว ตะเกียง แอลกอฮอล์และแอลกอฮอล์ สำลีสถานที่หยอดเชื้อ เชื้อ ถ้าไม่มีห้องหยอดเชื้อโดยเฉพาะสามารถใช้บริเวณอื่นแทนได้ คือ บริเวณที่ลมสงบ ไม่มีแสงแดดส่องแหล่งเชื้อเห็ด และลักษณะของเชื้อเห็ด คือ เชื้อเห็ดหาซื้อได้ทั่วไปตามท้องตลาด แต่ต้องเป็นแหล่งที่เชื่อถือได้ การเขี่ยหัวเชื้อ โดยก่อนทำเขี่ยหัวเชื้อต้องทำการฉีดพ่นแอลกอฮอล์ที่มีของผู้อื่นที่จะหยอดทั้ง 2 มือ รวมทั้งบริเวณภายนอกของขวดเชื้อด้วย เปิดจุกประหยัด หยอดเชื้อลงในถุงก้อนเชื้อประมาณ 20 – 25 เมล็ดอย่างรวดเร็วหลังจากที่เขี่ยหัวเชื้อเห็ดลงถุงก้อนเชื้อเรียบร้อยแล้ว นำไปวางเรียงเก็บไว้ในโรงบ่มก้อนเชื้อ เพื่อทำการบ่มก้อนเชื้อต่อไป

1.4 ด้านขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเห็ดนางฟ้า นั้น ใช้เฉพาะภาชนะใส่เห็ดเท่านั้น คือ ตะกร้าลักษณะของดอกเห็ดที่สามารถเก็บได้ สังเกตจากก้านของดอกเห็ดจะหยุดการเจริญเติบโตทางด้านความยาว หมวกดอกเริ่มคลี่ออกมาประมาณครึ่งหนึ่ง แล้วเริ่มสร้างสปอร์บ้าง ขอบดอกจะหนาวิธีการเก็บเห็ด ดอกไม่เข้าเส้นใยไม่สะเทือน ควรสวมถุงมือแบบบางในมือข้างที่เราต้องใช้เก็บเพราะป้องกันความสะอาด จากนั้นใช้นิ้วโป้งกับนิ้วชี้แค่ 2 นิ้ว จับบริเวณโคนเห็ดด้านนอกของถุงแล้วจึงใช้ทั้งสองนิ้วมือดึงที่โคนออกมาเบาๆ ไม่ควรใช้มีดตัด เมื่อเก็บดอกเห็ด เสร็จต้องทำความสะอาดหน้าก้อนเชื้อโดยเขี่ยเศษเห็ดออกให้หมด งดให้น้ำสัก 3 วัน เพื่อให้เชื้อพักตัวแล้วก็กลับมาให้น้ำอีกตามปกติ

1.5 ด้านขั้นตอนการดูแลรักษาผลผลิต พบว่า การบ่มเชื้อ หลังจากเขี่ยเชื้อเรียบร้อยแล้วก็จะทำการบ่มเชื้อเห็ด โดยการบ่มเชื้อนั้นต้องนำก้อนไปบ่มไว้ในระยะเวลาประมาณ 20 - 25 วัน กรรมวิธีการบ่มก็ไม่ยุ่งยากอะไร เพียงแต่ต้องเก็บให้เป็นระเบียบ

การเปิดถุงก้อนเชื้อเห็ด ก่อนนำก้อนเชื้อที่เจริญดีแล้วไปเพาะและรดน้ำ จะต้องทำการเปิดถุง ซึ่งมีอยู่หลายวิธีด้วยกันคือ การพับหรือม้วนปากถุงลง การเปิดปากถุงโดยใช้มีดตัดปากถุงได้ คอขวด การกรีดข้างถุง การเจาะรูก้อนเชื้อการรดน้ำ จะรดน้ำมากหรือน้อย ให้สังเกตดอกเห็ดเป็นหลัก ในระหว่างวันถ้าเราเห็นว่าดอกเห็ดเริ่มแห้งก็แสดงว่ารดน้ำน้อยไป แต่ถ้าหากเห็นว่าดอกเห็ดแฉะไปก็แสดงว่ารดน้ำมากไปการให้น้ำมากเกินไป ไม่ส่งผลดีกับเห็ด เพราะจะทำให้ก้อนเชื้อเกิดความชื้นมากเกินไป ทำให้เกิดโรคราเมือก ทำให้เชื้อหยุดเดิน ทำให้เห็ดไม่ออกดอก การรดน้ำปกติจะทำเพียงวันละ 2 ครั้ง คือ เช้า เย็น แต่หากสังเกตพบว่าขอบดอกเห็ดแห้ง ดอกไม่ค่อยมีน้ำหนึ่ก

ภาพที่ 2 แสดงทำเลที่ตั้งโรงเรือน

ภาพที่ 3 แสดงการทำก้อนเชื้อ

ภาพที่ 4 แสดงการเขี่ยหัวเชื้อ

ภาพที่ 5 แสดงการบ่มเชื้อ

ภาพที่ 6 แสดงเปิดถุงก้อนเชื้อ

ภาพที่ 7 แสดงการให้น้ำ

ภาพที่ 8 แสดงเห็ดนางฟ้าที่เก็บได้

ภาพที่ 9 แสดงการเก็บเห็ดนางฟ้า

2. สภาพปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ปัญหาเห็ดออกดอกช้า พบว่า ระยะเวลาที่เห็ดออกดอก เริ่มจากบ่มภายในเวลาประมาณ 2 – 3 สัปดาห์ ขณะที่กำลังเกิดเป็นดอกเห็ดเล็ก ๆ นี้ หากดูแลในเรื่องของความชื้นได้ดี ดอกเห็ดก็จะโตเต็มที่ภายใน 4 – 5 วัน และการบ่มก่อนเชื้อเป็นสาเหตุของเห็ดนางฟ้าออกดอกช้า เพราะต้องให้เชื้อเดินเต็มก่อนเชื้อก่อน จึงจะนำไปเข้าโรงเพาะเห็ด และกรีดเปิดถุงได้เชื้อเห็ดไม่ได้คุณภาพเป็นสาเหตุของเห็ดนางฟ้าออกดอกช้า เนื่องจากเชื้อเห็ดไม่เดินในถุงอาหารก่อนเชื้อ ทำให้เห็ดออกดอกช้าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เห็ดนางฟ้าออกดอกช้ามีหลายสาเหตุด้วย แต่คิดว่าน่าจะเป็นเพราะขั้นตอนการบ่มทำให้ไม่ถูกวิธีทำให้เชื้อเห็ดไม่เดินหรือเดินช้า จึงเป็นสาเหตุให้เห็ดออกดอกช้า และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เห็ดนางฟ้าออกดอกช้า

2.2 ปัญหาปัญหาในการเพาะเห็ด พบว่า ลักษณะก้อนเห็ดที่เป็นรา มีหลายแบบด้วยกัน เช่น โรคราดำ ก้อนเชื้อเห็ดมีสีเขียวเข้มเกือบดำ โรคราเขียว เชื้อรา มีสีเขียวอ่อน ใส โรคราสีส้มหรือราร้อน เป็นผงสีชมพูอมส้มหรือเป็นก้อนติดกันสีชมพู โรคราเมือก มีลักษณะเป็นสีเหลืองชัดเจนเชื้อราที่เกิดกับก้อนเห็ด มีหลายชนิด ดังนี้ ราดำ ราเขียว ราสีส้มหรือราร้อน และราเมือกสีเหลืองสาเหตุที่ทำให้เกิดเชื้อราในก้อนเชื้อเห็ด เกิดจากหลายสาเหตุ ดังนี้ การนึ่งก้อนเชื้อฆ่าเชื้อราไม่หมด เชื้อราตกลงในก้อนเชื้อขณะเขี่ยเชื้อ หรือติดมากับหัวเชื้อเห็ด การฆ่าเชื้อโรงเพาะเห็ดไม่สะอาดเพียงพอ เกิดจากมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ไม่มีการฆ่าเชื้อ และการให้น้ำมากเกินไป เป็นสาเหตุให้เกิดเชื้อรา

2.3 ปัญหาเชื้อเห็ดในถุงไม่เดิน พบว่า หัวเชื้อคุณภาพไม่ดีเป็นสาเหตุของเส้นใยหยุดชะงัก เกิดจากหัวเชื้อเห็ดอ่อนเกินไปผ่านการแต่งเชื้อหลายครั้งทำให้เส้นใยอ่อนแอ มีการปลอมปนของเชื้อชนิดอื่นทำให้เจริญแข่งกับเส้นใยเห็ดว่า ลักษณะของถุงก้อนเชื้อเห็ดเส้นใยหยุดชะงัก คือ มีการเดินของเส้นใยแต่หยุดชะงัก เกิดเพียงตุ่มเล็ก ๆ ไม่เป็นดอกเห็ด เชื้อจะเดินไม่ทั่วถุงก้อนเชื้อสาเหตุสำคัญที่ทำให้เส้นใยเห็ดหยุดชะงัก มีหลายสาเหตุด้วยกันคือเส้นใยเห็ดเดินแล้วหยุด หรือเดินเพียงบาง ๆ เนื่องจากขี้เลื่อยหมักไม่ดี ทำให้มีกลิ่นแอมโมเนียเหลืออยู่ มีสารที่เป็นพิษเจือติดอยู่ หัวเชื้อเห็ดอ่อนอาการที่เป็นสาเหตุให้เส้นใยหยุดชะงัก คือ มีการเดินของเส้นใยแต่หยุดชะงัก เกิดเพียงตุ่มเล็ก ๆ ไม่เป็นดอกเห็ด เชื้อจะเดินไม่ทั่วถุงก้อนเชื้อ

2.4 ปัญหาแมลงเข้าทำลาย พบว่า ชนิดของแมลงที่เข้าทำลายเชื้อก้อนเห็ดได้แก่ ตัวไร หนูและแมลงสาบ หนอนแมลงวัน แมลงหวี่เห็ด และหนอนผีเสื้อกินใบจากช่วงเวลาที่ยังเข้าทำลายก้อนเชื้อเห็ด พบว่า ตัวไร ซึ่งจะดูดกินน้ำเลี้ยงระยะก่อนเชื้อและดอกเห็ด แมลงหวี่ ซึ่งมักจะเกิดดอกเห็ดที่มีอายุมาก และลักษณะของเห็ดที่ถูกแมลงเข้า

ทำลาย โดยแมลงจะดูดกินน้ำเลี้ยง ดูดกินเส้นใยเห็ด ทำให้เส้นใยเห็ดขาด ชะงักการเจริญเติบโตและไม่ออกแมลงที่เข้าทำลายเห็ดในโรงเพาะเห็ดมากที่สุดก็คือ หนอนแมลงวันสามารถระบาดทำลายเห็ดที่เพาะในโรงเรือนมากที่สุด มีการเพิ่มทุกปี เพราะสามารถขยายพันธุ์ได้จำนวนมาก

ภาพที่ 10 แสดงก่อนเชื้อเห็ดเน่า

ภาพที่ 11 แสดงก่อนเชื้อเห็ดเป็นรา

ภาพที่ 12 แสดงเชื้อไม่มีคุณภาพ

ภาพที่ 13 แสดงแมลงเข้าทำลาย

3. แนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 ด้านแนวทางรักษาอุณหภูมิที่เหมาะสม พบว่า การลดอุณหภูมิภายในโรงเรือนควรจะให้สายยางฉีดน้ำไปบนหลังคาเพื่อให้อุณหภูมิความร้อนลดลง และยังช่วยทำให้อากาศภายในโรงเพาะนั้นเย็นขึ้นซึ่งอากาศขอแต่ละวันไม่เท่ากันถ้าวันไหนแดดร้อนก็ฉีดน้ำให้บ่อยหน่อยเพื่อเป็นการคลายความร้อนภายในโรงเพาะการเลือกทำเลที่ตั้งในการสร้างโรงเพาะเห็ดนั้นควรที่จะสร้างให้อยู่ในบริเวณบ้านเพื่อที่จะสะดวกในการดูแล และควรเป็นที่ที่มีอากาศถ่ายเทไม่ร้อนการควบคุมอุณหภูมิโดยใช้ตาข่ายมาคลุมรอบโรงเพาะเห็ดเพื่อช่วยลดความร้อนที่จะเข้ามาในโรงเพาะซึ่งตาข่ายจะช่วยกันได้ดีเห็ดชอบความชื้นแต่ในตอนกลางวันเมื่อแดดแรงให้เอาสายยางรดน้ำลงบนก้อนเห็ดเพื่อระบายความร้อน จะทำให้เห็ดเจริญเติบโตได้ดีแต่ต้องทำอย่างระมัดระวังไม่ให้เข้าไปในปากเห็ดเพราะจะทำให้เห็ดเน่าได้

3.2 ด้านแนวทางการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ พบว่า การเลือกซื้อเนื้อสัตว์ที่ควรเลือกซื้อเนื้อสัตว์ที่สดใหม่เป็นเนื้อสัตว์ที่เนื้อนุ่มมากก่อน และไม่ตากแดดเพราะจะทำให้ความชื้นที่อยู่ในเนื้อสัตว์ออกไปหมดซึ่งอาจจะเดินเชื้อได้ไม่ดี และเลือกซื้อเนื้อสัตว์ที่ใหม่ และสะอาดพื้นที่เก็บเนื้อสัตว์ต้องไม่มีน้ำขัง และการเลือกหัวเชื้อที่ดีนั้นควรเป็นหัวเชื้อที่ได้คุณภาพเชื้อสีขาวจะเดินเต็มขวดหากหัวเชื้อไหนที่ไม่ได้คุณภาพไม่ควรนำมาเพาะเห็ดเพราะจะทำให้เชื้อเห็ดไม่เดินเวลาลงถุงต้องเป็นถุงที่ไม่ขาดไม่ใช้ถุงเก่าเพราะอาจจะมีการปนเปื้อนมาได้ และถุงที่ใช้ในการเพาะเห็ดนางฟ้าต้องเป็นถุงที่หยัดหุ่ยได้ การเลือกถุงพลาสติกเพื่อจะใช้ในการเพาะเห็ดนางฟ้าควรเลือกถุงที่แข็งแรงทน

3.3 ด้านแนวทางการคัดเลือกเชื้อเห็ดที่ได้มาตรฐาน พบว่า หัวเชื้อที่ดีจะต้องเป็นหัวเชื้อที่เชื้อถือได้ และเป็นหัวเชื้อที่มีคุณภาพจะต้องมีเชื้อที่เป็นสีขาวภายในขวดหัวเชื้อที่ได้มาตรฐานนั้นต้องมีลักษณะสีขาวเดินอยู่ในขวดเชื้อเห็ดนางฟ้าที่เหมาะสมจะต้องเป็นเชื้อที่มีสีขาวและจะต้องไม่จับตัวกันเป็นก้อนที่แน่นจนเกินไป และการที่จะเลือกเห็ดนางฟ้าที่เหมาะสม จะต้องดูว่าหัวเชื้อที่ได้นั้นมีคุณภาพหรือไม่หัวเชื้อเห็ดที่ไม่ได้คุณภาพจะเป็นหัวเชื้อที่เป็นราที่เกิดจากความชื้นในขวดที่มาก และหัวเชื้อที่เชื้อที่รวมตัวกันระหว่างเส้นใยเป็นก้อนติดกันเป็นหัวเชื้อที่เก็บมานาน และลักษณะของหัวเชื้อเห็ดนางฟ้าที่ไม่ได้คุณภาพหัวเชื้อเห็ดจะเปลี่ยนสีจากสีขาวเป็นสีดำการเลือกหัวเชื้อที่ดีมีความสำคัญ เพราะจะส่งผลให้เห็ดออกดอกได้ การเลือกหัวเชื้อที่ไม่ดีจะส่งผลให้เห็ดออกดอกน้อย

3.4 ด้านการควบคุมมาตรฐานโรงเพาะเห็ด พบว่า จะต้องมีการทำเลที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก และควรที่จะสร้างโรงเรือนไว้ใกล้ ๆ บ้าน หรือแถวตัวบ้านเพื่อความสะดวกดูแลให้น้ำ และทำความสะอาดโรงเรือน และจะต้องมีระบบน้ำที่ดีมีการรดน้ำที่ถูกต้องนำสายยางนำรดน้ำไปยังที่ข้างหลังก้อนเชื้อเห็ด เพื่อปรับอุณหภูมิในก้อนเชื้อเห็ดกับอุณหภูมิในโรงเห็ดเป็นอุณหภูมิเดียวกัน แต่หลีกเลี่ยงอย่าให้น้ำเข้าไปในก้อนเห็ด เพราะจะทำให้ก้อนเห็ดเกิดการเน่าเสียได้ การใส่สารเคมีทำให้นอกจากจะเสียเงินในการซื้อสารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ในอนาคตต้องนำเงินที่ได้นั้นมารักษาสุขภาพที่เสียไปจากสารเคมี เสียทั้งสุขภาพ เสียเงินเสียเวลา ได้ไม่คุ้มเสีย ลด ละ เลิก การใช้สารเคมี เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตัวเองและคนรอบข้าง และจะต้องทำความสะอาดรอบ

ภาพที่ 14 แสดงทำเลที่ตั้ง

ภาพที่ 15 แสดงหัวเชื้อ

ภาพที่ 16 แสดงหัวเชื้อที่ดี

ภาพที่ 17 แสดงเห็ดที่ไม่ใช้สารเคมี สะอาด

อภิปรายผล

1 วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ด้านขั้นตอนการเตรียมโรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า พบว่า การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจะสร้างโรงเรือนสำหรับเพาะเห็ดนางฟ้าควรมีขนาดความกว้างที่พอดีและมีสภาพแวดล้อมอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเพาะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งโรจน์ สือวิชาญ ได้ศึกษาเรื่องการสร้างโรงเรือนเพาะเห็ด พบว่า สำหรับโรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้าควรมีขนาด $2 \times 15 \times 2$ (กว้าง $\times$ ยาว $\times$ สูง) เมตร ซึ่งจะวางก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า ได้ประมาณ 4,000 ก้อน โรงเรือนควรเป็น แบบที่สร้างง่าย ลงทุนน้อย และวัสดุที่จะนำมาสร้างเป็นโรงเรือนนั้นจะต้องหาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น ฟาง, หล้าแฝก, ไม้ไผ่ เป็นต้น สำหรับการ สร้างโรงเรือนให้เหมาะสมนั้นควรสร้างในที่ เย็นชื้นและสะอาดปราศจากศัตรูของเห็ดที่จะเข้ามา (รุ่งโรจน์ สือวิชาญ, 2547)

1.2 ขั้นตอนการทำการก้อนเชื้อเพาะเห็ดนางฟ้า พบว่า เป็นการเตรียมวัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบที่ใช้ในการผสมในการทำการก้อนเชื้อต่าง ๆ ต้องใช้ความพยายามและมีอุณหภูมิที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสุวิทย์ จินพันสา ได้ศึกษาเรื่องวิธีการทำการก้อนเชื้อเห็ด พบว่า การทำการก้อนเชื้อเพาะเห็ดนางฟ้า นั้น จำเป็นที่จะต้องหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและเหมาะสมดังอุปกรณ์ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ขี้เลื่อยขี้เถ้าขี้วัวหรือขี้ไก่ขี้หมู ไม้เนื้ออ่อน แต่ใน

ทางปฏิบัตินั้นชี้เลื่อย่างพาราจะ ให้ผลดีที่สุด จากนั้นก็หาส่วนผสมต่าง ๆ เพื่อให้ได้คุณค่าทางอาหารมากยิ่งขึ้น (สุวิทย์ จินพันธุ์, 2546)

1.3 ขั้นตอนการหยอดเชื้อและบ่มเชื้อเห็ดนางฟ้า พบว่า จะต้องมีความเข้าใจในการทำต้องศึกษาวิธีการทำเสียก่อนและฆ่าเชื้อก่อนและก่อนจะหยอดเชื้อนั้นต้องดูอุณหภูมิที่เหมาะสมต้องรักษาความสะอาดทั้งก่อนที่จะหยอดเชื้อและหลังบ่มเชื้อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภสิทธิ์ ประกรพงศ์ ได้ศึกษาเรื่องขั้นตอนในการหยอดเชื้อเห็ด พบว่า การหยอดเชื้อและบ่มเชื้อลงในเห็ดนั้น เมื่อทำก้อนเชื้อเสร็จแล้วเราก็นำก้อนเชื้อที่ได้ทำการหยอดเชื้อ และบ่มเชื้อเห็ดเห็ดนางฟ้าตามลำดับ (ศุภสิทธิ์ ประกรพงศ์, 2544)

1.4 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่า เมื่อเห็ดออกดอกและบานจนได้ขนาดที่ต้องการแล้ว ให้เก็บดอกโดยจับที่โคนดอกทั้งช่อ โยกซ้ายขวา บนล่าง แล้วดึงออกจากถุงเห็ดและต้อง ระวังอย่าให้ปากถุงเห็ดบานและเห็ดที่เราควรเก็บนั้นก็คือดอกไม่แก่มากนักหรืออ่อนจนเกินไป ให้ดูที่ขอบดอกยังงุ้มอยู่คือดอกที่เหมาะสมแก่การเก็บเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอานนท์ เอื้อตระกูล ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการเก็บผลผลิตเห็ดนางฟ้า พบว่า ลักษณะของดอกเห็ดที่อยู่ในระยะเก็บเกี่ยวได้ สังเกตจากรากของดอกเห็ดจะหยุดการเจริญเติบโตทางด้านความยาวหมวกดอกเริ่มคล้อยมาประมาณครึ่งหนึ่งขอบดอกจะหนา และรวบตัวเข้าหากัน ไม่ควรปล่อยให้โตจนกระทั่งปลายหมวกดอกคล้อยบานเต็ม เพราะเป็นระยะที่ทำให้เกิดความหนาแน่นของเนื้อเห็ดลดลง (อานนท์ เอื้อตระกูล, 2540)

1.5 ด้านขั้นตอนการดูแลรักษาสภาพผลผลิต พบว่า การดูแลรักษาก่อนเชื้อเห็ดนางฟ้า-นางรม ลักษณะโรงเรือน: สามารถกันแดดและกันฝนได้ อากาศถ่ายเทได้สะดวก ควรรักษาอุณหภูมิให้อยู่ระหว่าง 25 - 32 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเห็ดนางฟ้า การเปิดดอกเมื่อเชื้อเห็ดเดินเต็มถุงแล้วให้ถอดสาลีออกจากกองถุงเชื้อเห็ดในแนวนอน และทำการรดน้ำที่พื้นโรงเรือนทุกเช้า - เย็น โดยในวันที่มีอากาศชื้น หรือฝนตกอาจจะไม่ต้องรดน้ำก็ได้ระยะเวลาประมาณ 3 - 5 วันเห็ดก็จะเริ่มออกดอกการให้น้ำเมื่อเห็ดเริ่มออกดอกให้รดน้ำให้ถูกดอกเห็ดและก้อนเชื้อแต่ควรระมัดระวังอย่าให้เข้าไปในถุงก้อนเชื้อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา สุธีร มารสินทร์ ได้ศึกษาเรื่องความเหมาะสมของอุณหภูมิของการเพาะเห็ด พบว่า อุณหภูมิระดับอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเป็นดอกของเห็ดนางฟ้าจะประมาณ 25 องศาเซลเซียส หากอุณหภูมิต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส หรือสูงกว่า 35 องศาเซลเซียส เห็ดนางฟ้าจะไม่ออกดอก และการทำให้ก้อนเชื้อได้รับอุณหภูมิต่ำกว่า 20 องศาเซลเซียส ในระยะเวลาสั้นๆ หรือได้รับอุณหภูมิต่ำในช่วงเวลากลางคืน (สุธีร มารสินทร์, 2553)

2. สภาพปัญหาการเพาะเห็ดนางฟ้าเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่ม เพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ด้านแนวทางรักษาอุณหภูมิที่เหมาะสม พบว่า การลดอุณหภูมิภายในโรงเรือนควรจะให้สายยางฉีดน้ำไปบนหลังคาเพื่อให้อุณหภูมิความร้อนลดลง และยังช่วยทำให้อากาศภายในโรงเพาะนั้นเย็นขึ้นซึ่งอากาศของแต่ละวันไม่เท่ากันถ้าวันไหนแดดร้อนก็ฉีดน้ำให้บ่อยหน่อยเพื่อเป็นการคลายความร้อนภายในโรงเพาะการเลือกทำเลที่ตั้งในการสร้างโรงเพาะเห็ดนั้นควรจะทำให้อยู่ในบริเวณบ้านเพื่อที่จะสะดวกในการดูแลซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปฐมพงศ์ วิจิตรธร ได้ศึกษาเรื่องการรักษาอุณหภูมิในการพบเห็ด พบว่า ผลผลิตลดหรือออกดอกช้าขึ้น ซึ่งสาเหตุที่สำคัญมาจากอุณหภูมิที่ร้อนขึ้นร้อนขึ้นจนทำให้เส้นใยเห็ดนั้นออกไม่ยอมออกดอกถึงจะออกดอกก็จะหงิก บิดๆเบี้ยวๆดูไม่สวยยังเป็นนางฟ้านางฟ้าฐานยังการที่ยังแล้วใหญ่เนื่องจากเห็ดตระกูลนี้ไม่ชอบอุณหภูมิสูงยิ่งร้อนยิ่งไม่ออกดอกไม่เจริญเติบโตเส้นใยจะหยุดนิ่งไม่ ยอมเดินความร้อนของอากาศที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งส่งผลให้ความชื้นในโรงเรือนหายไปได้ (ปฐมพงศ์ วิจิตรธร, 2540)

2.2 ปัญหาในการเพาะเห็ด พบว่า เกิดจากหลายปัจจัยหลากหลายสาเหตุ ซึ่งโรคราต่างๆ เหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งในการเพาะเห็ดจะทำให้อายุของเห็ดที่เราเพาะสั้นลงเห็ดไม่สวยงามลักษณะที่ควรจะเป็น และผลผลิตที่ได้ก็จะลดลงอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิจิตร แก้วกรเมือง ได้ศึกษาเรื่องปัญหาในการเพาะเห็ด พบว่า โรคราเม็ดผักกาดโรคนี้นักเกิดกับกองเห็ดฟางที่ใช้ฟางเก่าเก็บค้างปืตาดแดดตากฝนมาก่อน ส่วนใหญ่โรคราเม็ดผักกาดนี้มักเกิดกับการเพาะเห็ดฟางแบบกองเตี้ยลักษณะที่สังเกตเห็นคือเส้นใยของเชื้อรามีลักษณะหนากว่าเส้นใยของเห็ดฟางโรจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (วิจิตร แก้วกรเมือง, 2539)

2.3 ปัญหาเชื้อเห็ดในถุงไม่เดิน พบว่า พบว่า หัวเชื้อไม่ค่อยจะมีคุณภาพดี อาจเกิดจากสภาพอากาศที่ร้อนเกินไปและเกิดจากก้อนเชื้อเห็ดนั้นแน่นมากเกินไปเลยทำให้ก้อนเชื้อในถุงนั้นไม่เดินและส่วนมากเกิดจากสาเหตุที่เชื้อเห็ดในถุงไม่เดินนั้น ซึ่งเกิดจากการที่เส้นใยเห็ดในระยะแรกหลังจากโรยเชื้อเห็ดฟาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปริญา โพธิ์ทองแก้ว ได้ศึกษาเรื่องปัญหาเชื้อเห็ดไม่เดิน พบว่า กรณีของเชื้อเห็ดหรือเส้นใยเห็ดที่หยุดชะงักไม่เดินหลังหยอดหัวเชื้อลงก้อน อาจเกิดจากสาเหตุหัวเชื้อเห็ดอ่อนเกินไปผ่านการแต่งเชื้อหลายครั้งทำให้เส้นใยอ่อนแอมมีการปลอมปนของเชื้อชนิดอื่นทำให้เจริญแข่งกับเส้นใยเห็ดวัสดุที่ใช้เพาะมีสารเคมีกำจัดเชื้อราปะปนอยู่ส่วนผสมมีความชื้นมากเกินไปทำให้ เส้นใยเห็ดชะงักได้เช่นเดียวกัน (ปริญา โพธิ์ทองแก้ว, 2553)

2.4 ปัญหาแมลงเข้าทำลาย พบว่า ปัญหาแมลงเข้าทำลายที่เกิดขึ้นนั้นสัตว์จำพวกแมลงจะเข้าทำลายส่วนใหญ่นั้นมักเกิดกับดอกเห็ดที่มีอายุมากแล้วแมลงหริ

จะเข้ามาตอม และวางไข่จนเกิดเป็นหนอนและจะคอยกัดกินดอกเห็ดซึ่งจะทำให้เห็ดเหี่ยวเฉาและเกิดผลกระทบต่อผู้เพาะเลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรรณวิสา พรกระจำจ ได้ศึกษาเรื่องปัญหาแมลงเข้าทำลายเห็ดนางฟ้า พบว่า แมลงเข้าทำลาย ดอกเห็ด ไร ตัวไรจะดูดคอกกินน้ำเลี้ยงระยะก่อนเชื้อและดอกเห็ดทำให้เกิดปัญหาผลผลิตลดลงเพราะแมลงเข้าทำลายดอกเห็ด พบว่า การระบาดของไรนั้นมีมากก็ต่อเมื่อความชื้นต่ำเพราะฉะนั้นควรที่จะให้ความชื้นสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาแมลงเข้าทำลาย (วรรณวิสา พรกระจำจ, 2541)

3. แนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

3.1 ด้านแนวทางรักษาอุณหภูมิที่เหมาะสม พบว่า การลดอุณหภูมิภายในโรงเรือนควรจะให้สายยางฉีดน้ำไปบนหลังคาเพื่อให้อุณหภูมิความร้อนลดลง และยังช่วยให้อากาศภายในโรงเพาะนั้นเย็นขึ้นซึ่งอากาศขอแต่ละวันไม่เท่ากันถ้าวันไหนแดดร้อนก็ฉีดน้ำให้บ่อยหน่อยเพื่อเป็นการคลายความร้อนภายในโรงเพาะการเลือกทำเลที่ตั้งในการสร้างโรงเพาะเห็ดนั้นควรสร้างให้อยู่ในบริเวณบ้านเพื่อที่จะสะดวกในการดูแลซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลัดดา พรพนซ์ ได้ศึกษาเรื่องวิธีการรักษาอุณหภูมิในการเพาะเห็ด พบว่า การแก้ไขสภาพเห็ดดอกดอกช้านั้นจะให้เห็ดดอกดอกดีหน้าร้อนควรควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือนให้อยู่ประมาณ 26 - 30 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ อาจต้องให้น้ำถี่กว่าปกติจากวันละ 2 ครั้ง (เช้า - เย็น) เป็นวันละ 4 - 5 ครั้ง หรือทุก ๆ 4 ชั่วโมง แต่ละครั้งที่ไม่ต้องให้เยอะ (ลัดดา พรพนซ์, 2555)

3.2 ด้านแนวทางการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ พบว่า การเลือกเชื้อเลี้ยงที่ดีควรเลือกเชื้อเลี้ยงที่สดใหม่เป็นเชื้อที่ไม่โดนน้ำมาก่อน และไม่ตากแดดเพราะจะทำให้ความชื้นที่อยู่ในเชื้อเลี้ยงออกไปหมดซึ่งอาจจะเดินเชื้อได้ไม่ดี และเลือกเชื้อเลี้ยงที่ใหม่ และสะอาดพื้นที่เก็บเชื้อเลี้ยงต้องไม่มีน้ำขัง และการเลือกหัวเชื้อที่ดินนั้นควรเป็นหัวเชื้อที่ได้คุณภาพเชื้อสีขาวจะเดินเต็มขวดหากหัวเชื้อไหนที่ไม่ได้คุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ จินา ได้ศึกษาเรื่องการขึ้นเลือกวัตถุดิบในการเพาะเห็ดนางฟ้า พบว่า วัสดุเพาะ เช่น เชื้อเลี้ยงไม่ย่ำพารา อาหารเสริม แม่เชื้อเห็ดชนิดที่ต้องการ ถุงพลาสติกทนร้อน คอขวด พลาสติกเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 1/2 นิ้ว สำลี ยางรัด ถังนึ่งไม่อัดความดัน หรือหม้อนึ่งความดัน โรงเรือนหรือที่บ่มเส้นใย การเตรียมวัสดุเพาะเพาะจากเชื้อเลี้ยงไม่ย่ำพารา ส่วนมากจะใช้เชื้อเลี้ยงไม่ย่ำพารา (จิราภรณ์ จินา, 2557)

3.3 ด้านแนวทางการคัดเลือกเชื้อเห็ดที่ได้มาตรฐาน พบว่า หัวเชื้อที่ดีจะต้องเป็นหัวเชื้อที่เชื้อถือได้ และเป็นหัวเชื้อที่มีคุณภาพจะต้องมีเชื้อที่เป็นสีขาวภายในขวดหัวเชื้อที่ได้มาตรฐานฐานนั้นต้องมีลักษณะสีขาวเดินอยู่ในขวดเชื้อเห็ดนางฟ้าที่เหมาะสมจะต้องเป็น

เชื้อที่มีสีขาว และจะต้องไม่จับตัวกันเป็นก้อนที่แน่นจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภิสิทธิ์ แก้วเกิด ได้ศึกษาเรื่องการเลือกเชื้อเห็ดที่ดี พบว่า ลักษณะของเชื้อเห็ดที่ดี - ต้องมีความบริสุทธิ์ในสายพันธุ์ ไม่มีเชื้อโรค หรือ เชื้อราอื่นปะปน โดยเราจะสังเกตที่สีของเส้นใย - เส้นใยเชื้อเห็ดเดินขาวเต็มขวด เดินแผ่เป็นวงกลม 360 องศา (อภิสิทธิ์ แก้วเกิด, 2556)

3.4 แนวทางควบคุมมาตรฐานโรงเรือน พบว่า โรงเรือนสถานที่ควบคุมความชื้น อุณหภูมิ และแสงแดดที่จำลองจากธรรมชาติเป็นสถานที่บ่มเพาะเส้นใยให้เจริญเติบโตเป็นดอกเห็ดที่มีคุณภาพ ซึ่งโดยมาตรฐานทั่วไปแล้วโรงเรือนเพาะเห็ดควรมีขนาด 4 x 6 เมตร แล้วแต่ปริมาณการผลิต และพื้นที่สำหรับสร้างส่วนระยะความสูงของโรงเรือน หากมุงด้วยใบลานใบจาก หรือตับคาจะอยู่ประมาณ 3 เมตร และไม่แนะนำให้มุงด้วยสังกะสี ในโรงเรือนเพาะเห็ดทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งจิรา ศรีธนาโชค ได้ศึกษาเรื่องมาตรฐานโรงเพาะเห็ดนางฟ้า พบว่า โรงเรือนเพาะเห็ด” ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก ๆ ในการเพาะเห็ดทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นเห็ดนางฟ้านางรม เห็ดฟาง เห็ดหอม เห็ดโคนญี่ปุ่น หรือ แม้กระทั่งเห็ดหูหนูเพราะถือว่าเป็นสถานที่ควบคุมความชื้น อุณหภูมิ และแสงแดดที่จำลองจากธรรมชาติเป็นสถานที่บ่มเพาะเส้นใยให้เจริญเติบโตเป็นดอกเห็ดที่มีคุณภาพ (รุ่งจิรา ศรีธนาโชค, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การเพาะเห็ดนางฟ้าในเรือนจะต้องมีการเตรียม โรงเรือนที่ใช้ในการเพาะ วัสดุที่ใช้สร้างจะต้องเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ส่วนวัสดุที่ใช้ในการเพาะเชื้อเห็ดหรือก้อนเชื้อทำมาจากขี้เลื่อยไม้ยางพารา ขี้เลื่อยไม้เนื้ออ่อนอื่น ๆ หรือใช้ฟางข้าว ผสมด้วย อาหารเสริม เช่น รำอ่อน น้ำตาลทราย ปูนขาว ยิปซัม ดิเกลียว แล้วจึงนำไปหยอดเชื้อ ขั้นตอนการบ่มในการบ่มใช้ระยะเวลาประมาณ 20 – 25 วัน ก็มีผลผลิต ปัญหาในการเพาะเห็ดเช่น เห็ดออกดอกช้า เกิดเชื้อราในเห็ด เชื้อเห็ดไม่เดิน และแมลงเข้าทำลาย แนวทางในการแก้ปัญหา คือปรับอุณหภูมิให้เหมาะสมเพื่อให้เชื้อเห็ดมีอายุในการเก็บผลผลิตได้นานขึ้น เลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพทำให้เชื้อเห็ดเดินดีและไม่เป็นเชื้อรา ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาเรื่องวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ควรศึกษาเรื่องวิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ทำข้างเห็ดนางฟ้า: วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้าโรงเรือนเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กรณีศึกษากลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้าบ้านท่าช้าง หมู่ 5 ตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราชสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณ อาจารย์อุดมศักดิ์ เดโชชัย ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้การช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้ความรู้ชี้แนะแนวทางอันเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์ ดร.เดโช แชน้ำแก้ว กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้แนะนำช่วยเหลือเพิ่มเติมทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ จนทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จ

คุณความดี และประโยชน์อันพึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดามารดา และญาติพี่น้องในครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ จินา. (2557). รา และการแก้ไขปัญหาค้าง. เรียกใช้เมื่อ 19 กันยายน 2562 จาก <https://chokdeefarm.in.th>
- ปฐมพงศ์ วิจิตรวรรณ. (2540). ปัญหาของเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 2562 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.puideedee.com.html>
- ปริญญญา โพธิ์ทองแก้ว. (2553). ปัญหาเกี่ยวกับเชื้อเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2562 จาก <http://www.ifarm.co.th/index.php?option=com>.
- รุ่งจิรา ศรีธนาโชค. (2556). มาตรฐานโรงเพาะเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 21 กันยายน 2562 จาก <https://www.ifarm.co.th/index.php/green-production/story-2>
- รุ่งโรจน์ สื่อวิชาญ. (2547). การผลิตเห็ด. สงขลา: คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลัดดา พรพนัช. (2555). ปัญหาแมลงในการเพาะเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 21 กันยายน 2562 จาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/infographic-view.php?id=20>

- วรรณวิสา พรกระจำ. (2541). ป้องกันและกำจัดศัตรูเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 12 กันยายน 2562 จาก <http://www.chokdeefarm.in.th/article/21>
- วิจิตร แก้วกรเมือง. (2539). ปัญหาเห็ดในเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2561 จาก <http://puideedee.com.html>
- ศุภสิทธิ์ ประกรพงศ์. (2544). การหยุดเชื้อเห็ด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์.
- สุธีร มารสินทร์. (2553). การดูแลรักษาเห็ดนางฟ้า. เรียกใช้เมื่อ 21 กันยายน 2563 จาก <http://siammushroom.com/การดูแลและจัดการเห็ด//>
- สุวิทย์ จินพันธุ์. (2546). การเพาะเห็ดในถุงพลาสติก. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี.
- อภิสิทธิ์ แก้วเกิด. (2556). การแก้ไขปัญหาเชื้อเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2562 จาก <http://www.thaimushroomsoc.com/index.php?lay=boardshow&ac=web>
- อานนท์ เอื้อตระกูล. (2540). เห็ดนางฟ้า และการเก็บเกี่ยว. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2562 จาก <http://sites.google.com/site/karpheaahedhdfd/life-cycle>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมพัฒนาศาสตร์

วารสารสังคมพัฒนาศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึงสหวิทยาการ ด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้งภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภทบทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมพัฒนาศาสตร์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร สังคมพัฒนาศาสตร์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ สาขาวิชาเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี สังคมศาสตร์ทั่วไป การศึกษา รวมถึงสหวิทยาการด้านสังคมศาสตร์และและศาสตร์แห่งการพัฒนา

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วน และเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 - 350 คำ
5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion)/ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement)** (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

9) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคนในชุมชนที่เกิดจาก สำนักของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิดการยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภามงคลกรมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกายและมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างอิงคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย ญัฐธิกานต์ โสภณโสธ พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาด้อย เรียนรู้ช้า ภูมิต้านทานโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (ญัฐธิกานต์ โสภณโสธ, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารบุ (ชื่อ-นามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิงของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตาภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขารวิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ในรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธร สุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สีนประสิทธิ์กุล, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธร สุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วย เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุ ชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขต คณารักษ์, 2564), หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564), หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็น ภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธร สุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)

8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มี ผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด หรือให้ใช้นักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อน

สามารถอ้างอิงชื่อนี้ได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับ การศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555) เป็นต้น

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)
- 4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),
- 5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุรางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

วชิรารรรถ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดับ ด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว),
ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริม
การเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id
Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report
2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391
(14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.
- พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.
- ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังกู้ฟ้า - หน้าสูดดิน. มติชน, 6.
- วชิราวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพหุระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริม การเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร สังคมพัฒนศาสตร์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์ เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความ ต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความ เบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลาย และความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมพัฒนศาสตร์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมพัฒนศาสตร์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

(16.pt).....ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่พบตาม
วัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....

.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16.pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

- (16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
-
2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
-
3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)
-
4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
-

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

..... กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt.) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt)....ระบอบองค์ความรู้ใหม่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย...สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล...พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ...เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt)....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด...สั้น ๆ...กะทัดรัดได้ใจความ...พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย...และการนำผลการวิจัยไปใช้...รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยหรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

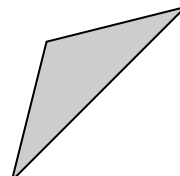
.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 - 350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)

.....

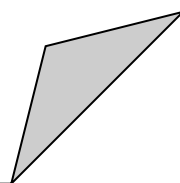
.....

.....

.....

.....

Keywords: 3 - 5 words

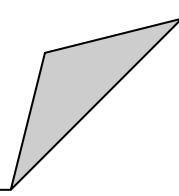
บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

(16 pt)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

